

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

รายงานการวิจัย

ทัศนคติของชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อ
การดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
Attitude of Local Community and Tourist
toward Ecotourism Operation

ชื่อผู้วิจัย
นายฉกาจ ราชบุรี
นายไพฑูรย์ พิมพ์

RCH
G
156.5
.E26
ค112๗.

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน 116852
วัน,เดือน,ปี... 16 ส.ย. 2554

b. 12๑27๗๙๗
i.....

ได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยจากเงินงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2551 – 2552

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ ได้รับการสนับสนุนเงินงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2551 — 2552

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้อง และนักทอ่งเที่ยวเชิงนิเวศทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สาขาวิชาศิลปศาสตร์ประยุกต์ คณาจารย์ พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ รวมถึงผู้ที่ไม่ได้เอ่ยนามทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือ เสนอแนะและอำนวยความสะดวกในการดำเนินการวิจัย จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คณะผู้วิจัย

18 มกราคม 2553

ชื่อโครงการวิจัย: ทักษะคติของชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อการดำเนินการ
ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
Attitude of Local Community and Tourist toward
Ecotourism Operation.

ได้รับทุนสนับสนุนจาก: งบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2551 – 2552

ระยะเวลาทำวิจัย: 2 ปี ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2551 ถึง 30 กันยายน 2553

คณะผู้ดำเนินการวิจัย: นายฉกาจ ราชบุรี หัวหน้าคณะผู้วิจัย
นายไพฑูรย์ พิมพ์ดี ผู้ร่วมวิจัย

หน่วยงาน: ภาควิชาภาษาและสังคม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
โทร 0-2326-4321

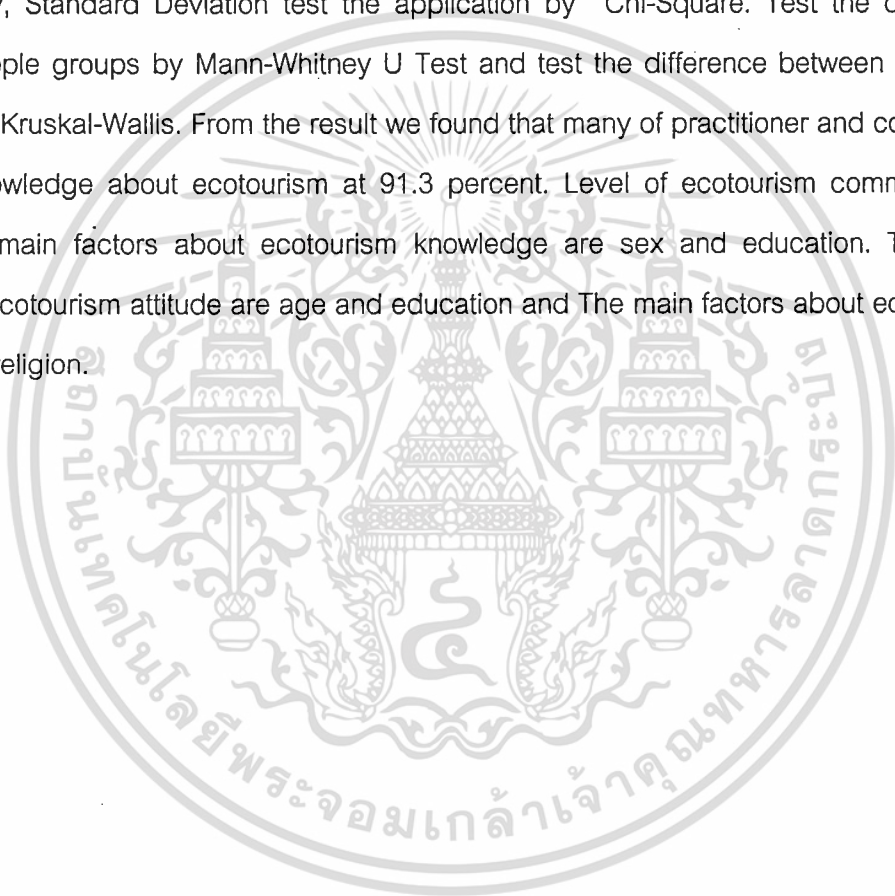
บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาทัศนคติของชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อความรู้และการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และประชากรศึกษาที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้คือ นักท่องเที่ยวตลาดน้ำอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ชุมชนเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงาและ ชุมชนบ้านปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 206 คน ด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแบบโดยใช้ไคสแควร์ (Chi-Square) ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากร 2 กลุ่มโดยใช้การทดสอบของ Mann-Whitney U Test และทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากร 3 กลุ่มขึ้นไปโดยใช้การทดสอบของ The Kruskal-Wallis ผลการศึกษา พบว่า ผู้ประกอบการ / ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับมากคิดเป็นร้อยละ 91.3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจัดอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ เพศ และการศึกษาสูงสุด ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้แก่ อายุ และการศึกษาสูงสุด และปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้แก่ ศาสนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา ๑๖ ต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ABSTRACT

The purpose of this research to study the local community and tourist attitude about ecotourism. This research compare local community factor and tourist about ecotourism. The example in this research are tourist at Ampawa market Ampawa canton Samuksogkram province Yaonoi island community Pangga province and Banprasard community Nonsug canton Nakornratchasima province. Collecting from 206 people by questionnaire analyze to Percentage, cv, Standard Deviation test the application by Chi-Square. Test the difference between 2 people groups by Mann-Whitney U Test and test the difference between 3 people groups by The Kruskal-Wallis. From the result we found that many of practitioner and community chief have knowledge about ecotourism at 91.3 percent. Level of ecotourism communion is average. The main factors about ecotourism knowledge are sex and education. The main factors about ecotourism attitude are age and education and The main factors about ecotourism communion is religion.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัยและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4
2.1.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4
2.1.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน	6
2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติ และการวัดทัศนคติ	9
2.2.1 ทัศนคติ	9
2.2.2 การวัดทัศนคติ	10
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	15
3.1 ขอบเขตของโครงการวิจัย	15
3.2 การเลือกพื้นที่	15
3.2.1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้นใหม่	15
3.2.2 แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมอยู่	17
3.2.3 แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เสื่อมหรือได้รับความนิยมลดลง	19
3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	21
3.3.1 ประชากร	21
3.3.2 กลุ่มตัวอย่าง	21

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	22
3.4.1 ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	22
3.4.2 การสร้างเครื่องมือ	22
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	22
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	23
3.7 พื้นที่ศึกษา	27
3.7.1 ชุมชนเกาะยาวน้อย	27
3.7.1.1 ประวัติความเป็นมา	27
3.7.1.2 ข้อมูลด้านกายภาพ	27
3.7.1.3 ประชากร เศรษฐกิจ และสังคม	28
3.7.1.4 ระบบบริการพื้นฐาน	30
3.7.1.5 การท่องเที่ยว	31
3.7.1.6 การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเกาะยาวน้อย	32
3.7.2 ตลาดน้ำอัมพวาอัมพวา อำเภออัมพวา	35
3.7.2.1 ประวัติศาสตร์ความเป็นมาอำเภออัมพวา	35
3.7.2.2 ข้อมูลด้านกายภาพ	37
3.7.2.3 ประชากร เศรษฐกิจ และสังคม	38
3.7.2.4 การท่องเที่ยว	40
3.7.3 ชุมชนบ้านปราสาท จังหวัดนครราชสีมา	42
3.7.3.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชน	42
3.7.3.2 ข้อมูลด้านกายภาพ	43
3.7.3.3 ประชากร เศรษฐกิจ และสังคม	44
3.7.3.4 ระบบบริการพื้นฐาน	46
3.7.3.5 การท่องเที่ยว	47
3.7.3.6 โฮมสเตย์บ้านปราสาท (แหล่งพักชุมชนบ้านปราสาท)	48

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
4.1 ข้อมูลจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	51
4.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	51
4.1.2 ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	68
4.2 การทดสอบสมมติฐาน	84
บทที่ 5 ผลการสรุปผลการศึกษาวิจัยและข้อเสนอแนะ	97
5.1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปและทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการดำเนินการ ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	97
5.2 ผลการทดสอบสมมติฐาน	99
5.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	99
บรรณานุกรม	102
ภาคผนวก	106

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ	51
4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามอายุ	52
4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามสถานภาพสมรส	52
4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามศาสนา	53
4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามการศึกษาสูงสุด	54
4.6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามอาชีพ	55
4.7 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	56
4.8 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามวิธีการเดินทางมาแหล่งท่องเที่ยว ..	57
4.9 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทการเดินทางมาท่องเที่ยว ...	57
4.10 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยว	58
4.11 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามการเดินทางไปท่องเที่ยว ยังแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน	59
4.12 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามการเดินทางไปท่องเที่ยว ยังแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชน	59
4.13 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามการเดินทางไปท่องเที่ยว ยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ป่าไม้	60
4.14 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามจำนวนค่าใช้จ่ายที่เสียไป ในการเดินทางมาท่องเที่ยว	60
4.15 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทของค่าใช้จ่าย ที่เสียไปในการท่องเที่ยวมากที่สุด	61
4.16 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามแหล่งความรู้เกี่ยวกับ แหล่งท่องเที่ยวลำดับที่ 1	62
4.17 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามแหล่งความรู้เกี่ยวกับ แหล่งท่องเที่ยวลำดับที่ 2	63
4.18 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามแหล่งความรู้เกี่ยวกับ แหล่งท่องเที่ยวลำดับที่ 3	64
4.19 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามความคาดหวังในการท่องเที่ยว	65

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.20 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามความพอใจ ในประสบการณ์จากการท่องเที่ยว	65
4.21 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามความประทับใจในการท่องเที่ยว	66
4.22 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามความพึงพอใจต่อประเด็นต่างๆ ในสถานที่ท่องเที่ยว	67
4.23 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามความต้องการ ในการกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งเมื่อมีโอกาส	68
4.24 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามการได้รับข่าวสาร เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	68
4.25 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามแหล่งข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	69
4.26 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ได้รับ	70
4.27 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามการเดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	71
4.28 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	71
4.29 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเพศ	72
4.30 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและอายุ	73
4.31 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและสถานภาพสมรส	74
4.32 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและศาสนา	75
4.33 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการศึกษาสูงสุด	76
4.34 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและอาชีพ	77

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา **๗** จะต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.35 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและรายได้	78
4.36 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามทัศนคติที่มีต่อ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	79
4.37 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความสำคัญ ของการให้ความสำคัญเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	82
4.38 แสดงจำนวน ร้อยละ และผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความรู้ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มนักท่องเที่ยว	84
4.39 แสดงจำนวน ร้อยละ และผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความรู้ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มนักท่องเที่ยว	85
4.40 แสดงจำนวน ร้อยละ และผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรส กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มนักท่องเที่ยว	86
4.41 แสดงจำนวน ร้อยละ และผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับความรู้ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มนักท่องเที่ยว	87
4.42 แสดงจำนวน ร้อยละ และผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาสูงสุด กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มนักท่องเที่ยว	88
4.43 แสดงจำนวน ร้อยละ และผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับความรู้ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มนักท่องเที่ยว	89
4.44 แสดงจำนวน ร้อยละ และผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับความรู้ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มนักท่องเที่ยว	90
4.45 แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำแนกตามเพศของกลุ่มนักท่องเที่ยว	91
4.46 แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำแนกตามอายุของกลุ่มนักท่องเที่ยว	91
4.47 แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำแนกตามสถานภาพสมรสของกลุ่มนักท่องเที่ยว	92
4.48 แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำแนกตามศาสนาของกลุ่มนักท่องเที่ยว	93

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และ อนุมัติอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.49 แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำแนกตามการศึกษาสูงสุดของกลุ่มนักท่องเที่ยว	94
4.50 แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำแนกตามอาชีพของกลุ่มนักท่องเที่ยว	95
4.51 แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำแนกตามรายได้ของกลุ่มนักท่องเที่ยว	96

ทัศนคติของชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

Attitude of Local Community and Tourist toward Ecotourism Operation

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัยและความสำคัญ

การท่องเที่ยวในปัจจุบันได้รับความนิยมและแพร่ขยายไปอย่างรวดเร็ว และนำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมหลักชนิดใหม่ คือ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Theobald , 1994 , p. 3 อ้างใน สุชาติวารธะมานี , 2542 , น. 1) ซึ่งสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมากในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลผ่านการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ในการส่งเสริมพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย รวมทั้งการส่งเสริมให้คนไทยท่องเที่ยวภายในประเทศอย่างจริงจัง

ในขณะที่การขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวดำเนินไปอย่างรวดเร็วนั้น กลับเป็นการพัฒนาโดยมุ่งเน้นเฉพาะด้านเศรษฐกิจของประเทศเพียงด้านเดียว ทำให้ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย จากผลกระทบที่เกิดขึ้นจึงทำให้เกิดกระแสการเรียกร้องให้มีการปรับเปลี่ยนแนวความคิดของการท่องเที่ยวขึ้นมาใหม่ เกิดเป็นแนวคิดในการจัดการการท่องเที่ยวให้เป็นกิจกรรมที่ไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้ และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ดังนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2538, น. 13)

1. การพัฒนาที่จะมีผลต่อกระบวนการการท่องเที่ยวต้องดำเนินการในขอบเขตของความสามารถทางธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต
2. การพัฒนาที่มีผลกระทบต่อกระบวนการการท่องเที่ยวต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต
3. ต้องให้ประชาชนทุกส่วนได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน
4. ต้องรับฟังความต้องการของประชาชน ท้องถิ่น และชุมชน ในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้นๆ

แนวคิดในการจัดการการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายธรรมชาติ และวิถีชุมชนในท้องถิ่นนี้มักจะเรียกกันว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งทางรัฐบาลโดยเฉพาะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้พยายามส่งเสริมแนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่ประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการสงวนรักษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต และประเพณีในท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวด้วย และจากการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนี้จึงส่งผลให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแหล่งใหม่ๆ ขึ้นมา สอนบางแห่งที่มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่แล้ว หากชุมชนใช้แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมจะส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นยังคงความสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ทั้งวิถีชีวิตชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวมากขึ้น แต่หากทางชุมชนขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นประสบปัญหาสิ่งแวดล้อม กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม จะส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นเสื่อมความนิยมลงไป จึงเป็นปัญหาที่น่าขบคิดว่า แนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น ได้เป็นที่รับรู้และเข้าใจของประชาชนมากน้อยเพียงใด ทั้งผู้ที่เป็นประชาชนในท้องถิ่นนั้นและนักท่องเที่ยว ทั้งในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดใหม่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่กำลังได้รับความนิยม และแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมความนิยม ดังนั้น ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงทำการศึกษาค้นคว้าและทัศนคติของประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวที่มีต่อการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้สะท้อนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ให้เกิดการส่งเสริมแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับประชาชนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพแวดล้อมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อความรู้ และการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเปรียบเทียบทัศนคติของชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแต่ละประเภท

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาเรื่องความรู้และเจตคติของนักท่องเที่ยวต่อการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น เพื่อจะได้ทราบถึงข้อดี ข้อบกพร่องของการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ศึกษา อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขวิธีการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ต่อไป โดยจำแนกผลสำเร็จของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ ดังนี้

1. ทราบถึงปัญหาในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เลือกใช้เป็นพื้นที่ศึกษา

2. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านต่างๆ รวมทั้งการมีส่วนร่วมและส่วนต่างของทัศนคติที่มาจากแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 ประเภท

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง/การทบทวนวรรณกรรม

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปรากฏขึ้นครั้งแรกในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติปี 2519 แต่ได้รับความสนใจเฉพาะกลุ่มเล็กๆ โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ที่สนใจในกิจกรรมพิเศษต่างๆ เช่น เดินป่า ดูนก และดำน้ำ แต่สิ่งที่ยังขาดหายไปบางส่วนคือ การพิจารณาเรื่องคนท้องถิ่น จึงอาจกล่าวได้ว่า เป็นเพียงการเสนอแนวคิดในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติเท่านั้น แต่ปัจจุบันความสนใจได้แพร่ขยายตัวแพร่หลาย และพัฒนาขึ้นมาโดยลำดับ จนเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมในช่วงปี พ.ศ. 2520 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2539 : 3)

2.1.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า "Ecotourism" ซึ่งเป็นคำที่ผสมกันระหว่างคำว่า Ecology หรือนิเวศวิทยา กับคำว่า Tourism หรือการท่องเที่ยว นอกจากนี้ในวงการการท่องเที่ยว ยังมีการใช้คำภาษาอังกฤษอื่น ๆ ที่สำคัญได้แก่ "Nature Tourism" หรือ "Biotourism" หรือ "Green Tourism" แทน Ecotourism ได้เช่นกัน เพื่อบ่งบอกให้เห็นว่าเป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และมูลนิธิพิทักษ์สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว 2539 : 16) ได้มีผู้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้ คือ

Ecotourism หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความหมายอย่างง่าย ๆ คือ "การท่องเที่ยวโดยเข้าไปสัมผัสกับธรรมชาติ ซึ่งต้องมีการให้ความรู้ทางนิเวศวิทยาจากผู้มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ อย่างแท้จริง เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เข้าไปมีความรู้เพิ่มขึ้น ปัจจุบันความหมายนี้ยังได้รวมไปถึงสภาพทางวัฒนธรรมวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของประชากรในท้องถิ่น ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Endemic) ที่ต้องรักษาไว้ด้วย การท่องเที่ยวแบบ Ecotourism จึงมุ่งเน้นการสัมผัสกับธรรมชาติและท้องถิ่นอย่างแท้จริง ซึ่งกิจกรรมที่เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น การเดินป่า (ค้างแรม) การแคมป์ปิ้ง การนำเที่ยวหมู่บ้าน/ชุมชน การล่องแพไม้ไผ่ การเที่ยวถ้ำ ดำน้ำดูปะการัง ศึกษาธรรมชาติ ป่าละเมาะ ล่องแพยาง ดูนก ส่องสัตว์ พายเรือใบ ดำน้ำดูปะการังน้ำลึก ปีนเขา นั่งช้าง เป็นต้น ส่วนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ตกปลา ซ้ำักรยาน เป็นต้น" (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย 2540 : 17-20)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวธรรมชาติ การท่องเที่ยววัฒนธรรม และการท่องเที่ยววัฒนธรรม ประชุม สัมมนา (อุดม เศษกิจวงศ์ และคณะ 2548 : 81-83)

วท. (2542) กล่าวว่าท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง มุ่งเน้นให้เกิดผลทางเศรษฐกิจ ในขณะที่เดียวกันก็มุ่งอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวด้วย เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จากแนวคิดนี้ทำให้เกิดองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้น 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ (Nature-Based Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยเน้นความสำคัญของระบบนิเวศ ทั้งนี้ รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกันกับแหล่งท่องเที่ยวในระบบนิเวศนั้น

2. องค์ประกอบด้านการจัดการ (Sustainably Managed Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน โดยมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม หากมีผลกระทบบ้างก็ให้มีน้อยที่สุด โดยมีการจัดการที่ครอบคลุม ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต

3. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education-Based Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม ดดยมีการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจในการสร้างความตระหนัก และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องทั้งต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น (Community Participation-Based) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้ชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวมีส่วนร่วมเกือบตลอดกระบวนการ เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น ซึ่งหมายรวมถึง การกระจาย

รายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต การได้รับผลตอบแทนกลับมาบำรุงรักษา และจัดการแหล่งท่องเที่ยว นั้นด้วย ในที่สุดชุมชนท้องถิ่นจะมีส่วนในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ

2.1.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีการเป็นเจ้าของและจัดการโดยชุมชน ซึ่งจะเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ธุรกิจ และการพัฒนาชุมชน เป็นความสัมพันธ์ระหว่าง การอนุรักษ์พื้นที่ธรรมชาติ และโอกาสในการทำงานทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ทางธรรมชาติ มีวัตถุประสงค์ เพื่อการดูแลรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติของชุมชน และเพื่อผลกำไรของชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้มี รายได้จากแหล่งท่องเที่ยว และรายได้ที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในการสร้างผลกำไรให้กับชุมชน ท้องถิ่น และเพื่อสร้างความยั่งยืนทางสังคม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องของ สิ่งแวดล้อม ความเข้าใจ ความพึงพอใจ และการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชน โดยรายได้ที่เกิดจากการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดกับชุมชน จะต้องมีส่วนช่วยส่งเสริมคุณค่าทางสังคม วัฒนธรรม รวมถึงการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (วท., 2542)

กมล (2549) ได้อธิบายความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ว่าเป็นทางเลือกในการจัดการ แหล่งท่องเที่ยวที่ชุมชนเข้ามากำหนดทิศทางของการท่องเที่ยว บนฐานคิดที่ว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของ ทรัพยากรและมีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยว โดยการนำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นต่าง ๆ ที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็น ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต และวิถีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นต้นทุน หรือปัจจัยใน การท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ และบทบาทที่ สำคัญในการดำเนินงาน ตั้งแต่การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การสรุปทบทวน และ มุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนสู่รุ่นลูกหลาน และเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นโดยคำนึงความสามารถในการ รองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ และสามารถจำแนกประเภทของการจัดนำเที่ยวโดยชุมชน ดังนี้

1. การจัดการนำเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นการนำเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้ซาบซึ้งกับความงาม ความยิ่งใหญ่หรือความพิศวงของธรรมชาติ เช่น การชมนก การ เดินป่า เป็นต้น
2. การนำเที่ยวเพื่อการศึกษาวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการนำเที่ยวที่ตอบสนอง ความสนใจศึกษาเรียนรู้ในเรื่องศิลปวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น ของคนพื้นเมือง หรือการเรียนรู้ ศิลปะ ทัศนกรรม เป็นต้น

3. การจัดทำเที่ยวเพื่อการศึกษาวิถีชีวิต ชาวเขา (Tribal lifestyle Tourism) เป็นการนำเที่ยวที่มีจุดประสงค์ให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้และความเพลิดเพลิน จากการชมและสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่น ศิลปะของชาวเผ่าพื้นเมืองที่มีอยู่อย่างหลากหลายในภาคเหนือ บริเวณจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน เป็นต้น

หลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน (Community Based Ecotourism - CBE) อุซาวดี (2544) ได้แบ่งออกเป็น 3 มิติ ดังนี้

1. มิติด้านทรัพยากรท่องเที่ยว ควรให้ความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ในความเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว มากกว่าการปรับเปลี่ยนพื้นที่ เพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก ถ้าหากชุมชนไม่ได้เป็นเจ้าของทรัพยากรท่องเที่ยว ควรได้รับความเห็นชอบจากเจ้าของหรือผู้ดูแลรับผิดชอบทรัพยากรท่องเที่ยวเสียก่อน

2. มิติทางด้านชุมชน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนนั้น จะต้องมาจากความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ที่ไม่ใช่ต้องการเพียงแค่งินที่ได้จากการท่องเที่ยวแต่เป็นความต้องการที่จะให้มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในชุมชน ชุมชนต้องมีความพร้อมในการบริหารจัดการ มีแผนงานมาตรการที่นำไปสู่การปฏิบัติ คนในชุมชนมีทักษะในการจัดการการท่องเที่ยว รวมถึงมาตรการในการประเมินผล ป้องกันผลกระทบและกฎระเบียบที่ชุมชนให้การยอมรับ โดยเน้นการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง สุดท้ายคือควรมีการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม และคืนส่วนหนึ่งให้กับการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว

3. มิติทางด้านนักท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการตลาดการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวควรได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้ธรรมชาติและวัฒนธรรม การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวที่ดีย่อมส่งผลต่อประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวควรได้รับการบริการที่เหมาะสม มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

นงลักษณ์ (2544) ได้อธิบายรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชน ที่ได้มีการนำไปปฏิบัติ และประสบความสำเร็จในหลายประเทศ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ว่ามีรูปแบบดังนี้

1. การจำหน่ายสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน (Product Sale) อาทิ สินค้าหัตถกรรม อาหารประจำถิ่น ทั้งนี้หมายถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวอื่นๆของชุมชนนั้นๆด้วย

2. กิจกรรมการแสดงทางวัฒนธรรม (Cultural Show) เช่น การฟ้อนรำ การละเล่นพื้นบ้าน และการแสดงดนตรีเฉพาะชุมชน

3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน (Village Based Activities) หมายถึง กิจกรรมทางการท่องเที่ยวซึ่งชุมชนในหมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเพื่อเสนอแก่นักท่องเที่ยว อาทิ การจัดกิจกรรมเดินป่าชม

ธรรมชาติในบริเวณหมู่บ้าน หรือบริเวณใกล้เคียง พร้อมมัคคุเทศน์นำทาง โดนคิดค่าใช้จ่ายจากนักท่องเที่ยว

4. กิจกรรมการพักผ่อนในหมู่บ้าน สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในชุมชนแห่งนั้น ซึ่งกิจกรรมการพักผ่อนในหมู่บ้าน มีหลายรูปแบบ ได้แก่ การจัดแคมป์ (Camping) การจัดกิจกรรมพักผ่อนบ้านพักชุมชน (Home Stay) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและที่พักแรมในหมู่บ้าน (Village Operated Accommodation)

การท่องเที่ยวที่มีการจัดการโดยชุมชนนั้นจำเป็นต้องมีองค์กรที่เข้ามารับผิดชอบในการทำงาน เนื่องจากลักษณะงานต้องติดต่อสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นบุคคลภายนอก หรือหน่วยงานภายนอกที่ต้องประสานความร่วมมือด้วย หากชุมชนไม่จัดตั้งองค์กรที่ชัดเจน หรือบอกได้อย่างชัดเจนว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ภายใต้โครงสร้างองค์กรใดในชุมชนก็จะทำให้เกิดความสับสนได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่นำชื่อของชุมชนมาเป็นภาพลักษณ์หนึ่งขององค์กร นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรส่วนร่วมของชุมชน ยิ่งจำเป็นที่จะต้องสร้างรูปแบบการบริหารงานองค์กรให้ชัดเจน (พจนานา, 2546) องค์กรชุมชนจะดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ และแสดงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวางได้นั้นจะต้องมีการจัดตั้งองค์กรโดยมีแนวคิดของการช่วยเหลือตนเอง และต้องดำเนินการโดยสมาชิกเอง และมีรูปแบบที่เหมาะสม กล่าวคือ สมาชิกต้องสามารถที่จะเข้าร่วมอย่างเต็มที่ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการในการดำเนินการ และได้รับผลประโยชน์อย่างยุติธรรม ในการกำหนดเป้าหมายของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน โดยทั่วไปแล้วจะขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่จะมีเป้าหมายคล้ายคลึงกันแม้จะแตกต่างกันบ้างตามสภาพและลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ (จุฑาทิพย์ และรุ่งทิพ, 2545)

ดรรชนี (2545) ได้สรุปหลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า เป้าหมายของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่นมีด้วยกัน 3 ด้าน ดังนี้

1. เป้าหมายทางเศรษฐกิจ ได้แก่ 1) ก่อให้เกิดรายได้แก่คนในท้องถิ่น 2) ก่อให้เกิดการจ้างงานท้องถิ่น รวมถึงลดการอพยพย้ายถิ่นเพื่อเป็นแรงงานในเมืองของประชาชนท้องถิ่น 3) ก่อให้เกิดกระตุ้นเศรษฐกิจของท้องถิ่น

2. เป้าหมายทางสังคม ได้แก่ 1) ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในการเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว 2) ก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในท้องถิ่น 3) ก่อให้เกิดองค์ความรู้และทักษะที่เพิ่มเติมขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมระหว่างชุมชน หน่วยงานภายนอก

และนักท่องเที่ยว 4) ก่อให้เกิดการกระชับความผูกพันระหว่างสมาชิกในชุมชน โดยผ่านทางการทำงานร่วมกัน 5) ก่อให้เกิดการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น 6) ลดการอพยพย้ายถิ่นของประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากมีรายได้เพียงพอ รวมถึงสร้างอาชีพให้คนในท้องถิ่น 7) ก่อให้เกิดความประทับใจแก่ผู้มาเยือนและได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่ากลับไป

3. เป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ 1) รักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนและไม่เสื่อมโทรม 2) คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี มีความสะอาด สวยงาม ร่มรื่นและเป็นระเบียบ 3) เกิดความหวงแหนในทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมตามมา 4) ป้องกันการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ หรือโบราณสถานต่างๆ 5) ทำให้เกิดแนวร่วมในการรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งนักท่องเที่ยวอาจเป็นกำลังสำคัญให้ประชาชนในท้องถิ่น ในการรักษาทรัพยากรท้องถิ่น

ดังนั้น การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน มีหลักการและขั้นตอนในการบริหารจัดการทรัพยากร เพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม ความงามทางสุนทรียภาพ และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมทั้งประชาชนท้องถิ่นผู้เป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยมีการดำเนินการภายใต้รูปแบบของการจัดตั้งองค์กรชุมชน ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในกระบวนการของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน และเป็นเครื่องมือในการขยายฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ดดยการจัดการดังกล่าวอย่างระมัดระวัง เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชน รวมถึงการป้องกัน และสงวนรักษาโอกาสต่างๆ ของอนุชนรุ่นหลัง ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย ดังนั้น หลักการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน จะนำไปสู่การจัดการอย่างยั่งยืนต่อไป

2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติ และการวัดทัศนคติ

การศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติ และการวัดทัศนคตินั้น ทำการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อระดับความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของมนุษย์ ซึ่งจะกระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมออกมาในการร่วมกิจกรรมทางสังคม ปัจจัยเหล่านี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการวัดระดับความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมในพื้นที่ศึกษา

2.2.1 ทัศนคติ

ทัศนคติเป็นผลระหว่างความสัมพันธ์ของความรู้สึก และความเชื่อที่มีผลคาบเกี่ยวกัน โดยมีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นได้ทั้งแง่บวกและแง่ลบ ลักษณะของความคิดเห็น

และพฤติกรรมเหล่านี้จะหมายถึง ความรู้สึกส่วนตัวที่แสดงถึงการเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย ต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรืออาจกล่าวได้ว่าทัศนคติเป็นแนวโน้มที่บุคคลตอบสนอง ในทางที่เป็นความพอใจ หรือไม่พอใจต่อผู้คน เหตุการณ์ หรือสิ่งของต่างๆอย่างสม่ำเสมอและคงที่ (Belkinand and Skydell, 1929 และ Thurstone, 1982 อ้างโดยมณฑล จันทร์แจ่มใส, 2541: 6)

ทัศนคติของบุคคลทุกอย่างเป็นส่วนที่มีผลทำให้เกิดการปฏิบัติของบุคคล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ มีส่วนประกอบทางด้านการปฏิบัติหรือพฤติกรรม เนื่องมาจาก ความเชื่อที่รวมเข้ากันเป็นทัศนคตินั้น ไม่ว่าจะจะเป็นความเชื่อทางด้านการอธิบาย การประเมินค่า หรือการสนับสนุนก็ตาม จะเป็นตัวแทนของความพร้อมในการกระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมีข้อแม้ว่าการที่จะออกมาเป็นการกระทำนั้น จะถูกเร้าอย่างเหมาะสมก่อน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าการเกิดทัศนคตินั้นขึ้นอยู่กับ

1. ประสบการณ์ส่วนบุคคลทั้งที่เป็นทางตรง (Direct experience) เช่น การได้เห็น, ได้พบ, ได้ทดลอง เป็นต้น และเป็นประสบการณ์ทางอ้อม (Indirect experience) เช่น การได้ฟัง, ได้อ่าน, ได้ดูจากภาพ เป็นต้น เนื่องจากทัศนคตินั้นเกิดจากการรับทราบ ถ้าไม่มีประสบการณ์ทั้งทางตรง และทางอ้อมก็ไม่สามารถที่จะเกิดทัศนคติได้

2. ค่านิยม และการตัดสินใจ ค่านิยม จะขึ้นอยู่กับมาตรฐาน และวัฒนธรรมของกลุ่มคนในสังคมที่อาศัยอยู่ ทำให้เกิดความรู้สึกว่าสิ่งนั้นถูก หรือผิด และทัศนคติที่ดี หรือไม่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคลนั้นๆ (Foster, 1952: 140)

2.2.2 การวัดทัศนคติ

ทัศนคตินั้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้นการวัดทัศนคติสามารถวัดได้จากพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกถึงความรู้สึกในลักษณะของนามธรรม ซึ่งอาจจะมีปัญหาในการวัดทัศนคติ โดยที่บุคคลอาจไม่ให้ข้อเท็จจริงด้วยเหตุผลบางประการ เช่น เห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัว, ไม่ใช่ธุระของตนเอง เป็นต้น ซึ่งอาจแก้ไขโดยอาศัยหลักสำคัญดังนี้

1. ต้องยอมรับเกี่ยวกับข้อตกลงเบื้องต้น(Basic assumptions) ในการวัดทัศนคติ
2. เป็นความคิดเห็นที่คงที่ในเวลาใดเวลาหนึ่ง
3. วัดจากแนวโน้มที่บุคคลแสดงออก ในรูปของทิศทางความคิดและความรู้สึก ซึ่งมักจะมีทั้งการสนับสนุน และคัดค้าน รวมถึงการบอกระดับความมากน้อย และความเข้มข้นของการวัดทัศนคติ

ปัจจัยที่นำมาใช้ในการหาทัศนคติของบุคคลนั้นสามารถแบ่งออกเป็นปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ดังนี้

ปัจจัยภายใน

จากการเกิดทัศนคติของบุคคลแต่ละคนนั้น จะเกิดจากการได้รับประสบการณ์ทั้งทางตรง และทางอ้อม โดยมีวัฒนธรรม ค่านิยมของสังคมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ การศึกษา และการได้รับรู้ เป็นส่วนผลักดันให้เกิดทัศนคติทั้งทางบวก และลบ ซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบของความคิดเห็นที่เป็นผลสนับสนุนกับพฤติกรรมที่แสดงออกมา ซึ่งปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องในการนำมาหาทัศนคตินั้น มักเป็นปัจจัยที่เป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ เชื้อชาติ การศึกษา อาชีพ และรายได้

ปัจจัยภายนอก

การเกิดพฤติกรรมต่างๆของแต่ละคนนั้นเกิดจากการกระตุ้นของสิ่งเร้า ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้นๆ สิ่งเร้าที่กระตุ้นคือ ปัจจัยภายนอกที่จะนำมาใช้ในการวัดทัศนคติ ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึง สภาพแวดล้อมในพื้นที่ ซึ่งรวมไปถึงปัญหามลพิษต่างๆ (เช่น มลพิษทางอากาศ เสียง และความร้อน)

กล่าวได้ว่า ประสบการณ์ (Experience) บรรทัดฐาน (Norm) และการเป็นสมาชิก (Enlist) นั้นทำให้เกิดคุณสมบัติเฉพาะตัว ซึ่งเรียกว่า ปัจเจกชน (Individual) ซึ่งมีผลโดยตรงกับทัศนคติและพฤติกรรมที่เกิดขึ้น โดยมีสภาพแวดล้อมมาเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมขึ้นในชุมชน โดยกิจกรรมนั้นมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมและสภาพแวดล้อมในชุมชนนั้น

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยนี้อยู่หลายเรื่อง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงปัญหาของเรื่องที่ทำกรวิจัยได้ชัดเจนขึ้น

วิจิตรา ชัยศรี (2537) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ศึกษาเฉพาะกรณีของจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าปัจจัยด้านอายุ อาชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม และภูมิฐานะที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อความเห็นในผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน กล่าวคือประชาชนส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวจะทำให้ประชาชนได้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจมากขึ้น ถึงแม้จะมีการสร้างงานสร้างอาชีพ แต่ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวมีอาชีพเกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยวน้อยมาก ผลทางสังคมประชาชนเห็นว่าเกิดปัญหาการเพิ่มขึ้นของหญิงบริการ สถานบันเทิงและการลักขโมย ซึ่งจะมีผลส่วนหนึ่งจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทางด้านวัฒนธรรมประชาชนไม่แน่ใจว่าการฟื้นฟูและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีจะเป็นผลมาจากการท่องเที่ยว โดย

ประชาชนส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมประเพณี เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ตามที่มีมาแต่เดิม

ทักษิณา นิยมลรัตน์ (2538) ได้ศึกษาทัศนคติของชายไทยอายุระหว่าง 20 -29 ปี ต่อแหล่งท่องเที่ยวไทย พบว่าสถานที่ที่กลุ่มชายเหล่านี้ซึ่งเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต้องการจะไปเที่ยวคือ ภูเก็ต กาญจนบุรี เชียงราย แม่ฮ่องสอน พังงาและจันทบุรีตามลำดับ โดยคาดหวังว่าจะได้พบเห็นธรรมชาติที่สมบูรณ์ ซึ่งสื่อที่มีบทบาทต่อการตัดสินใจไปท่องเที่ยวมากที่สุดคือโทรทัศน์ จากโฆษณาของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หนังสือแนะนำแหล่งท่องเที่ยวและโบรชัวร์แนะนำแหล่งท่องเที่ยวตามลำดับ

ศรัณย์ สิงห์ทน (2539) ศึกษาถึงความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการเผยแพร่แนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พบว่า ผู้บริหารทั้งระดับกลางและระดับสูงมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอนุรักษ์อยู่ในระดับปานกลางและระดับสูงในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน โดยในส่วนของทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 3 ลักษณะคือทัศนคติที่มีต่อความเป็นไปได้ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และทัศนคติต่อแนวทางการเผยแพร่แนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่าผู้บริหารทั้ง 2 ระดับมีทัศนคติเป็นกลางมากที่สุด โดยให้เหตุผลว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นแนวคิดที่มาจากต่างประเทศ ยังไม่มีความชัดเจนในรูปแบบและนโยบายที่เหมาะสมกับประเทศไทย ซึ่งทัศนคติของผู้บริหารส่วนใหญ่ที่อยู่ในระดับเป็นกลางนั้น สามารถเปลี่ยนเป็นระดับสูงได้ หากมีการรับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องมากขึ้นและมีการทำนโยบายชัดเจนกว่าที่เป็นอยู่ ทั้งนี้ยังพบว่าความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของผู้บริหารไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่แนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ปนัดดา ภัคดีภูวาล (2540) ได้ศึกษาการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับนักท่องเที่ยวโดยมัคคุเทศก์ไทย พบว่ามัคคุเทศก์ที่มีเพศต่างกันมีประเด็นในเรื่องการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ และวิธีการสื่อสารเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน โดยมัคคุเทศก์หญิงมีประเด็นการสื่อสารและวิธีการสื่อสารที่ดีต่อการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงสิ่งแวดล้อมมากกว่ามัคคุเทศก์ชาย นอกจากนี้ยังพบว่าความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับนักท่องเที่ยว

ศกลวรรณ พาเรือง (2540) ศึกษาถึงองค์ประกอบที่ส่งเสริมพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ลักษณะปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์

กับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนิสิตนักศึกษาคือตัวแปร ชั้นปี สาขาวิชา ภูมิภาคและบุคคลที่อาศัยด้วย โดยผู้ที่ศึกษาในชั้นปีที่ 2 ผู้ที่มีภูมิลำเนาในเขตเมือง ผู้ที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้ที่ศึกษาในสาขาสังคมศาสตร์และผู้ที่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดาจะไม่มีพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่วนผู้ที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิด (รามคำแหง) ผู้ที่ศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์และผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตชนบท จะมีพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งนี้ยังพบว่ากิจกรรมการใช้เวลาว่างอย่างการออกกำลังกาย เล่นดนตรี วิดีโอเกม คอมพิวเตอร์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผู้ใช้เวลาว่างในกิจกรรมดังกล่าวมากเท่าใดจะยังมีพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ พบว่าผู้ที่นิยมไปท่องเที่ยวภาคกลาง ผู้ที่นิยมท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ โบราณสถาน แหล่งอนุรักษ์พันธุ์พืช/สัตว์ จะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยผู้ที่มีลักษณะดังที่กล่าวมานี้จะมีพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากกว่าผู้ที่ไม่นิยมสถานที่ดังกล่าว นอกจากนี้ผู้ศึกษายังพบว่าความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่มีผลต่อความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สุชาดา วรธนะมานี (2542) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับทัศนคติและพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้แก่ชั้นปี เพศ ประเภทของสถาบันการศึกษา ภูมิภาคและ การเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรม จะทำให้ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน ทั้งนี้การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากนิตยสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้และทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากกว่าสื่ออื่น โดยที่การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากสื่อทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และนิตยสารล้วนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อทัศนคติเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งนี้ทัศนคติเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ดวงพร วจนัเจริญวัฒนา (2543) ได้ศึกษาถึงทัศนคติของผู้มาท่องเที่ยวเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่าครึ่งหนึ่งของผู้มาท่องเที่ยวมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และมีทัศนคติต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในภาพรวมค่อนข้างดี โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติของผู้มาท่องเที่ยวเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการท่องเที่ยวสถานที่อื่นๆ ของผู้มาเที่ยว โดยยังมี

การศึกษาในระดับสูงและมีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวมากจะมีทัศนคติเชิงบวกต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้นตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อทัศนคติได้แก่ เพศ อายุ รายได้ ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว สถานภาพสมรส สถานภาพในครอบครัว ประสบการณ์การเดินทางท่องเที่ยวด้านความถี่ในการเดินทาง และความรู้ความเข้าใจของผู้มาเที่ยว

ฉกาจ ราชบุรี และคณะ (2549) ได้ศึกษาระดับความรู้และเจตคติของนักท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า นักท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร มีระดับความรู้ ความเข้าใจ ต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับค่อนข้างสูง และมีจิตสำนึกหรือความตระหนักต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ค่อนข้างสูงด้วยเช่นกัน โดยปัจจัยที่มีผลต่อระดับความรู้ความเข้าใจ และจิตสำนึกหรือความตระหนัก ได้แก่ ระดับรายได้ ระดับการศึกษา รูปแบบการเดินทาง และประสบการณ์ที่เคยรู้จักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มาก่อน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยปัจจัยที่มีผลต่อเจตคติ ได้แก่ ภูมิฐานะเดิม ระดับอายุ ระดับรายได้ ระดับการศึกษา อาชีพ รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว ประสบการณ์ในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จิตสำนึกหรือความตระหนักต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาเรื่องความรู้และทัศนคติของประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวที่มีต่อการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศดำเนินไปตามแนวทางที่ถูกต้อง ซึ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแสดงได้ดังต่อไปนี้

3.1 ขอบเขตของโครงการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาความรู้และทัศนคติของชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวต่อการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศประเภทต่าง ๆ ประเภทละ 1 แห่ง โดยแบ่งพื้นที่ศึกษาออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้นใหม่ งานวิจัยนี้เลือกพื้นที่ ตลาดน้ำอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เนื่องจากเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา จากความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการและชาวบ้านชุมชนอัมพวา หลังจากได้รับรางวัลชุมชนอนุรักษ์ดีเด่นประจำปี 2545 จากสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์

2. แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมอยู่ งานวิจัยนี้เลือกพื้นที่ ชุมชนเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีจำนวนของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาตินิยมเข้ามาท่องเที่ยว อีกทั้งยังได้รับรางวัลชุมชนดีเด่นด้านการท่องเที่ยวในการประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (Thailand Tourism Award) ปี 2550

3. แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ความนิยมลง งานวิจัยนี้เลือกพื้นที่ ชุมชนบ้านปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากแนวโน้มของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามามีแนวโน้มที่ลดลง

3.2 การเลือกพื้นที่

3.2.1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้นใหม่

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้นใหม่ในงานวิจัยนี้มีเกณฑ์ในการเลือก คือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นใหม่ในช่วงเวลา 5 ปี เนื่องจากปัจจุบันมีการส่งเสริมด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกันอย่างแพร่หลาย จึงส่งผลให้มีการเกิดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ขึ้นมามากมาย รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศก็

เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวที่เชิงนิเวศที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ ได้แก่

ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งทางเทศบาลและชุมชนอัมพวาได้รวมตัวขึ้นเพื่อฟื้นฟูตลาดน้ำอัมพวา โดยเน้นการอนุรักษ์รูปแบบของชุมชนที่มีอาคารเรือนแถวไม้ชั้นเดียวหลังคามุงกระเบื้องสองฟากฝั่งคลองอัมพวาอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนที่นี่ และยังเป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านชาวสวนนำผลิตผลทางการเกษตรออกมาจำหน่ายโดยตรงแก่นักท่องเที่ยว โดยเปิดเป็นตลาดนัดยามเย็น ซึ่งตลาดน้ำโดยทั่วไปนั้นจะมีเฉพาะตอนกลางวัน แต่สำหรับที่นี่นั้นจะจัดขึ้นในช่วงเวลาเย็นไปจนค่ำ นับเป็นตลาดน้ำแห่งแรกของประเทศไทยที่จัดขึ้นในลักษณะนี้ ที่ตลาดน้ำอัมพวามีร้านหลายหลังที่ปรับแต่งให้มีบรรยากาศเก่าๆแต่สวยงามเป็นระเบียบเป็นร้านกาแฟโบราณ ร้านขายโปสการ์ด ร้านขนม ร้านเครื่องดื่ม ร้านขายของที่ระลึก หรือแม้กระทั่งร้านขายยา กิจกรรมท่องเที่ยวก็มีให้นักท่องเที่ยวเดินเล่นเที่ยวชมตามเส้นทางเดินเท้าเลียบริมคลองเที่ยวชมบริเวณตลอดน้ำแกวปากคลองอัมพวา และมีบริการนั่งเรือชมหิ่งห้อย

ชุมชนเกาะพิทักษ์ จังหวัดชุมพร เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เกิดจากการรวมตัวของชาวบ้านหลายอย่างโดยเฉพาะกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรบ้านเกาะพิทักษ์ที่ร่วมกันรณรงค์ ฟื้นฟูป่าให้ทะเลจนความสมบูรณ์เริ่มกลับคืนมาโดยผ่านโครงการต่างๆ เช่น โครงการคืนปฐุธรรมชาติ โครงการปล่อยพันธุ์หอยมือเสือ โครงการปลูกปะการัง โครงการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ โครงการทะเลสะอาดบ้านเกาะพิทักษ์ และยังมีกลุ่มตลาดกลางสัตว์น้ำบ้านเกาะพิทักษ์ ที่บริหารจัดการโดยชุมชน ทำให้ชาวบ้านขายสัตว์น้ำได้ราคาที่เป็นธรรม กลุ่มหัตถกรรมพื้นบ้าน ผลิตของที่ระลึกจากทะเล สร้างรายได้เสริมให้ชาวบ้านรวมถึงการทำธุรกิจชุมชนอย่างโฮมสเตย์ด้วย ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้บริหารจัดการโดยชาวบ้านเอง มีกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว คือ การศึกษาวิถีชีวิตชุมชนประมง รับประทานอาหารทะเลสดๆ มีคุณภาพ รสชาติอร่อย บันจรรย์านชมเกาะพิทักษ์ การล่องเรือชมปะการังน้ำตื้น

ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง จังหวัดสมุทรปราการ ตั้งอยู่ในพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานครและสมุทรปราการมีลักษณะพื้นที่คล้ายกระเพาะหมู จากการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้งและประชาชนชาวบางน้ำผึ้ง ที่ได้ร่วมใจปลูกวิถีชีวิตดั้งเดิมขึ้นมาใหม่ โดยพร้อมใจกันสร้างตลาดน้ำบางน้ำผึ้งขึ้นมาใหม่ เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับขายสินค้าของชุมชนบางน้ำผึ้งและตำบลใกล้เคียงฝั่งเมืองพระประแดง จนปัจจุบันเติบโตจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดสมุทรปราการ และเป็นตลาดน้ำใกล้กรุงเทพฯ ที่มีสินค้าหลากหลายชนิด ทั้งต้นไม้านาพันธุ์ ปลาสวยงามหลากชนิด และผลิตผลของชาวบ้าน ขนมหวานพื้นเมือง อาหารดาว ผักตบชวยชนิดต่างๆ ที่ใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแปรรูปพืชผักให้รับประทานนอกฤดูกาล นอกจากนี้ ยังเป็นศูนย์รวมสินค้า OTOP ของคนในชุมชนและตำบลใกล้เคียง และสามารถเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนชาวสวนโดยพักค้างคืนที่โฮมสเตย์บางน้ำผึ้ง บ้านพักที่ปลูกอาศัยติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา มีบ้านไทยโบราณอายุกว่า 100 ปี มีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ นั่งเรือชมหิ่งห้อยริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าส่งผลให้ยังมีหิ่งห้อยมาอาศัยอยู่จำนวนมาก

จะเห็นว่ามีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกิดขึ้นใหม่มากมาย ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งก็ย่อมต้องสร้างจุดเด่นและมีความเป็นเอกลักษณ์ในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสนใจ สำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้นใหม่ในงานวิจัยนี้ได้เลือกใช้กรณีศึกษาเป็นตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา เนื่องจาก ปัจจุบันตลาดน้ำยามเย็นอัมพวากำลังเป็นที่นิยมในหมู่นักท่องเที่ยว และทางชุมชนอัมพวาเองยังสามารถคงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนไว้ ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน เช่น การใช้เรือสัญจรในน้ำ การจับปลาโดยใช้โพงพางซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น การตกบาตรริมคลอง การใช้น้ำในลำคลอง ชักผ้า อาบน้ำ โดยเฉพาะเด็กๆ ที่ใช้เล่นน้ำในคลอง เป็นต้น เอกลักษณ์ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของชุมชนอัมพวา คือ เรือแกวริมคลองอัมพวา ที่ตั้งเรือขนานไปกับคลองโดยหันหน้าเข้าหาคลอง เพื่อให้ประโยชน์จากลำน้ำ ซึ่งบ้านเรือนแกวริมน้ำสามารถพบเห็นได้ตลอดแนวสองฝั่งคลองอัมพวา คงความเป็นเอกลักษณ์ของเรือแกวริมน้ำดั้งเดิมที่นิยมสร้างในอดีต จากความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนอัมพวาที่ยังสามารถใช้ชีวิตผูกพันกับสายน้ำได้อย่างกลมกลืน ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนริมคลองดังในอดีต ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาจึงถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นใหม่ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มาก จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกิดใหม่ที่น่าสนใจทีเดียว

3.2.2 แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมอยู่

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมอยู่ในงานวิจัยนี้ได้รวบรวมจากแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมาแล้วเป็นระยะเวลามากกว่า 5 ปี และปัจจุบันได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวมีความต้องการไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งพิจารณาข้อมูลทางสถิติของจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีชื่อเสียงและปัจจุบันยังคง ได้รับความนิยมอยู่ อย่างเช่น

ชุมชนเกาะยวน้อย จังหวัดพังงา เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนตั้งเป็นกลุ่มเกาะยาวโฮมสเตย์ ตั้งอยู่ที่ ต. เกาะยวน้อย อ. เกาะยาว จ. พังงา เป็นการรวมกลุ่มของชาวประมงพื้นบ้าน

ให้บริการที่พักแก่นักท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีกิจกรรมต่างๆมากมาย เช่น ชมวิถีชีวิตการประกอบอาชีพกับชาวประมงพื้นบ้าน เช่น อวนกุ้ง อวนปู อวนปลา ชมวิถีชีวิตของคนใน เกาะยาวน้อย การเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชัง การทำสวนยาง การทำดอกไม้จากเกล็ดปลา จากใบยาง หรือท่องเที่ยวชมหมู่เกาะต่างๆ รอบๆเกาะยาว ซึ่งทางชุมชนมีวัตถุประสงค์หลักในท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อเป็นการฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งของชมรมชาวประมงพื้นบ้าน ผู้มีตรัสสร้างสัมพันธ์อันดีกับคนต่างถิ่น ต่างสาขาและอาชีพ และพัฒนาชมรมชาวประมงพื้นบ้าน ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

หมู่บ้านศิริวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตแบบชาวสวนอยู่กับธรรมชาติ และได้พัฒนาการบริการนักท่องเที่ยวขึ้นมาเป็นธุรกิจใหม่ของชุมชน ประกอบด้วยการนำทางเดินป่า ลูกหาบ การจัดที่พักแบบโฮมสเตย์ โดยการจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นองค์กรกลางของชาวชุมชนจัดแบ่งหน้าที่ไปยังกลุ่มต่างๆ ให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างทั่วถึง ชมรมมีกิจกรรมท่องเที่ยวในหมู่บ้าน วัด ตลาดนัด เยี่ยมชมและร่วมกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้านทุเรียนกวน กลุ่มมดย์อมศีลธรรมชาติ เทียนน้ำตก เทียวสวนสมรม ดูนกในสวนสมรม ศึกษาธรรมชาติบนเขาหลวง

หมู่บ้านคลองเรือ จ.ชุมพร เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สัมผัสวิถีชีวิตของชุมชนกลางป่า ในผืนป่าต้นน้ำพะโต๊ะ เป็นวิถีชีวิตของชุมชนที่เรียบง่าย โดยมีกลุ่มท่องเที่ยวบ้านคลองเรือนำเที่ยวชมวิถีชีวิตชุมชนในแง่มุมต่างๆ อาทิเช่น การกรีดยางและรีดยางเพื่อทำยางแผ่น การร่อนแร่ดีบุกในธารน้ำ และการจักสาน หรือในฤดูหนาวซึ่งเป็นฤดูการแพ้นักท่องเที่ยวจะได้เห็นและร่วมกรรมวิธีการผลิตกาแฟ ตั้งแต่วิธีการเก็บ ตาก สี คั่วและชงกาแฟสด อีกทั้งมีกิจกรรมทางเดินในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ นักท่องเที่ยวจะได้รู้จักกับต้นไม้เล็กใหญ่หลากหลายชนิด เที่ยวชมการทำสวนเกษตรผสมผสาน จนทำให้ชุมชนบ้านคลองเรือคือตัวอย่างหนึ่งของการพึ่งพาอาศัยกันอย่างกลมกลืนของคนกับป่า

จากกรณีตัวอย่างมีอยู่หลายพื้นที่ด้วยกันที่ในปัจจุบันกำลังเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยม ซึ่งแต่ละพื้นที่ต่างมีจุดเด่นและลักษณะวิถีชีวิตชุมชนที่แตกต่างกัน สำหรับในงานวิจัยเลือกพื้นที่ศึกษาด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมได้เลือกพื้นที่ ชุมชนเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา เป็นพื้นที่ศึกษา เนื่องจาก ชุมชนเกาะยาวน้อยมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นสูง เป็นการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ของชุมชนที่สวนกระแส คือ การยึดเอาธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตชุมชนเป็นหลัก เป็นการท่องเที่ยวเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิต ชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นเป็นสำคัญมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและเป็นมิตร ซึ่งกำลังหายากขึ้นทุกวันในสังคมไทย อีกทั้งชุมชนเกาะยาวน้อยเป็นสังคมที่สงบสุข

ไร่อบายมุข เป็นที่มาของความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จากการที่มีสถิติการเกิดคดีความต่าง ๆ ในแต่ละปีน้อยมาก มีค่านิยมแบบพอเพียง และรักสามัคคีกัน จนอาจพูดได้ว่า ดัชนีความสุขของที่นี่สูงมาก และชุมชนมีการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะ อากาศที่บริสุทธิ์ ทะเลที่ยังคงสะอาด และเป็นที่ยิวในประเทศไทยที่คนกับนกเงือกอาศัยอยู่ร่วมกัน ซึ่งนกเงือกธรรมชาตินั้นหาดูได้ยากมาก แต่ที่เกาะยาวหาดูได้ภายในหมู่บ้าน เพราะนกเงือกมากินผลไม้สุกของชาวบ้านที่ปลูกไว้โดยที่ชาวบ้านไม่เคยไปจับไล่ อาจด้วยความเรียบง่ายของวิถีชีวิตชาวบ้าน ประกอบกับธรรมชาติที่สวยงามจึงทำให้ชุมชนเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่นักท่องเที่ยวรักในธรรมชาติต้องการเข้ามาสัมผัส รวมทั้งมีชาวบ้านที่คอยต้อนรับด้วยความเป็นมิตร จึงทำให้ชุมชนเกาะยาวน้อยยังคงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว และนอกจากนี้ยังพิจารณาจากการที่ชุมชนเกาะยาวน้อยได้รับการยอมรับจากสมาชิกชุมชนเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภาคใต้ ว่าเป็นชุมชนที่ความพร้อมและมีศักยภาพในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับสูง และได้รับรางวัลพิทักษ์มรดกโลก World Legacy Award จากนิตยสารเนชั่นเนลจีโอกราฟฟิก สหรัฐอเมริกาใน ปี 2545 และได้รับรางวัลดีเด่น จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประเภทองค์กรส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว ปี 2545 – 2547 อีกด้วย

3.2.3 แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เสื่อมหรือได้รับความนิยมลดลง

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เสื่อมหรือได้รับความนิยมลดลงในงานวิจัยนี้ได้พิจารณาจาก แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ปัจจุบันนี้มีแนวโน้มว่าจะเสื่อมหรือได้รับความนิยมลดลงจากนักท่องเที่ยว อาจด้วยสาเหตุจากแหล่งท่องเที่ยวนั้นมีสภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลง หรือเริ่มมีความเสื่อมในวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ หรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวในปริมาณลดลงซึ่งอาจด้วยสาเหตุ เช่น ความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว การขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ เป็นต้น ตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มจะเสื่อมลง ได้แก่

บ้านปราสาท จังหวัดนครราชสีมา แหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมซึ่งที่บ้านปราสาทแห่งนี้มีแหล่งโบราณคดีที่น่าสนใจ และยังมีบ้านพักโฮมสเตย์สำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวแบบสัมผัสกับชีวิตของวิถีชาวบ้าน ซึ่งบ้านพักโฮมสเตย์ของที่นี่ส่วนใหญ่ ลักษณะเป็นบ้านไม้แบบต่างจังหวัด ปลูกสร้างแยกห่างจากกันเป็นหลังๆ กิจกรรมท่องเที่ยวพาไปดูสิ่งที่น่าสนใจ คือ แหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความเป็นมาของบ้านปราสาท วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนการจัดแสดงโครงกระดูกและสิ่งของเครื่องใช้ ถ้วยโออิซาม และเครื่องประดับต่างๆที่ขุด

ค้นพบ และนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสวิถีชีวิตของชาวบ้านปราสาททั้งวิถีชีวิตอยู่ อาหาร การทำหัตถกรรม
พื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้าน

ตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชาวบ้านพายเรือ
สินค้าพาที่ขผล ไม้สวนมาซื้อขายแลกเปลี่ยนกัน เรือผลไม้ เรือขนม ชานม กาแฟ ตลอดจนร้านขาย
ของที่รับจากโรงงานในกรุงเทพหรือจากต่างจังหวัดทั่วประเทศ เป็นตลาดน้ำที่ได้รับความนิยมจาก
นักท่องเที่ยวและมักมีกลุ่มทัวร์มาลงเสมอ ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ แต่ในปัจจุบัน
ตลาดน้ำดำเนินสะดวกเริ่มมีแนวโน้มความเสื่อมลงในด้านวัฒนธรรม อย่างเช่น ชุมชนเปลี่ยนแปลง วิถี
ชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไป เปลี่ยนเป็นตลาดน้ำเชิงการค้ามากขึ้น ไม่ได้เป็นการขายสินค้าที่มีอยู่ชุมชน
เองแต่มีการนำสินค้าจากที่อื่นมาขาย ทำให้ขาดความเป็นเอกลักษณ์ของตลาดน้ำไป อีกทั้งยังมีกลุ่ม
เอกชนที่ไม่ใช่คนในท้องถิ่นมาเป็นผู้จับจองพื้นที่ขายของด้วย อีกทั้งการนั่งเรือชมตลาดน้ำก็เป็นการ
แข่งขันกับเวลาเพื่อให้ได้รอบมากที่สุด ทำให้นักท่องเที่ยวเองก็ไม่ได้เข้าถึงเอกลักษณ์ที่แท้จริงของ
ตลาดน้ำ และนอกจากนี้ยังส่งผลให้มีปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมาทั้งปัญหาน้ำเสีย ขยะ เสีย และ
มลพิษทางอากาศจากควันเรือหางยาว

หมู่บ้านไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี เป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชาว
ไทยทรงดำเป็นชนเผ่าไทยกลุ่มหนึ่งซึ่งมีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่บริเวณดินแดนสิบสองจุไทยในเวียดนาม
เหนือปัจจุบัน คนไทยมักเรียกพวกเขาว่า 'ลาวโซ่ง' หรือ 'ไทยโซ่ง' เนื่องจากอพยพผ่านมาทางประเทศ
ลาว ซึ่งคำว่า โซ่ง เป็นคำที่ถูกเรียกตามชุดแต่งกายเพราะนุ่งส่วดำหรือกางเกงสีดำ ปัจจุบันนิยม
เรียกว่า 'ไทยทรงดำ' ส่วนในวิถีชีวิตของชาวไทยทรงดำมีวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจากแหล่งที่อยู่เดิม
ตั้งแต่การทำไร่ ทำนา ถือเป็นอาชีพหลักของชาวไทยทรงดำ ส่วนวิถีชีวิตด้านอื่นๆ เช่น เรื่อง
เครื่องนุ่งห่ม การแต่งกาย ภาษา วัฒนธรรม ยังคงรักษาและสืบทอดจากบรรพบุรุษมาจนถึงปัจจุบัน
แต่พวกเราเริ่มมามีวัฒนธรรมใหม่เกิดขึ้น โดยการนับถือศาสนาพุทธควบคู่กับการนับถือผีบรรพบุรุษ
จากเมื่อก่อนจะนับถือผีบรรพบุรุษอย่างเดียว แต่ปัจจุบันอิทธิพลจากภายนอกได้เข้ามาสู่ในชุมชนมาก
ขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ยกตัวอย่างเช่น การสร้างบ้านของชาวไทยทรงดำที่อำเภอเขา
ย้อย เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงการสร้างไปเป็นแบบตึกแทนการปลูกเป็นเรือนไม้แบบเดิม จึงทำให้เสีย
เอกลักษณ์ของชุมชนไป ทำให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวไม่ได้ชมวิถีชีวิตของชาวไทยทรงดำอย่างแท้จริง

จากแหล่งท่องเที่ยวที่ได้ศึกษามาในหลายๆแห่ง พบว่า แต่ละแห่งนั้นต่างก็มีแนวโน้มที่จะเสื่อม
หรือความนิยมลดลง แตกต่างกันไปในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งงานวิจัยนี้ได้เลือกพื้นที่โฮมสเตย์บ้าน
ปราสาท จังหวัดนครราชสีมา เป็นกรณีศึกษาของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เสื่อมหรือได้รับความนิยม

ลดลง เนื่องจาก โฮมสเตย์บ้านปราสาทโดยลักษณะพื้นที่ที่มีความน่าสนใจที่เป็นแหล่งศึกษาโบราณคดี ที่ขุดแต่งใหม่ดำเนินการโดยกรมศิลปากรตามโครงการอีสานเขียว ซึ่งขุดแต่งใหม่เป็นแห่งที่ 2 ต่อจาก บ้านเชียง โดยได้จัดทำเป็นลักษณะพิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง และจากหลักฐานที่ได้ค้นพบสันนิษฐานว่า บ้านปราสาทมีชุมชนอาศัยอยู่ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์มาจนถึงสมัยประวัติศาสตร์ปรากฏ หลักฐานของกลุ่มวัฒนธรรมแบบทวารวดี และแบบเขมรโบราณ ระยะเวลาอยู่ในช่วงระหว่าง 2,500 - 3,000 ปีมาแล้ว โดยเริ่มเป็นกิจกรรมชุมชนเพิ่มเติมในลักษณะ Home Stay ขึ้น ตั้งแต่ปี 2536 ซึ่งได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ได้รับรางวัล ชนะเลิศจากต่างประเทศ 2 รางวัล คือ PATA GOLD AWARDS 1994 และ THE ASEANTA AWARDS FOR EXCELLENCE IN TOURISM 1996 ซึ่งเป็นที่น่าสนใจว่าโฮมสเตย์บ้านปราสาทจาก อดีตที่เคยได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวจนได้รับรางวัลต่างๆ แต่ปัจจุบันกลับมีแนวโน้มว่าได้รับความนิยมของนักท่องเที่ยวลดลง โดยพิจารณาได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนลดลง ทั้งๆที่ โฮมสเตย์บ้านปราสาทน่าจะเป็นแหล่งที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความน่าสนใจ ทั้งประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของชาวบ้าน แต่กลับไม่ประสบความสำเร็จในการทำโฮมสเตย์บ้านปราสาทเท่าที่ควร

3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งสามประเภท กล่าวคือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้นใหม่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นที่รู้จักมานานแล้วจนถึงปัจจุบันยังคงมีชื่อเสียงและได้รับความนิยมอยู่ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นที่รู้จักมานานแล้วแต่ได้เสื่อมความนิยมลงในปัจจุบัน ประเภทละ 1 แห่ง

3.3.2 กลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งถือเป็นชุมชนท้องถิ่น และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งสามประเภท ประเภทละ 1 แห่ง

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4.1 ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และพฤติกรรมในการท่องเที่ยว เช่น เพศ อายุ รายได้ สถานภาพสมรส การศึกษาอาชีพ การเดินทาง เวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยว การรู้จักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นต้น

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเจตคติ ที่มีต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตอนที่ 3 ความคาดหวังในการเดินทางมาท่องเที่ยว ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

3.4.2 การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดประเด็นของคำถามให้สอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษา
3. ดำเนินการปรับปรุงและสร้างข้อคำถาม
4. ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม
5. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ทำโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ในแต่ละประเภทของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีให้ผู้สำรวจเข้าไปสุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแต่ละประเภท และนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศแต่ละประเภท จากนั้น จึงทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม โดยแบ่งเป็นสัมภาษณ์ประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละประเภทนั้นๆ

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบสอบถามมา ตรวจสอบความสมบูรณ์เรียบร้อย แล้วจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ค่าร้อยละ (percentage) ใช้ในการนำเสนอและอธิบายข้อมูลทั่วไป
2. ค่าไคสแควร์ (Chi - Square Test) ใช้ในการทดสอบในกรณีตัวแปรสองตัวนี้เป็นการทดสอบเพื่อดูว่า ตัวแปรสองตัวนี้มีความเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กันหรือไม่ ถ้าไม่สัมพันธ์กันหมายความว่า เป็นอิสระจากกัน ดังนั้น บางครั้งเราจึงเรียกว่า การทดสอบความเป็นอิสระ (The χ^2 - test for independence) ข้อมูลที่ได้จะอยู่ในระดับนามบัญญัติ (Nominal scale) ซึ่งอาจเป็นจำนวนความถี่ สัดส่วน ร้อยละ ก็ได้ โดยแต่ละตัวแปรจะแบ่งเป็น 2 กลุ่ม หรือประเภทขึ้นไป เช่น เพศ (ชาย - หญิง) กับวุฒิการศึกษา (ป.ตรี ป.โท ป.เอก) จะได้รูปแบบเป็น 2×3 ดังนั้นรูปแบบการวิเคราะห์อาจเป็นได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับจำนวนกลุ่มของแต่ละตัวแปร (2×2 , 2×4 , 3×2 เป็นต้น)

สูตรที่ใช้ในการคำนวณหาความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปร คือ

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j>1}^c \frac{(O - E)^2}{E}, \quad df = (r - 1)(c - 1)$$

เมื่อ O แทน ความถี่ที่สังเกตได้

E แทน ความถี่ที่คาดหวัง

เราสามารถหา E ได้จาก $E = \frac{R \times C}{N}$

เมื่อ R แทน ผลรวมของความถี่ในแถวนั้น

C แทน ผลรวมของความถี่ในคอลัมน์นั้น

3. การทดสอบของ Mann-Whitney U Test (อุมาพร จันทศร, 2542)

การทดสอบของ Mann-Whitney U Test มีวิธีการคล้ายกับ t-test แต่ไม่จำเป็นต้องมีข้อกำหนดว่ากลุ่มตัวอย่าง สุ่มมาจากประชากรที่มีการแจกแจงแบบปกติ เพียงแต่ตัวแปรที่จะนำมาทดสอบต้องอยู่ในมาตราวัดเรียงลำดับ (Ordinal Scale) เป็นอย่างน้อยและข้อมูลจาก 2 กลุ่มเป็นอิสระกัน

สมมติฐานเพื่อการทดสอบ

H_0 : ประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีค่ามัธยฐานเท่ากัน

H_1 : ประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีค่ามัธยฐานต่างกัน

- กรณี $n_1, n_2 \leq 20$

ตัวสถิติที่ใช้ทดสอบ คือ

$$U_1 = n_1 n_2 + \frac{n_1(n_1 - 1)}{2} - R_1$$

$$U_2 = n_1 n_2 + \frac{n_2(n_2 - 1)}{2} - R_2$$

เมื่อ n_1 คือ จำนวนค่าสังเกตในกลุ่มที่ 1

n_2 คือ จำนวนค่าสังเกตในกลุ่มที่ 2

R_1 คือ ผลรวมของลำดับที่ในกลุ่มที่ 1

R_2 คือ ผลรวมของลำดับที่ในกลุ่มที่ 2

- กรณี $n_1, n_2 > 20$

ตัวสถิติที่ใช้ทดสอบ คือ

$$\mu_u = \frac{n_1 n_2}{2}$$

$$\sigma_u = \sqrt{\frac{n_1 n_2 (n_1 + n_2 + 1)}{12}}$$

$$z = \frac{U - \mu_u}{\sigma_u}$$

การตัดสินใจกรณี $n_1, n_2 \leq 20$

กำหนดระดับนัยสำคัญ α เปิดตาราง U ที่ $\frac{\alpha}{2}$ สำหรับ n_1, n_2 ระหว่าง U_1 หรือ U_2 ตัวไหนมีค่าน้อยกว่าให้เป็นค่า U คำนวณ จะปฏิเสธ H_0 เมื่อ U คำนวณมีค่าน้อยกว่า U ตาราง

การตัดสินใจกรณี $n_1, n_2 > 20$

ที่ $\alpha = 0.05$ จะปฏิเสธ H_0 เมื่อ Z ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า Z จากตาราง

4. การทดสอบของ The Kruskal-Wallis (อุมาพร จันทศร, 2542)

ใช้ทดสอบว่าประชากร k กลุ่ม มีค่ามัธยฐานเท่ากันหรือไม่ โดยมีวิธีการที่สำคัญที่สุดคือ ค่าคาดหวังของลำดับที่ของข้อมูลตัวอย่างแต่ละกลุ่มควรมีค่าพหุกัน ข้อมูลที่นำมาทดสอบประกอบด้วยข้อมูลจากตัวอย่างกลุ่ม k ชุด แต่ละชุดอาจมีขนาดตัวอย่างแตกต่างกัน ข้อมูลที่จะใช้วิเคราะห์ต้องมีมาตราวัดอย่างน้อยเป็นแบบเรียงลำดับ (Ordinal Scale) และมีการแจกแจงแบบต่อเนื่อง

การทดสอบนี้นิยมใช้แทนการทดสอบแบบเอฟ (F-Test) ในสถิติที่ใช้พารามิเตอร์ ในกรณีที่ข้อกำหนดเบื้องต้นของการทดสอบแบบเอฟไม่เป็นจริง

สมมติฐานเพื่อการทดสอบ

H_0 : ค่ามัธยฐานของประชากร k กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน

H_1 : ค่ามัธยฐานของประชากรอย่างน้อย 1 คู่ แตกต่างกัน

ขั้นตอนการทดสอบ

1. จัดลำดับของข้อมูลมารวมกันจากน้อยไปมาก โดยให้คะแนนต่ำสุดเป็นลำดับที่ 1 และคะแนนสูงสุดเป็นลำดับที่ n เมื่อ n เป็นจำนวนข้อมูลทั้งหมด
2. หาผลรวมของลำดับที่ในข้อมูลแต่ละชุด คือ $R_i, i = 1, 2, \dots, k$
3. คำนวณค่าสถิติที่ใช้ทดสอบ

$$H = \left[\frac{12}{n(n+1)} \sum_{i=1}^k \frac{R_i^2}{n_i} \right] - 3(n+1)$$

เมื่อ k แทน จำนวนประชากรที่เป็นอิสระต่อกัน

R_i แทน ผลรวมของลำดับที่ในตัวอย่างที่ $i, i = 1, 2, \dots, k$

n_i แทน ขนาดของตัวอย่างชุดที่ $i, i = 1, \dots, k$

$$n = \sum_{i=1}^k n_i$$

n_i ตามทฤษฎีพบว่าถ้า H_0 เป็นจริง H จะมีการแจกแจงประมาณได้ด้วย χ^2 ที่ $d.f. = k - 1$ ถ้า n_i มีค่าใหญ่พอสมควร

4. การหาอาณาเขตวิกฤตและการสรุปผล สามารถแยกได้ตามขนาดตัวอย่างคือ

4.1 เมื่อ $n_i > 5$ การแจกแจงของค่าสถิติที่ใช้ทดสอบ H ประมาณได้ด้วย χ^2 ที่ $d.f. = k - 1$ เมื่อกำหนดระดับนัยสำคัญ $= \alpha$ หาอาณาเขตวิกฤตจากตาราง χ^2 ที่ $d.f. = k - 1$ จะปฏิเสธ H_0 เมื่อค่าของ H มากกว่าหรือเท่ากับ χ^2 จากตาราง

4.2 เมื่อ $k = 3$ และ $n_i \leq 5$ ในแต่ละ k ใช้ตารางที่ Kruskal สร้างไว้ โดยแสดงค่าวิกฤตของ H พร้อมทั้งความน่าจะเป็นที่จะเกิดค่า H นั้นๆ ตารางของ Kruskal สามารถจะทำการเปรียบเทียบค่า H หรือ p-value ก็ได้ คือจะปฏิเสธ H_0 เมื่อค่า H จากตัวอย่างมากกว่าหรือเท่ากับค่า H จากตารางที่ระดับนัยสำคัญ α

เมื่อใช้การเปรียบเทียบของครัสคาลและวอลลิสแล้วพบว่าปฏิเสธ H_0 แสดงว่าทรีทเมนต์อย่างน้อย 1 คู่ ที่มีค่ามัธยฐานต่างกัน โดยทั่วไปนักวิจัยต้องการจะทราบต่อไปว่าทรีทเมนต์คู่ใดบ้างที่ต่างกัน เราสามารถทำการเปรียบเทียบทรีทเมนต์เป็นคู่ๆ ได้ด้วยวิธีของการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยดังต่อไปนี้

ให้ $\bar{R}_i =$ ค่าเฉลี่ยของลำดับที่จากทรีทเมนต์ที่ i

$\bar{R}_j =$ ค่าเฉลี่ยของลำดับที่จากทรีทเมนต์ที่ j

ที่ระดับนัยสำคัญ α

ค่าวิกฤต คือ $Z \sqrt{\frac{n(n+1)}{12} \left[\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right]}$

เมื่อ n คือ ผลรวมของขนาดตัวอย่าง k กลุ่ม

$= n_1 + n_2 + \dots + n_k$

Z คือ คะแนนมาตรฐานที่มีพื้นที่ปลายทางด้านขวา

$= \frac{\alpha}{k(k-1)}$

หาค่า $|\bar{R}_i - \bar{R}_j|$ แล้วเทียบกับค่าวิกฤต

ถ้าค่า $|\bar{R}_i - \bar{R}_j|$ มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับค่าวิกฤต แสดงว่าค่ามัธยฐานคู่นี้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ α

การเปรียบเทียบเช่นนี้สามารถทำได้ทุกคู่ที่เป็นไปได้คือ ${}^k C_2$ คู่

3.7 พื้นที่ศึกษา

3.7.1 ชุมชนเกาะยาวน้อย

3.7.1.1 ประวัติความเป็นมา

ตำบลเกาะยาวน้อย ก่อนปี พ.ศ. 2446 ขึ้นตรงต่อ อำเภอเมืองพังงา ต่อมาในปี พ.ศ.2446 ทางราชการได้ยกฐานะบริเวณเกาะต่าง ๆ ขึ้นตรงกับ กิ่งอำเภอเกาะยาว และเป็นอำเภอเกาะยาวในปี พ.ศ. 2531 พลเมืองที่อยู่อาศัยอยู่บนเกาะยาวน้อยเล่าสืบมาว่าเป็นผู้ที่อพยพมาจากเมืองตรัง ซึ่งส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม 99% ปัจจุบัน ต.เกาะยาวน้อย แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน

เกาะยาวน้อยเป็นเกาะในอ่าวพังงา ประกอบด้วยหมู่เกาะอีก 44 เกาะล้อมรอบ ประชาชนประกอบอาชีพชาวประมงเป็นอาชีพหลัก ทั้งเพื่อการบริโภคและส่งออกเพื่อเป็นรายได้ มีทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติทั้งบนเกาะ และในทะเลมากมาย เช่น หมู่เกาะ แนวปะการัง แหล่งหญ้าทะเล และชายหาดสวยงาม มีการดำเนินวิถีชีวิตแบบพื้นบ้านดั้งเดิม เช่น การจับสัตว์น้ำด้วยเครื่องมือที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นต้น

3.7.1.2 ข้อมูลด้านกายภาพ

1) ลักษณะทางภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของตำบลเกาะยาวน้อย มีลักษณะเป็นเกาะอยู่กลางทะเล อยู่ในบริเวณอ่าวพังงา อยู่ทางทิศใต้ของ จ.พังงา ประมาณ 43 กม. มีพื้นที่ประมาณ 46.4 ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาทอดยาวตลอดแนวเหนือใต้ ทางตะวันออกมีที่ราบริมชายฝั่งทะเล ที่ราบตามหุบเขา ซึ่งประชาชนใช้ทำการเกษตร เช่น ทำสวนยาง สวนมะพร้าว สวนมะม่วงหิมพานต์ ชายฝั่งรอบเกาะเหมาะแก่การประกอบอาชีพประมงขนาดเล็ก ซึ่งทำรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ทั้งชายหาดที่สวยงามและอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดพังงาและจังหวัดกระบี่

2) อาณาเขตตำบล

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อ่าวพังงา น่านน้ำ จ.กระบี่
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ทะเลอันดามัน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	หมู่เกาะ และน่านน้ำ จ.กระบี่
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	น่านน้ำ จ.ภูเก็ต

3) ภูมิอากาศ

อำเภอเกาะยาวน้อย มีลักษณะภูมิอากาศเย็นสบาย อุณหภูมิประมาณ 21-31 องศาเซลเซียส เพราะได้รับอิทธิพลจากลมทะเล มีฝนตกในปริมาณกลางตลอดปี มีลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พัดผ่านช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนเมษายน และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกันยายน ของทุกปีซึ่งในช่วงเปลี่ยนแปลงมรสุมนี้จะทำให้การคมนาคมติดต่อกับภายนอกเป็นไปด้วยความลำบาก

4) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- ป่าสงวนแห่งชาติ 13,550 ไร่
- ป่าชายเลน 1,300 ไร่
- ปะการัง 1,400 ไร่
- เกาะ 24 เกาะ
- พื้นที่หญ้าทะเล 1,360 ตารางกิโลเมตร

3.7.1.3 ประชากร เศรษฐกิจ และสังคม

1) จำนวนประชากรของตำบล

จำนวนประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล 3,252 คน และจำนวนหลังคาเรือน 854 หลังคาเรือน มีประชากรเขตเทศบาล 732 คน จำนวน 379 ครัวเรือน

2) จำนวนหมู่บ้านและรายชื่อหมู่บ้าน

เกาะยาวน้อยมีหมู่บ้าน ทั้งหมด 7 หมู่บ้านดังนี้

- 1.บ้านท่าค่าย (หมู่ที่ 1)
- 2.บ้านใหญ่ (หมู่ที่ 2)
- 3.บ้านน้ำจืด (หมู่ที่ 3)
- 4.บ้านท่าเขา (หมู่ที่ 4)
- 5.บ้านริมทะเล (หมู่ที่ 5)
- 6.บ้านแหลมยาง (หมู่ที่ 6)
- 7.บ้านอันเป่า (หมู่ที่ 7)

3) ข้อมูลอาชีพของตำบล

อาชีพหลัก ได้แก่ ประมง เกษตรกรรม อาชีพเสริม ได้แก่ ค้าขาย รับจ้าง เลี้ยงสัตว์ โดยมีกลุ่มอาชีพและสินค้า ดังนี้

การทำประมงพื้นบ้าน ทำอวนกุ้งและอวนปูเป็นอาชีพที่สำคัญของชาวเกาะยาว ที่ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการประกอบอาชีพ การวางอวนกุ้งนั้นเป็นอวนเคลื่อนที่โดยอาศัยกระแสน้ำพัดพาอวนไปปะทะกับตัวกุ้ง จึงนิยมวางอวนในขณะที่น้ำไหลเชี่ยว คือในช่วงระหว่าง 11 คำ ถึง 5 คำ ทั้งข้างขึ้นและข้างแรมในจันทร์คติ ซึ่งเรียกว่า “น้ำใหญ่” กุ้งที่ได้ก็จะมีกุ้งแชบ๊วย กุ้งซีแฮ้หรือ กุ้งโอคัก กุ้งกุลาดำหรือกุ้งลาย อาชีพวางอวนกุ้งนี้เป็นอาชีพที่สร้างรายได้ที่สำคัญให้แก่ชาวประมง ส่วนการทำอวนปู เป็นอวนที่วางกับที่มีการนั่งเรือไปกู้อวนทุกวันวันละ 1 ครั้ง โดยไม่ใช้กระแสน้ำแต่อย่างใด

การเลี้ยงปลาในกระชัง การเลี้ยงปลาในกระชัง เป็นการเลี้ยงปลาที่ประหยัดเพราะไม่ต้องใช้พื้นที่ในการทำบ่อปลาต้นทุนในการเลี้ยง และลดปัญหาในการดูแลรักษา โดยมีชนิดของปลาที่เลี้ยง ดังนี้

- ปลาเก๋า นำลูกปลาเก๋าจากธรรมชาติ โดยใช้ไซตักและซื้อจากคนหาปลา เก๋า โดยขนาดตัวปลายาว 6-7 นิ้ว ราคา 35 บาท ตัวยาว 8-9 นิ้ว ราคา 50 บาท เลี้ยงประมาณ 1 ปี ปลาก็จะมีน้ำหนักตัวประมาณ 1.2 กก. โดยให้อาหารเป็นปลกสับ วันเว้นวัน

- ปลากระพง ซื้อลูกปลาจากแหล่งผลิตลูกปลายาย ขนาดตัวปลายาว 4-6 นิ้ว ราคา 17 บาท ขนาด 8-9 นิ้ว ราคาตัวละ 30 บาท เลี้ยงนาน 6 เดือน จะได้น้ำหนักตัวละ ประมาณ 8 ซีด ถึง 1 กก. โดยต้องให้อาหารทุกวัน

- กุ้งมังกร มี 2 ชนิด คือ แบบที่มีสีสรรสวยงาม เรียกว่า กุ้งมังกร 7 สี ราคาจะแพง และกุ้งที่ไม่มีสี เรียกว่ากุ้งโคลน ราคาจะถูกกว่า ราคาลูกกุ้งขนาด 1 ซม. ตัวละ 200 บาท ตัวขนาดขนาดใหญ่กว่านี้ กุ้งเจ็ดสี ขาย กก.ละ 1,200 บาท กุ้งโคลน ราคา กก. ละ 300 บาท เลี้ยงประมาณปีเศษ กุ้งเจ็ดสีราคา กก.ละ 1,500 บาท กุ้งโคลนราคา กก.ละ 1,000 บาท

การทำผ้าบาติก การทำผ้าบาติกของเกาะยาวนั้น เป็นการรวมกลุ่มกันของกลุ่มแม่บ้าน เป็นอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว ปัจจุบันในตำบลเกาะยาวน้อยมีการทำผ้าบาติกอยู่ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแม่บ้านท่าเขา หมู่ที่ 4 กับกลุ่มแม่บ้านริมทะเล ได้ผ่านการพัฒนาฝีมือจนทำให้ผ้าบาติกจากเกาะยาวได้รับความนิยมเป็นอย่างสูง เป็นสินค้าที่สำคัญที่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนเกาะยาวซื้อเป็นของที่ระลึก ทั้งเป็นผ้าเช็ดหน้า ผ้าตัดเสื้อ หรือนำไปใส่กรอบเป็นเครื่องประดับภายในบ้าน สำหรับลายของผ้าบาติกจะเน้นรูปของธรรมชาติเป็นหลัก เช่น หองทะเล รูปสัตว์ต่างๆ ในปัจจุบัน งานเขียนผ้าบาติกสามารถสร้างรายได้ให้แก่ชาวเกาะยาวได้เป็นอย่างดี

การผลิตยางพารา ประชาชนใน อำเภอเกาะยาวประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์ ประกอบอาชีพการทำสวนยาง ซึ่งเป็นรายได้หลักอีกอาชีพหนึ่งของชาวเกาะยาว ซึ่งผลผลิตจากยางพารานั้นมีหลายแบบ เช่น ต้นยางพารา ยางและยางแผ่น ส่งไปขายที่กระบี่และภูเก็ต

การปลูกยางพารา ในการปลูกยางพารานั้น ขั้นแรกก็เป็นการเตรียมพื้นที่ สำหรับจะปลูกโดยการกำจัดวัชพืชให้หมด หลังจากนั้นก็ขุดหลุมสำหรับปลูก โดยขนาดของหลุม ประมาณ 50X50x50 ซม. ระยะห่างแต่ละต้น 4 ม. ระยะห่างระหว่างแถว 6 ม. ใส่ปุ๋ยรองก้นหลุมแล้ว กลบหลุม แล้วนำยางติดตามาปลูก โดยใช้เวลาในการปลูกประมาณ 7-8 ปี ก็สามารถกรีดยางได้

การทำยางแผ่น ชาวสวนยางจะกรีดยางทิ้งไว้ประมาณ 2-3 ชั่วโมงก็จะ เก็บน้ำยางมารวมกัน กรองเอาเศษยางหรือใบไม้ ออก ผสมน้ำยางกับน้ำในอัตราส่วนน้ำยาง 2 ส่วน น้ำ 1 ส่วน เทใส่กระบะสำหรับทำแผ่น ผสมกรดซัลฟูริกเจือจางลงไป กวนด้วยพายกวนยางเพื่อผสม ให้เข้ากัน ทิ้งไว้สักครู่หนึ่งแล้วนำยางซึ่งแข็งเป็นแผ่นมารีดน้ำออกโดยใช้จักรรีดยาง รีดจนน้ำออกมากที่สุดแล้วนำแผ่นยางไปผึ่งลมจนแห้งสนิท แล้วจึงนำไปเก็บเพื่อรอจำหน่ายต่อไป

3.7.1.4 ระบบบริการพื้นฐาน

1) ด้านสังคมและการศึกษา

- ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียน 1 แห่ง
- โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 โรงเรียน
- โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 1 โรงเรียน
- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน/ห้องสมุดประชาชน 6 แห่ง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง

2) ด้านสาธารณสุข

- โรงพยาบาลของรัฐขนาด 10 เตียง 1 แห่ง แพทย์ 2 คน พยาบาล 22 คน
- สถานีอนามัยประจำตำบล/หมู่บ้าน - แห่ง
- สถานพยาบาลเอกชน - แห่ง
- ร้านขายยาแผนปัจจุบัน - แห่ง

3) ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- สถานีตำรวจ 1 แห่ง
- สถานีดับเพลิง - แห่ง

4) ด้านองค์กรทางศาสนา

- วัด/สำนักสงฆ์ 1 แห่ง
- มัสยิด 7 แห่ง

5) ระบบไฟฟ้า เป็นไฟฟ้าแรงสูง ขนาด 33,000 Volt จ่ายมาจากจังหวัดภูเก็ตผ่านสายส่งไฟฟ้าใต้น้ำ (Sub marine Cable) จ่ายมายังโรงแปลงไฟฟ้าบนเกาะ จ่ายให้กับบ้านเรือนด้วยแรงดันมาตรฐาน 220 Volt จ่ายไฟฟ้าตลอด 24 ชั่วโมง (ให้บริการโดยการไฟฟ้าจังหวัดภูเก็ต) คริวเรือนบนเกาะยวน้อยมีไฟฟ้าใช้ครบ 100 %

6) ระบบประปา บนเกาะยวน้อยมีระบบประปา 2 แบบดังนี้

- 1.ประปาเทศบาล จ่ายน้ำให้เฉพาะในเขตเทศบาลตำบลเกาะยว ดูแลรับผิดชอบโดยเทศบาล
- 2.ประปาหมู่บ้าน เป็นประปาขนาดเล็กแรงดันน้ำต่ำ มีครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ทั้ง 7 หมู่บ้าน (แต่จะมีปัญหามากพอถึงหน้าแล้ง จนถึงบัดนี้ยังไม่มีแผนระยะยาวที่จะแก้ไขปัญหาน้ำหน้าแล้ง)

7) ระบบถนน เกาะยวน้อยมีถนนเป็นแบบคอนกรีตทั้งเกาะ แต่ยังคงสร้างในมาตรฐานที่ต่ำมาก และยังไม่ครอบคลุมทั่วถึงทั้งเกาะ จะมีเพียงแต่ถนนสายหลักเท่านั้น ระยะทางยาวรวมไม่ถึง 50 กิโลเมตรของโครงข่ายถนนคอนกรีตทั้งหมด

3.7.1.5 การท่องเที่ยว

เกาะยวน้อยเป็นการท่องเที่ยวประเภทแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

หาดป่าทราย อยู่บริเวณหมู่ที่ 5 ตำบลเกาะยวน้อย ห่างจากที่ว่าการอำเภอเกาะยวน้อยประมาณ 5 กิโลเมตร เป็นหาดทรายที่สวยงาม มีต้นมะพร้าวมากมาย บริเวณหน้าหาดสามารถมองเห็นทิวทัศน์ของหมู่เกาะปิเละได้อย่างชัดเจน สามารถเล่นน้ำ อาบแดด และCamping ได้ มีที่พักแบบบังกะโลให้บริการด้วย

หาดสนงาม อยู่บริเวณหมู่ที่ 5 ตำบลเกาะยวน้อย ห่างจากที่ว่าการอำเภอเกาะยวน้อยประมาณ 6 กิโลเมตร บริเวณหน้าหาด สามารถมองเห็นทิวทัศน์ของหมู่เกาะปิเละได้อย่างชัดเจน สามารถเล่นน้ำ อาบแดด และแคมป์ปิ้งได้

หาดท่าเขา เป็นชายหาดทรายที่มีพื้นที่กว้างใหญ่กว้างใหญ่ในอ่าวของบ้านท่าเขา ซึ่งมีทิวเขาอันสวยงามอยู่ด้านหลังของอ่าว สามารถเล่นน้ำได้ทั้งยามน้ำขึ้นและน้ำลง จะเป็นที่ยื่นขอบของนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบบรรยากาศที่สงบ มีที่พักมากมายบริเวณใกล้ชายหาด

บ่อน้ำจืดในทะเล (บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์) เป็นบ่อน้ำตั้งอยู่บริเวณหาดบ้านอันเป่า อยู่ด้านทิศเหนือของเกาะยาวน้อย มีลักษณะเป็นบ่อน้ำตื้นๆ 4 บ่อ ในช่วงเวลาน้ำขึ้น น้ำทะเลจะท่วมบ่อ เมื่อเวลาน้ำลง บ่อน้ำก็จะไหลและน้ำในบ่อจะจืดสนิท สามารถดื่มได้ ชาวบ้านจะมีความเชื่อที่สามารถรักษาโรคต่างๆ ได้ เช่น โรคปวดเมื่อย โรคอัมพาต เป็นต้น ทุกวันในตอนน้ำลงจะมีชาวบ้านจากที่ต่างๆ เดินทางมาตักน้ำในบ่อไปดื่มที่บ้านหรือเอาไปอาบเพื่อรักษาโรคต่างๆ มากมาย

ต้นโพธิ์ทะเลยักษ์ เป็นต้นไม้ขนาดใหญ่อยู่ที่อ่าวเคียน ด้านทิศเหนือของเกาะยาวน้อย ใกล้กับเกาะเหลาดูดซึ่งมีปะการังน้ำลึกที่สวยงามที่สุดในอ่าวพังงา ต้นโพธิ์ทะเลยักษ์ต้นนี้วัดรอบโคนต้นประมาณ 32 เมตร ซึ่งในบริเวณนี้จะมีสภาพเป็นป่าฝนเมืองร้อนมากมายและขนาดใหญ่

ทุ่งปะการัง เกาะยาวน้อยมีพื้นที่ที่สามารถชมความงดงามของปะการังโดยไม่ต้องดำน้ำลงไป เพราะในช่วงที่น้ำลงปะการังจะโผล่ขึ้นมาอวดโฉมให้ชมกัน เช่น ปะการังเขากวาง ปะการังสมอง เป็นต้น จนมีสภาพเหมือนทุ่งปะการังเลยก็ว่าได้ นับว่าเป็นความมหัศจรรย์ของธรรมชาติหนึ่ง ที่หาชมได้ยาก ใน 1 เดือนจะชมได้ประมาณ 2 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 4 วันเท่านั้นเอง

แผ่นดินผุดในทะเล ในอ่าวพังงาส่วนที่ใกล้กับเกาะยาวน้อย ยามน้ำขึ้นทุกหนทุกแห่งจะมีแต่เว้าของแผ่นดินสุดสวยตา แต่ในยามน้ำลง ก็จะมีแผ่นดินขนาดใหญ่ผุดขึ้นขึ้นมากกลางทะเล บางแห่งเป็นแผ่นดินผุดขึ้นมาจากเว้า น้ำ บางแห่งก็มีลักษณะเป็นแผ่นดินผืนยาวที่ยื่นออกมาจากเกาะกลางทะเล เหมือนกับถนนที่เทพเจ้าเนรมิตขึ้นมายาวหลายกิโลเมตร ซึ่งแผ่นดินผุดกลางทะเลนี้ จะมีหอย ปู และสัตว์น้ำมากมาย ชาวบ้านจะชวนกันนำเรือออกไปหาหอย หาปูกัน ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งมหัศจรรย์อย่างหนึ่งของอ่าวพังงา

3.7.1.6 การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเกาะยาวน้อย

1) ประวัติความเป็นมาของชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

อำเภอเกาะยาวซึ่งอยู่กลางอ่าวพังงา ระหว่างภูเก็ต พังงา และกระบี่ ซึ่งเป็นเกาะที่มีลักษณะเป็น 2 เกาะ คือเกาะยาวน้อย และเกาะยาวใหญ่ อาชีพส่วนใหญ่ 85% ทำประมงและเกิดปัญหา การทำลายทรัพยากรจากการจับปลาแบบทำลายล้างของเรือพานิช ในรูปแบบของอวนลากอวนรุน ระเบิดปลา ใช้ยาเบื่อปลา ส่งผลกระทบเรื่องสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และบริเวณใกล้เคียงยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น เกาะพีพี เขาพิงกัน เกาะปันหยี ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่ชุมชน

ไม่มีส่วนร่วมปี 2537 มีการรวมตัวของชาวประมงพื้นบ้านของอำเภอเกาะยาว และขยายเครือข่ายไปทั่วอำเภอพังงาเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรที่ถูกทำลายและได้ร่วมกับภาครัฐในการออกตรวจจับกุมผู้กระทำผิด พร้อมกับจัดค่ายเยาวชนเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร

ปี 2538 การท่องเที่ยวเริ่มเข้ามาในเกาะยาว มีนักศึกษาจากต่างประเทศเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนดูงาน โดยการนำของ มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอส.) ซึ่งปัจจุบันเป็นโครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ (REST) ประกอบ กับแหล่งท่องเที่ยวรอบเกาะยาว เช่น เกาะพีพี เขาพิงกัน เกาะปันหยี ปาดตอง มีคนรู้จักมากขึ้น และเริ่มเลื่อมโทรมชุมชนในพื้นที่เกาะยาวน้อยจึงมีแนวคิดของกลุ่มคนที่ลุกขึ้นมารวมตัวกัน ในนามของชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อทำกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนมีส่วนร่วม และทำกิจกรรมงานอนุรักษ์ไปด้วย โดยเอาการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการดูแล และ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในรูปแบบของโฮมสเตย์ ที่ให้นักท่องเที่ยวมาพัก และใช้ชีวิตกับครอบครัวที่มีการเรียนรู้วิถีชีวิตร่วมกัน

2) เป้าหมาย

- เพื่อเผยแพร่วิถีชีวิตของชาวประมงพื้นบ้าน
- เพื่อเป็นทางเลือกของนักท่องเที่ยว
- เพื่อเผยแพร่ปัญหาของชาวประมง
- เพื่อหาเพื่อนต่างพื้นที่
- เพื่อเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์
- เพื่อเป็นรายได้เสริมของกลุ่ม

3) รางวัลที่เคยได้รับ

ปี 2545 ได้รับรางวัลพิทักษ์มรดกโลก World Legacy Award จากนิตยสาร เนชั่นเนลจีโอกราฟฟิก สหรัฐอเมริกา

ปี 2545 - 2547 ได้รับรางวัลดีเด่น จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประเภทองค์กรส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว

ปี 2548 - 2549 ได้ไปรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ปี 2550 - 2552 ได้ไปรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

จากปี 2538 จนถึงปัจจุบันได้ทำกิจกรรมโฮมสเตย์ตลอดมา โดยใช้ www.homestaykohyaonoi.com และ www.kohyao-cbt.com เพื่อใช้ในการติดต่อสำหรับผู้สนใจ โดยมีนายสำเริง ราชเขต (บังหมี) เป็นผู้ประสานงาน

4) กิจกรรมอนุรักษ์

โครงการขยายพันธุ์ปูไข่เฉลิมพระเกียรติ หรือธนาคารปู ปูไข่นอกกระดองสามารถขยายพันธุ์ได้ 500,000 ตัว/1 แม่พันธุ์ แม่ปูไข่ไข่ออกแล้ว ไข่จะฟักเป็นตัว หลังจากนั้น ลูกปูตัวเล็กๆ ไปอาศัยอยู่ในหญ้าทะเลเพราะหญ้าทะเลเป็นแหล่งอาหารและเป็นที่อยู่เพื่อหลบภัย อาศัยอยู่ในหญ้าทะเลเป็นเวลา 3 เดือน เมื่อลูกปูเหล่านั้นเติบโต ก็สามารถขยายพันธุ์ต่อไปได้ ดังนั้น การที่ทุกคนช่วยกันรักษาหญ้าทะเล และเอาแม่ปูที่มีไข่ นอกกระดองมาปล่อย หรือไม่กินไม่ซื้อปูที่มีไข่นอกกระดองจะทำให้สัตว์น้ำในทะเลมีกินมีใช้เป็นอาหารตลอดไปชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนเกาะยาวน้อย ได้จัดทำโครงการขยายพันธุ์ปูไข่เฉลิมพระเกียรติ หรือธนาคารปู มาตั้งแต่ปี 2538 จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา 12 ปี สามารถขยายพันธุ์ปูมาได้ปีละ 10 ล้านตัว ทำให้ปูม้าในอำเภอเกาะยาวมีมากขึ้น และทางชุมชนได้ทำข้อตกลงในการจับปูว่าต้องใช้ขนาด 3 นิ้วขึ้นไป เพราะจะทำให้ปูที่ติดอวนมาได้มีขนาด 6-8 ตัว/1 กก. กองทุนโครงการขยายพันธุ์ปูไข่ ได้มาจากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวทางชมรมฯ จะหักไว้เป็นกองทุนสิ่งแวดล้อม 100 บาท/คน และทางชมรมฯ ขอขอบคุณทุกคนที่มาเที่ยวเกาะยาวมาพักโฮมสเตย์เท่ากับได้ทำบุญ และได้ช่วยเหลือให้คนไทยมีอาหารทะเลกินอย่างยั่งยืน

ทำแนวเขตหญ้าทะเล ทางชมรมฯ ได้ทำแนวเขต หญ้าทะเล เพื่อต้องการฟื้นฟูหญ้าทะเลกลับคืนมา ปัจจุบันเกาะยาวมีหญ้าทะเลถึง 9 สายพันธุ์ จาก 12 สายพันธุ์ที่พบในประเทศไทยในสวนป่าชายเลนได้ร่วมกับ โรงเรียนเกาะยาววิทยาจัดทำโครงการปลูกป่าชายเลนเฉลิมพระเกียรติฯ เนื้อที่ 50 ไร่ ปัจจุบันได้ปลูกไป 50,000 ต้นแล้ว

หมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP (OTOP Village champion) พื้นที่หมู่ที่ 5 ตำบลเกาะยาวน้อย อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา ประกอบด้วย 3 หมู่บ้าน คือ บ้านริมทะเล บ้านแหลมไทร และบ้านป่าทราย ประชาชนนอกจากจะประกอบอาชีพประมง สอนยางเป็นอาชีพหลักแล้ว ยังมีการรวมกลุ่มกันสร้างงานเพื่อหารายได้เสริมให้กับครอบครัว และเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ก็ได้ประสบพิบัติภัยคลื่นยักษ์สึนามิ ได้รับความสูญเสียด้านการประกอบอาชีพทั้งทางตรงและทางอ้อม ยิ่งเป็นแรงจูงใจในการพยายามรวมกลุ่มกันเพื่อที่จะสร้างงานและรายได้เพื่อเลี้ยงครอบครัว ซึ่งในปัจจุบันมีกลุ่มอาชีพประมาณ 9 กลุ่ม คือ

- กลุ่มเกาะยาว Homestay
- กลุ่มกระชังชุมชนเกาะยาว
- กลุ่มผลิตผ้าบาติก
- กลุ่มแปรรูปผ้าบาติก
- กลุ่มเครื่องแกงตำมือ
- กลุ่มแปรรูปคราบกุ้งมังกร
- กลุ่มถักหมวก
- กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์
- กลุ่มผลิตช้างข้อมมือ

ซึ่งแต่ละกลุ่มมีการจัดตั้งเป็นองค์กร มีการรวมหุ้น มีการบริหารจัดการในรูปองค์กร สามารถผลิตสินค้าทั้งเพื่อจำหน่ายในชุมชนและนอกชุมชน สร้างรายได้ให้แก่สมาชิกสามารถนำไปบรรเทาความเดือดร้อนของครอบครัวได้ ซึ่งในการรวมกลุ่มกันทำงานนี้ ได้มีการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายร่วมมือกันในการทำงาน ซึ่งมีกลุ่มหลัก 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่เกี่ยวกับการจัดการด้านการท่องเที่ยว คือ กลุ่มเกาะยาวโฮมสเตย์ และเครือข่ายกลุ่มอาชีพคือ กลุ่มพัฒนาองค์กรสตรีเกาะยาว

3.7.2 ตลาดน้ำอัมพวาอัมพวา อำเภอมะนัง

3.7.2.1 ประวัติศาสตร์ความเป็นมาอำเภอมะนัง

ด้วยเหตุที่อำเภอมะนังเป็นสถานที่สำคัญ และเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยาถึงต้นกรุงรัตนโกสินทร์อยู่มาก สมัยก่อนเรียกกันว่า "แขวงบางช้าง" เป็นชุมชนเล็ก ๆ ที่มีความเจริญทั้งในด้านการเกษตร และการพาณิชย์ มีหลักฐานเชื่อได้ว่า ในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททองนั้น แขวงบางช้างมีตลาดค้าขายเรียกว่า "ตลาดบางช้าง" นายตลาดเป็นหญิงชื่อน้อย มีบรรดาศักดิ์เป็นท้าวแก้วผลึก นายตลาดผู้นี้อยู่ในตระกูลเศรษฐีบางช้างซึ่งต่อมาเป็นราชินิกุล "ณ บางช้าง"

เมื่อ พ.ศ. 2303 ในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย รัชสมัยพระเจ้าเอกทัศน์ โปรดเกล้าฯ ให้นายทองด้วง (พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก) เป็นหลวงยกกระบัตร เมืองราชบุรี ซึ่งเป็นเมืองจัตวาขึ้นตรงต่อกรุงศรีอยุธยา ต่อมาหลวงยกกระบัตรได้แต่งงานกับคุณนาคบุตรเศรษฐีบางช้าง และได้ย้ายบ้านไปอยู่หลังวัดจุฬามณีต่อมาเมื่อไฟไหม้บ้านจึงได้ย้ายไปอยู่ที่หลังวัดอัมพวันเจติยาราม อีก 3 ปี

เมื่อ พ.ศ. 2310 พม่าตีกรุงศรีอยุธยาแตก หลวงยกกระบัตรจึงตัดสินใจอพยพครอบครัวเข้าไปอยู่ในป่าลึก ในระหว่างนี้ ท่านแก้ว (สมเด็จพระกรมพระศรีสตุธารักษ์) พี่สาวของหลวงยกกระบัตร ได้คลอดบุตรหญิงคนหนึ่งตั้งชื่อว่า "บุญรอด" (ต่อมาได้เป็นสมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินี ในรัชกาลที่ 2) ครั้งเมื่อพระยาวชิรปราการได้รวบรวมกำลังขับไล่พม่าออกไปหมดแล้ว ได้สถาปนาขึ้นเป็นพระเจ้าตากสิน หลวงยกกระบัตรจึงได้อพยพครอบครัวกลับภูมิลำเนาเดิมในช่วงนี้เอง คุณนาคก็ได้คลอดบุตรคนที่ 4 เป็นชาย ชื่อฉิม (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย) หลังจากนั้น หลวงยกกระบัตร ก็ได้กลับเข้ารับราชการอยู่กับพระเจ้าตากสิน ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระราชวรินทร์เจ้ากรมพระตำรวจนอกขวา จนกระทั่งเป็นสมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก และปราบดาภิเษกขึ้นเป็นพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ต้นราชวงศ์จักรี คุณนาค ภรรยาที่ได้รับสถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี คุณฉิม มารดาคุณนาค ได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระรูปศิริโสภาคมหานาคินรีแต่เนื่องจากสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินีทรงเป็นคนพื้นบ้านบางช้างมาก่อน จึงมีพระประยูรญาติที่สนิท ประกอบอาชีพทำสวนต่าง ๆ อยู่ที่บางช้างนี้มาก เมื่อได้รับสถาปนาเป็น สมเด็จพระอมรินทราบรมราชินีจึงนับเป็นราชินิกุล บางช้าง พระประยูรญาติจึงเกี่ยวข้องเป็นวงศ์บางช้างด้วย และสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี มักทรงเสด็จเยี่ยมพระประยูรญาติเสมอ จึงมีคำเรียกว่า "สวนนอก" คือ สวนบ้านนอก ที่เป็นของวงศ์ราชินิกุลบางช้าง สวนบางกอก ซึ่งเป็นสวนของเจ้านายในราชวงศ์ก็เรียกว่า "สวนใน" มีคำกล่าวที่ว่า "บางช้างสวนนอก บางกอกสวนใน" จนถึงสมัยรัชกาลที่ 4 จึงยกเลิกไป

ในปี พ.ศ. 2481 ได้รวมท้องที่ตำบลอัมพวาและตำบลบางกะพ้อมเข้าด้วยกันเป็นตำบลอัมพวาและทางราชการได้พิจารณาเห็นว่าตำบลอัมพวามีจำนวนพลเมือง ความเจริญ และรายได้พอสมควรที่จะจัดตั้งเป็นเทศบาลได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองและพัฒนาท้องถิ่น อันเป็นการฝึกหัดและปลูกฝังการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน จึงได้ ตราพระราชกฤษฎีกายกฐานะตำบลอัมพวา ขึ้นเป็นเทศบาลตำบลอัมพวา เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2483

ดวงตราประจำเทศบาล เป็นรูปวงกลมมีช้างเผือกอยู่ในป่ามะม่วง เทศบาลตำบลอัมพวา จึงหมายถึงตำบลในท้องที่มีมะม่วงมากหรือตั้งอยู่ในดงมะม่วง

3.7.2.2 ข้อมูลด้านกายภาพ

1) ภูมิประเทศ

อำเภออัมพวามีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำแม่กลองไหลผ่านพื้นที่ทางด้านทิศตะวันตก มีลำคลองหลายสายซึ่งแยกจากแม่น้ำแม่กลองและไหลผ่านพื้นที่ชุมชน ได้แก่ คลองอัมพวา คลองวัดนางวัง คลองวัดบางกะพ้อม คลองบางจาก คลองดาวดึงษ์ คลองสัตตาหิต จากกรที่มีโครงข่ายคลองคลองอยู่ทั่วไปภายในพื้นที่ชุมชนส่งผลให้เกิดความสะดวกสบาย ทางด้านการคมนาคมทางน้ำ และการประกอบอาชีพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตรกรรม เป็นอย่างมาก ได้รับอิทธิพลจากน้ำทะเลหนุน น้ำไหลขึ้นลงตลอดปี พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสวนผลไม้ ได้แก่ สวนลิ้นจี่ สวนส้มโอ สวนมะพร้าว สวนมะม่วง ฯลฯ และจากลักษณะสภาพทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่อัมพวาที่ได้รับอิทธิพลจากน้ำทะเลหนุน ทำให้มีน้ำไหลขึ้นลงตลอดทั้งปี ส่งผลให้ชุมชนอัมพวาชื่อว่าเป็นเมือง 3 น้ำ คือ มีทั้งน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม

2) อาณาเขตตำบล

ทิศเหนือ	ติดกับ	ตำบลบางช้าง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
ทิศใต้	ติดกับ	แม่น้ำแม่กลอง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ตำบลบ้านปรก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม
ทิศตะวันตก	ติดกับ	แม่น้ำแม่กลอง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

3) ภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศโดยทั่วไป จะมีฝนตกชุกประมาณเดือน พฤษภาคม-ตุลาคม เนื่องจากได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เนื่องจากอยู่ไม่ไกลทะเลมากนัก จึงทำให้อากาศไม่หนาวจัดมากนัก

4) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อัมพวามีระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวสืบเนื่องมาจากสภาพที่ตั้งของพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มใกล้ปากแม่น้ำที่ไหลลงสู่อ่าวไทย ทำให้มีการตกตะกอนของแร่ธาตุต่างๆ ชุมชนอัมพวามีคลองสาขาย่อยของแม่น้ำแม่กลองไหลผ่านหลายสาย ได้แก่ คลองอัมพวา คลองดาวดึงษ์ คลองบางจาก คลองผีหลอก และคลองเล็กที่แยกย่อยจากคลองที่กล่าวมาข้างต้น สร้างความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดินในพื้นที่ ประชากรในชุมชนจึงประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยพื้นที่สวนผลไม้ส่วนใหญ่อยู่ถัดจากเรือนแถวริมคลองอัมพวาเข้าไปด้านใน

นอกจากความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติแล้ว อัมพวายังได้ชื่อว่าเป็น “เมืองสามน้ำ” กล่าวคือ เป็นเมืองที่มีทั้งน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม เมื่อ

น้ำทะเลขึ้นจะดันน้ำจืดในแม่น้ำแม่กลองและคลองต่างๆกลับขึ้นไป เมื่อน้ำทะเลหนุนขึ้นมาแทนที่น้ำจืดจะเปลี่ยนเป็นน้ำกร่อย หรือภาษาชาวบ้านเรียกว่า น้ำล็กจืด ล็กเค็ม ปริมาณน้ำ ขึ้น-ลง ในแต่ละครั้งขึ้นอยู่กับวันข้างขึ้นข้างแรม โดยปริมาณน้ำขึ้น-น้ำลงต่ำกว่า โดยจะอยู่ในช่วงขึ้นหรือแรม 6-11 ค่ำ

การเป็นเมืองสามน้ำของชุมชนอัมพวาส่งผลให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งการสร้างความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศทำให้เกิดมีพรรณไม้ยืนต้นและเป็นพุ่มต่างๆ มากมาย เช่น ลำพู จากเสม็ดดำ เสม็ดขาว เหงือกปลาหมอ เป็นต้น มีสัตว์น้ำ ที่สำคัญได้แก่ ปลากระบอก ปลากระพง ปลาตะเพียน ปลาดิน กุ้งแม่น้ำหรือกุ้งก้ามกราม ปูที่พบมากได้แก่ปูแสม ปูก้ามดาบ และหอยต่างๆ มีนกอพยพ และนกประจำถิ่นมากกว่า 100 ชนิด เช่น นกยางควาย นกยางรอก เหยี่ยวแดง นกเงือก เป็นต้น และมีสัตว์เลื้อยคลาน เช่น กิ้งก่า และตุ๊กแกตัวทอง นอกจากนี้ยังมีแมลงนานาชนิดอีกเป็นจำนวนมาก

การที่อัมพวามีระบบนิเวศที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของต้นลำพูแล้ว มักให้พบเห็นต้นลำพูได้ทั่วไปบริเวณริมแม่น้ำบริเวณนี้เองที่เป็นที่อยู่ของหิ่งห้อยนับล้านตัว หิ่งห้อยนั้นกินใบอ่อนของต้นลำพูเป็นอาหาร และอาศัยโพรงดินใต้ต้นลำพูเป็นที่วางไข่ การเที่ยวชมหิ่งห้อยต้องใช้เรือล่องไปตามแม่น้ำแม่กลองตอนกลางคืน อีกบริเวณหนึ่งที่พบหิ่งห้อยได้มากคือ คลองผีหลอก ซึ่งเชื่อมต่อกับคลองอัมพวาและแม่น้ำแม่กลอง

3.7.2.3 ประชากร เศรษฐกิจ และสังคม

1) จำนวนประชากรของตำบล

จำนวนประชากรทั้งสิ้น 6,369 คน เป็นชาย 3,012 คน เป็นหญิง 3,357 คน

2) ข้อมูลอาชีพของตำบล

อาชีพหลักของชาวอัมพวา ได้แก่ ทำสวน ทำไร่ โดยมีกลุ่มอาชีพและสินค้า

ดังนี้

เกษตรกรรม จากสภาพภูมิศาสตร์ที่ก่อให้เกิดลักษณะทางธรณีวิทยาที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรดิน และน้ำ อันเหมาะแก่การประกอบอาชีพเกษตรกรรม ดังนั้นการประกอบอาชีพของคนในชุมชนส่วนใหญ่จึงนิยมทำสวนมะพร้าว สวนลิ้นจี่ และสวนส้มโอกันเป็นอย่างมาก

การทำสวนมะพร้าว ชุมชนอัมพวาประกอบไปด้วย สวนมะพร้าวที่มีอยู่กระจัดกระจายทั่วไปโดยรอบพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่นิยมปลูกสลับไปกับผลไม้ชนิดอื่นๆ ผลผลิตที่ได้จากการทำสวนมะพร้าวส่วนใหญ่เป็นไปในรูปแบบของการบริโภคและการค้าขาย นอกจากนี้การนำผลผลิตจาก

มะพร้าวมาแปรรูปเป็นน้ำตาลมะพร้าว ที่มีความแตกต่างกับน้ำตาลโตนดที่มีความหวานมันและเข้มข้นกว่าและยังสามารถแสดงถึงชีวิตของชุมชนอัมพวาได้อย่างดี

การทำสวนลิ้นจี่ ลิ้นจี่เป็นผลไม้ที่มีชื่อเสียงของอัมพวาอีกชนิดหนึ่งที่ชาวสวนสวนใหญ่นิยมปลูก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพันธุ์ค่อมลำเจียก ที่มีลักษณะเปลือกบางเนื้อมีความแห้งและรสชาติที่หวานมากกว่าเมื่อเทียบกับพันธุ์จักรพรรดิที่ปลูกอยู่แถบเหนือของประเทศไทย การปลูกลิ้นจี่ต้องอาศัยสภาพภูมิอากาศที่ค่อนข้างหนาวเย็น ดังนั้นในปีไหนที่อากาศร้อนจัดจะส่งผลให้ลิ้นจี่ไม่ติดลูก ส่วนใหญ่ในปีที่มีอากาศหนาวจัดจะส่งผลให้ลิ้นจี่ออกผลใหญ่มีรสชาติหวานอร่อย แต่หากมีฝนตกมากระหว่างที่มีผลผลิตจะทำให้สูญเสียผลผลิตเป็นส่วนมาก เนื่องจากผลลิ้นจี่จะอมน้ำและผลแตก เพราะฉะนั้นการเก็บลิ้นจี่จึงพยายามที่จะทำให้เสร็จภายในเดือนเมษายน

การทำสวนส้มโอ ส้มโอพันธุ์ขาวใหญ่เป็นส้มโอที่มีรสชาติอร่อยและออกผลผลิตตลอดทั้งปีโดยเฉพาะในฤดูร้อน นิยมปลูกกันมากในอำเภออัมพวาและอำเภอบางคนที

ศิลปหัตถกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากอาชีพการเกษตรกรรมและการค้าขายที่เป็นอาชีพหลักของคนในชุมชนอัมพวาแล้ว ภายในชุมชนยังมีการรวมกลุ่มเพื่อผลิตงานศิลปหัตถกรรมที่ได้จากการประดิษฐ์คิดค้น หรือแปรรูปจากสิ่งของที่มีอยู่ภายในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด แสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่าต่อชุมชน ได้แก่ เครื่องเบญจรงค์ เนื่องจากอัมพวาเป็นดินแดนบ้านเกิดของ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ซึ่งในรัชสมัยของพระองค์นั้นศิลปะไทยด้านต่างๆ เจริญรุ่งเรืองมากโดยสมเด็จพระศรีสุริเยนทรามาตย์พระราชินี ทรงกำกับห้องเครื่องฝ่ายในได้ทรงสั่งเครื่องขามเบญจรงค์และเครื่องถ้วยลายทอง ลายเทพนมและลายประดิษฐ์ใหม่ เช่น ลายดอกกุหลาบ ลายดอก เบญจมาศ ดอกพุดตาล ลายนก และลายดอกไม้ เข้ามาใช้ในราชสำนัก และมีการใช้เรื่อยมาจวบจนรัชกาลที่ 5 โดยเป็นเครื่องใช้สำหรับราชสำนักเท่านั้น ไม่ใช่สำหรับสามัญชนทั่วไป แต่ในปัจจุบัน สามัญชนทั่วไปสามารถซื้อเครื่องเบญจรงค์มาใช้สอยหรือเก็บไว้แสดงเป็นของสะสมส่วนตัวได้ทั้งนี้ในปัจจุบันมีการรื้อฟื้น และพัฒนาการเขียนลวดลายเบญจรงค์ขึ้นมาอีกครั้ง ซึ่งมีการเขียนลายเบญจรงค์ที่เป็นลายโบราณและลายประยุกต์ ที่คิดค้นขึ้นมาใหม่

การพาณิชย์กรรม นอกจากอาชีพการเกษตร ที่คนไทยส่วนใหญ่นิยมทำกันแล้ว ยังมีอีกหลากหลายอาชีพในพื้นที่ชุมชน ที่มีเอกลักษณ์และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนอัมพวา โดยเฉพาะการค้าขายบริเวณคลองอัมพวา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของตลาดน้ำที่รุ่งเรืองมาในยุคสมัยหนึ่ง ในปัจจุบันอาคารบ้านเรือนหลายหลัง ถูกปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้งาน เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ โดยบางหลังมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบอาคารจากเดิมที่เคยเป็นบ้านพักอาศัย หรือร้านค้าให้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลายมาเป็นบ้านพักโฮมสเตย์ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในขณะที่ร้านค้าเก่าแก่ทั้งหลาย ยังคงเปิดให้บริการอยู่

3.7.2.4 การท่องเที่ยว

1) ตลาดน้ำอัมพวา

ตั้งอยู่บริเวณปากคลองอัมพวาซึ่งไหลมาสบกับแม่น้ำแม่กลอง เช่นเดียวกับตลาดน้ำทั่วไปในภาคกลางที่มีอยู่บริเวณที่ลำนํ้าสำคัญ 2 สายอันเป็นเส้นทางสัญจรเชื่อมโยงชุมชนต่าง ๆ คล้ายถนนสายหลักในปัจจุบัน ไหลมาสบกัน เอื้อให้ชาวบ้านพายเรือออกจากเรือสวนไร่มาแลกเปลี่ยนซื้อขายกันได้สะดวก

คนรุ่นคุณลุงคุณป้ายังทันได้เห็นตลาดน้ำอัมพวายุครุ่งโรจน์ ร้านค้าในตลาดที่เป็นเรือนแถวไม้บนฝั่งอย่างที่เราเห็นทุกวันนี้ ส่วนใหญ่เป็นของคนจีนผู้มีอาชีพค้าขาย ส่วนคนไทยมักจะเป็นชาวสวนซึ่งนำผลหมากรากไม้จากสวนลงเรือมาขายแลกเปลี่ยนกัน เมื่อถนนตัดเข้ามาถึง จากเรือก็เปลี่ยนมาใช้รถยนต์ ตลาดน้ำจึงเริ่มซบเซาลงจนหมดสภาพความเป็นตลาด คนรุ่นใหม่ต่างหลีกไปทำงานในเมืองใหญ่ บ้านเมืองเปลี่ยนจาก “หน้าเป็นหลัง” คือหน้าบ้านหน้าวัดที่เดิมหันออกสู่มแม่น้ำลำคลองก็กลายเป็นด้านหลัง ศูนย์กลางความเจริญย้ายจากริมแม่น้ำไปอยู่ริมถนน กระทั่งราวปี พ.ศ. 2544 ด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งคนในท้องถิ่น นักวิชาการ และนักการเมืองท้องถิ่น โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนจึงเกิดขึ้น จนช่วงกลางปี 2547 จึงเริ่มดำเนินการตามแผนที่วางไว้ที่สุดโครงการก็สัมฤทธิ์ผลตลาดน้ำอัมพวากลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวโดดเด่นของสมุทรสงครามดังเช่นในวันนี้ พื้นความรุ่งเรืองเช่นในอดีตขึ้นมาอีกครั้งตามโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม โดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์รูปแบบของชุมชนที่มีอาคารเรือนแถวไม้ชั้นเดียวหลังคามุงกระเบื้องสองฟากฝั่งคลองอัมพวาอันเป็นเอกลักษณ์

อาคารไม้เหล่านี้เป็นเครื่องบอกเล่าถึงความเป็นมาของชุมชนการค้าริมสายน้ำได้เป็นอย่างดี ทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ความเป็นอยู่ของชุมชนริมน้ำ ที่นับวันจะหาชมได้ยากแล้ว แต่การฟื้นฟูชีวิตชุมชนมีอาจทำได้ด้วยการตกแต่งอาคารบ้านเรือนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพราะชาวบ้านต่างเห็นพ้องต้องกันที่จะฟื้นฟูชีวิตตลาดน้ำอัมพวาขึ้นมาใหม่ เพื่อสร้างความคึกคักตามวิถีชุมชนดั้งเดิม และยังเป็นโอกาสให้ชาวบ้านชาวสวนรอบข้างได้นำผลิตผลทางการเกษตรออกมาจำหน่ายโดยตรงกับนักท่องเที่ยว นั่นจึงทำให้ตลาดน้ำอัมพวาที่ได้หยุดติดตลาดและเลิกราไปเมื่อหลายสิบปีก่อนได้เกิดขึ้นมาอีกครั้ง โดยเปิดเป็นตลาดนัดยามเย็นเพื่อหลบหลีกเลี่ยงไม่ให้ไปชนกับตลาดน้ำคลองดำเนินสะดวก และเปิดเพียงเย็นวันวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ เท่านั้น โดยเริ่มจากเวลาแตร่มลมตกราว 16.00 น. เรื่อยไป

จนถึง 21.00 น. ตลาดน้ำโดยทั่วไปนั้นจะมีเฉพาะตอนกลางวัน แต่สำหรับที่นี่นั้นจะจัดขึ้นในช่วงเวลาเย็นไปจนค่ำ ซึ่งนับเป็นตลาดน้ำแห่งแรกของประเทศไทยที่จัดขึ้นในลักษณะนี้

2) กิจกรรมท่องเที่ยว

ชมตลาดน้ำ และเดินเที่ยว นักท่องเที่ยวที่ได้เข้ามาสัมผัสกับวิถีชีวิตริมคลองสายนี้ได้ใส่บาตรถวายพระภิกษุที่พายเรือมาทุกรุ่งเช้า ได้เล่นน้ำในคลองใสหน้าบ้านอย่างสนุกสนาน แต่ละวันจะมีเรือชาวบ้านมากมายหลายสิบลำพายขนผลิตภัณฑ์เตรียมจัดลงเรือเพื่อพายมารวมกันที่ตลาดน้ำยามเย็น เช่น ผักสดๆ ผลไม้ที่มีทั้งกล้วย ฝรั่ง ชมพู่ และผลไม้ที่โดดเด่นขึ้นชื่อของอัมพวาในช่วงนี้เห็นจะไม่มีอะไรเด่นเกิน "ลิ้นจี่อัมพวา" และ "ปลาทุแม่กลอง" ของดีขึ้นชื่อประจำถิ่น ขนมอร่อยอย่างหนึ่งที่ยากชวนให้ลิ้มลอง นั่นก็คือ ขนมเทียนสลัดงา ขนมห่อใบตองรูปร่างคล้ายขนมเทียนแต่ขนาดเล็กกว่า ตัวขนมทำจากแป้งข้าวเหนียว ไล่ข้างในเป็นมะพร้าวคั่วบั่นก้อนเล็ก ๆ คลุกงาดำ ชิมของอร่อยอื่นก็อย่าลืมชิมขนมนี้ เพราะปัจจุบันเป็นของที่หากินได้ยาก

เดินเที่ยวชมตามเส้นทางเดินเท้าเลียบริมคลองที่นำเดินมาดู แวะเวียนตามร้านรวงเที่ยวชมบริเวณตลาดน้ำแถวปากคลองอัมพวา ซึ่งร้านค้าหลายหลังถูกปรับแต่งให้มีบรรยากาศเก่าๆ แต่สวยงามเป็นระเบียบ จัดทำเป็นร้านกาแฟโบราณ ร้านขายไปสการ์ดสวย ร้านขนม ร้านเครื่องดื่มเย็นๆ ร้านขายของที่ระลึก หรือแม้กระทั่งร้านขายยาแผนโบราณ นอกจากนี้ยังมีบริเวณบ้าน "พิพิธภัณฑ์วันก่อน" ซึ่งเป็นสถานที่เก็บรวบรวมข้าวของเครื่องใช้ของชาวอัมพวา และจัดแสดงไว้อย่างน่าสนใจ

ล่องเรือชมหิ่งห้อย กิจกรรมนี้เที่ยวได้ตลอดทั้งปี แต่ช่วงที่ดีที่สุดคือปลายฝนต้นหนาว จะมีหิ่งห้อยจำนวนมากว่าช่วงเวลาอื่น ยิ่งถ้าเป็นคืนข้างแรม ฉากหลังค่อนข้างมืดมืดจะช่วยขับแสงวิบวับของหิ่งห้อยให้ยิ่งงามแพรวพราว ถ้าสะดวกไปเที่ยวช่วงหัวค่ำนั้นเหมาะที่สุด จะได้หลีกเลี่ยงการรบกวนเวลาพักผ่อนของชาวสวนในละแวกที่เรือแล่นผ่าน เพราะชาวสวนเขาเข้านอนกันแต่หัวค่ำ โดยเรือจะล่องไปตามคลองอัมพวา แล้วล่องไปจนออกแม่น้ำแม่กลอง นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อล่องเรือได้บริเวณตลาดน้ำอัมพวา โดยมีท่าเรือให้บริการอยู่หลายแห่ง เรือเที่ยวแรกจะออกจากตลาดน้ำเวลาประมาณหกโมงครึ่ง เพราะเป็นช่วงเวลาพลบค่ำพอดี ระหว่างทางคุณจะได้พบกับบ้านเรือนของชาวอัมพวาที่ตั้งเรียงรายอยู่สองฝั่งคลอง เมื่อเรือล่องออกไปได้สักพัก ก็จะได้เห็นแสงระยิบระยับของตัวหิ่งห้อยที่เกาะอยู่ตามป่าโกงกาง แสงของมันมีสีเขียวเหลือง ตัวที่บินว่อนตามพุ่มไม้เป็นหิ่งห้อยตัวผู้ ส่วนตัวเมียชอบเกาะนิ่งตามกิ่งไม้ใบไม้ เวลาที่มันออกหากินคือยามโพล้เพล้แล้วพระอาทิตย์ตกดินเล็กน้อย หรือในคืนข้างแรม จะเห็นว่ามันกะพริบแสงเหมือนไฟคันคริสต์มาส

เพราะฉะนั้นเวลาที่ตีที่ตีที่สุดในการดูหิ่งห้อยคือ ยามโพล้เพล้หลังพระอาทิตย์ตกเล็กน้อย และถ้าเป็นคืนข้างแรม แสงหิ่งห้อยจะสุกใสที่สุด

3.7.3 ชุมชนบ้านปราสาท จังหวัดนครราชสีมา

3.7.3.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชน

การตั้งชุมชนบ้านปราสาทในอดีตเริ่มขึ้นเมื่อประมาณ 3,000 ปีที่แล้ว โดยสันนิษฐานว่า กลุ่มคนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานที่บริเวณบ้านปราสาทนี้อพยพมาจากบริเวณแอ่งสกลนคร (อีสานเหนือ) ซึ่งแอ่งสกลนครเป็นแหล่งที่ตั้งของชุมชนก่อนประวัติศาสตร์ในระยะแรกของภาคอีสาน มีอายุราว 5,600-3,000 ปี สาเหตุที่อพยพมาก็เพราะพื้นที่ในแอ่งสกลนครเริ่มมีผู้คนอาศัยอยู่หนาแน่นมากขึ้น ทำให้คนกลุ่มนี้ต้องอพยพมาทางตอนล่างซึ่งเรียกว่าแอ่งโคราช (อีสานล่าง) เพื่อขยายและหาที่ทำกินใหม่ และจากการศึกษาทางโบราณคดี สันนิษฐานว่า ชาวบ้านปราสาทในอดีตเลือกตั้งถิ่นฐานบริเวณนี้ เพราะเห็นว่าพื้นที่ดินนี้มีความอุดมสมบูรณ์และอยู่ใกล้แหล่งน้ำ (ลำธารปราสาทในปัจจุบัน) จึงเหมาะที่จะอยู่อาศัยและทำการเพาะปลูกเพื่อเลี้ยงชีพ แต่จากการสำรวจและศึกษาทางโบราณคดี พบว่าพื้นที่บ้านปราสาทในอดีตต้องประสบกับปัญหาน้ำท่วมในหน้าน้ำหลาก และประสบกับปัญหาน้ำน้อยในหน้าแล้ง ชาวบ้านจึงแก้ปัญหาาร่วมกันขุดคูน้ำเชื่อมต่อกับลำธารปราสาท คูน้ำโบราณแห่งนี้อยู่ทางตอนใต้ของชุมชน ปัจจุบันได้กลายเป็นที่นาของชาวบ้านไปแล้ว (กรมศิลปากร กองโบราณคดี, 2534)

แต่เดิมชุมชนบ้านปราสาทนั้นไม่มีชื่อใดไม่มีใครยืนยันได้ แต่จากตำนานที่เล่าว่าในอดีตกาลมีการก่อสร้างปราสาทหินแข่งกัน 3 แห่ง คือ ปราสาทหินพิมาย ปราสาทหินพนมวัน และปราสาทหินที่บ้านปราสาทแห่งนี้ (ปัจจุบันทั้ง 3 ปราสาทอยู่ในเขตจังหวัดนครราชสีมา) โดยตกลงกันว่าที่ใดสร้างปราสาทเสร็จก่อนให้ส่งสัญญาณโดยการปล่อยโคมขึ้นฟ้า แต่ปรากฏว่าที่ปราสาทหินพิมายได้ปล่อยโคมก่อนทั้งที่ยังสร้างปราสาทไม่เสร็จ สร้างความไม่พอใจให้แก่บ้านปราสาทอย่างมากจึงได้รื้อและยกปราสาททิ้งหลังทิ้งลงน้ำจนปัจจุบันไม่ปรากฏเป็นโบราณสถานให้เห็น จากเหตุการณ์ดังกล่าวผู้คนในสมัยนั้นจึงพากันเรียกชุมชนแห่งนี้ว่า ชุมชนบ้านปราสาท และเรียกลำน้ำที่ทิ้งปราสาทลงไปว่า ลำธารปราสาทมาจนถึงปัจจุบัน (กรมศิลปากร กองโบราณคดี, 2534) และลำธารปราสาทนี้เชื่อว่าเป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ไหลผ่านแบ่งเขตแดนบ้านปราสาทเหนือและใต้ เป็น 1 ในแม่น้ำ 9 สายที่นำไปใช้ในพิธีกรรมในราชสำนัก แม่น้ำสายนี้จะไหลไปรวมกับแม่น้ำมูล ชาวบ้านได้อาศัยจับปลาจากแม่น้ำมาเป็นอาหาร (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2548)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาทางโบราณคดีระบุได้ว่า ชุมชนบ้านปราสาทแห่งนี้มีผู้คนอยู่อาศัยมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เมื่อ 3,000 ปีที่แล้วจนถึงช่วงพุทธศตวรรษที่ 16 (พ.ศ. 1600) จากนั้นหลักฐานการอยู่อาศัยได้หายไป จนปรากฏว่ามีการตั้งชุมชนขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งในสมัยรัชกาลที่ 3 (พ.ศ. 2367) และมีการอยู่อาศัยเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นจึงอาจเป็นไปได้ว่าชาวบ้านปราสาทในปัจจุบันเป็นชาวบ้านคนละกลุ่มกับชาวบ้านปราสาทในอดีต (กรมศิลปากร กองโบราณคดี, 2534)

3.7.3.2 ข้อมูลด้านกายภาพ

1) ภูมิประเทศ

แต่เดิมแหล่งโบราณคดีบ้านปราสาทตั้งอยู่ในเขตพื้นที่หมู่บ้านปราสาทหมู่ 7 หรือเรียกว่าหมู่บ้านปราสาทได้ แต่ด้วยเหตุผลด้านการขอขมวดเพิ่มเติมนำมาพัฒนาหมู่บ้าน ในวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2544 จึงได้ดำเนินการขอแยกเป็น 2 หมู่บ้าน โดยใช้ถนนสายหลักในหมู่บ้านเป็นเส้นแบ่งเขตจึงทำให้แหล่งโบราณคดีบ้านปราสาทในปัจจุบันตั้งอยู่ในเขตพื้นที่หมู่บ้านปราสาทหมู่ 7 และหมู่บ้านปราสาทหมู่ 17 ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

ลักษณะพื้นที่ซึ่งเป็นที่ตั้งของชุมชนบ้านปราสาท มีลักษณะเป็นเนินดินรูปวงรียาวประมาณ 750 เมตร และกว้างประมาณ 450 เมตร วางตัวทอดยาวตามแนวทิศตะวันออกเฉียงและทิศตะวันตก พื้นที่สูงสุดของเนินดินสูงประมาณ 5 เมตร มีลักษณะลาดเอียงลงสู่ทิศใต้ (กองโบราณคดี, กรมศิลปากร, 2534)

2) อาณาเขตตำบล

ทิศเหนือ ติดกับลำธารปราสาท จังหวัดนครราชสีมา

ทิศใต้ ติดกับทางหลวงหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) จังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันออก ติดกับหมู่บ้านใหม่เกษม จังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันตก ติดกับหมู่บ้านหน้าตาเหนือ จังหวัดนครราชสีมา

3) ภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศที่บ้านปราสาทแบ่งเป็น 3 ฤดูกาล คือ 1) ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม เป็นช่วงเวลาที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดมาจากประเทศจีน โดยเดือนธันวาคมเป็นเดือนที่มีอุณหภูมิต่ำที่สุด คือ ประมาณ 16-17 องศาเซลเซียส 2) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม มีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในช่วงเดือนเมษายน คือ ประมาณ 39.7 องศาเซลเซียส 3) ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่

ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ที่พัดมาจากมหาสมุทรอินเดีย โดยช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคมเป็นช่วงที่ฝนตกชุกที่สุด และปริมาณฝนเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 1,109 มิลลิเมตร

4) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ลักษณะพื้นที่โดยรอบชุมชนมีลักษณะเป็นพื้นที่นาสลับกับต้นไม้ใหญ่ เช่น ต้นตาลหรือต้นมะขาม ซึ่งชุมชนบ้านปราสาทไม่มีลักษณะทางธรรมชาติอย่างน้ำตก ภูเขา ป่าไม้ หรือสัตว์ป่าไว้คอยรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวที่บ้านปราสาทอาศัยพื้นฐานทางธรรมชาติ (Nature Base) ได้ แต่ต้องอาศัยพื้นฐานทางวัฒนธรรม (Culture Base) เป็นสำคัญ

3.7.3.3 ประชากร เศรษฐกิจ และสังคม

1) จำนวนประชากรของตำบล

จำนวนครัวเรือนและจำนวนประชากรในชุมชนบ้านปราสาทแบ่งเป็น หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านปราสาทหมู่ 7 และหมู่บ้านปราสาทหมู่ 17

จำนวนครัวเรือนหมู่บ้านปราสาทหมู่ 7 ทั้งหมด 137 ครัวเรือน จำนวนประชากร 625 คน

จำนวนครัวเรือนหมู่บ้านปราสาทหมู่ 17 ทั้งหมด 88 ครัวเรือน จำนวนประชากร 473 คน

2) จำนวนหมู่บ้านและรายชื่อหมู่บ้าน

ชุมชนบ้านปราสาทแบ่งเป็น 2 หมู่บ้าน คือ

1. หมู่บ้านปราสาทหมู่ 7
2. หมู่บ้านปราสาทหมู่ 17

3) ข้อมูลอาชีพของตำบล

อาชีพหลักของชาวบ้านปราสาทตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน คือ อาชีพทำนาข้าวเจ้า เป็นการประกอบอาชีพทำนาไว้เพื่อบริโภคและขายตามโอกาส แสดงให้เห็นว่าเป็นสังคมเกษตรกรรมแบบกึ่งยังชีพ ซึ่งส่วนใหญ่ชาวบ้านจะทำนาบนที่นาของตนเองโดยมีพื้นที่นามากน้อยแตกต่างกันไป นาที่ชาวบ้านปราสาททำเป็นนาปีและใช้วิธีหว่าน แต่ในบางปีหากมีฝนตกมากจะเปลี่ยนมาใช้วิธีปักดำแทน (สุชาติ, 2546)

อาชีพเสริมของชาวบ้านมีทั้งลักษณะที่ต่างคนต่างทำ ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ประเภทเปิด ไก่ หมู และวัว การปลูกผักสวนครัวในที่นาและในบริเวณบ้าน ชาวบ้านปลูกผักไว้เพื่อบริโภคและแบ่งขายตามโอกาส นอกจากนี้ยังมีการทำแก้อีตลาล เป็นการนำวัสดุชุมชนที่มีในชุมชนมา

แปรรูปให้เกิดมูลค่าเป็นรายได้เสริม การเผาถ่าน ซึ่งชาวบ้านจะขุดหลุมดินและก่อกองคานหลุมดินนั้นจนมีลักษณะเป็นโพรงเพื่อนำไม้ที่มักหาได้ในท้องถิ่นมาใส่เข้าไปและเผาให้ความร้อนจนได้เป็นถ่านเอาไว้ใช้และแบ่งขายตามโอกาส นอกจากอาชีพเสริมลักษณะต่างคนต่างทำดังได้กล่าวมาแล้ว ชาวบ้านยังรวมกลุ่มกันเพื่อประกอบอาชีพเสริม ได้แก่ กลุ่มจักสานศิลปะอาชีพ กลุ่มหัตถกรรมเสื่อกก กลุ่มทำขนมและอาหาร กลุ่มทอผ้า กลุ่มดนตรีไทย และชมรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และที่พักทางวัฒนธรรม ซึ่งรายละเอียดของแต่ละกลุ่มมีดังนี้

กลุ่มจักสานศิลปะอาชีพ การก่อตั้งกลุ่มจักสานศิลปะเริ่มจากการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมอาชีพหัตถกรรมให้กับชาวบ้าน ในปี พ.ศ. 2535 และ พ.ศ. 2536 โดยการสนับสนุนของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในปัจจุบัน ได้แก่ กระเป๋า ตะกร้า และกล่องกระดาษทิวซึ่งจักสานจากต้นกก และรองเท้าที่จักสานจากต้นรูปฤาษี

กลุ่มหัตถกรรมเสื่อกก การก่อตั้งกลุ่มเริ่มจากการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมอาชีพหัตถกรรมให้กับชาวบ้านในปี พ.ศ. 2535 และ พ.ศ. 2536 โดยการสนับสนุนของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม วัตถุประสงค์ในการส่งเสริม คือ ให้ชาวบ้านมีรายได้เสริมจากอาชีพที่สามารถทำได้หลังจากฤดูการเก็บเกี่ยว นอกจากนี้เพื่อให้ชาวบ้านสามารถนำวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นมาแปรรูปให้เกิดมูลค่า ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในปัจจุบัน ได้แก่ กระเป๋าเอกสาร กระเป๋าถือ แฟ้มเอกสาร กล่องกระดาษทิว และกล่องดินสอ

กลุ่มทำขนมและอาหาร ขนมที่ผลิตมีหลายชนิด เช่น ขนมบยุฝ้าย ทอฟฟี่ถั่ว และขนมกะหรี่ปั๊บ อาหารที่ทำส่วนใหญ่ได้แก่ ส้มตำโคราช ผัดหมี่โคราช และต้มยำไก่บ้าน ซึ่งทางกลุ่มได้รับทำต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาเข้าพักบ้านพักทางวัฒนธรรมอีกด้วย

กลุ่มทอผ้า ปัจจุบันสมาชิกกลุ่มนี้ได้หันไปทำงานหารายได้ในเมืองกันหมดแล้ว เนื่องจากการทอผ้าให้สำเร็จหนึ่งผืนต้องใช้เวลานาน นอกจากนี้ก็จะขายได้แต่ละผืนก็ใช้เวลานานเช่นกัน ปัจจุบันจึงเหลือเพียงประธานกลุ่มและภรรยาเท่านั้นที่ เป็นผู้ทอ สำหรับขั้นตอนจะเริ่มตั้งแต่การเลี้ยงตัวไหมจนถึงขั้นออกมาเป็นผืนผ้า

กลุ่มดนตรีไทย เครื่องดนตรีไทยที่กลุ่มดนตรีไทยผลิต คือ ซอด้วง ซออู้ และพิณ ทางกลุ่มยังรับงานแสดงทั้งในและนอกหมู่บ้านด้วย เช่น แสดงในงานเลี้ยงต้อนรับคณะนักท่องเที่ยวที่มาเข้าพักบ้านพักทางวัฒนธรรมที่บ้านปราสาท งานบวช เป็นต้น

ชมรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และที่พักทางวัฒนธรรม จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2536

ปัจจุบันมีการดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการ หน้าที่โดยตรงของสมาชิก คือ การเปิดบ้านตนเอง เป็นบ้านพักทางวัฒนธรรมเพื่อให้นักท่องเที่ยวเช่าสมาชิก โดยระหว่างที่นักท่องเที่ยวเข้ามาพักสมาชิกมีหน้าที่ดูแลและอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว และสมาชิกจะได้ค่าตอบแทนจากส่วนแบ่งค่าบริการที่คิดกับนักท่องเที่ยว จึงถือเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างรายได้เสริมให้กับชาวบ้านผู้เป็นสมาชิกได้อีกทางหนึ่ง

3.7.3.4 ระบบบริการพื้นฐาน

1) ด้านสังคมและการศึกษา

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง รับผิดชอบเด็กในระดับเตรียมอนุบาลอายุ 3-5 ขวบ ปัจจุบันมีเด็กในความดูแลจำนวน 46 คน มีผู้ดูแล 2 คน และผู้ประสานงาน 1 คน

- โรงเรียน 1 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านธารปราสาท เปิดสอนในระดับอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีครูผู้สอนจำนวน 11 คน และมีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 266 คน

- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง

2) ด้านสาธารณสุข

- ศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน 1 แห่ง มีเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำอยู่ 1 คน

3) ระบบไฟฟ้า

ชาวบ้านปราสาทเริ่มมีไฟฟ้าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 ซึ่งยังไม่มี การพัฒนาการท่องเที่ยวภายในชุมชน ปัญหาเรื่องกระแสไฟฟ้าที่ชาวบ้านประสบมีเพียงปัญหากระแสไฟฟ้ตกเป็นบางครั้งเท่านั้น ส่วนปัญหาในด้านอื่นๆ คือ การติดตั้งหลอดไฟสำหรับให้แสงสว่างจากบริเวณหน้าหมู่บ้านเข้าสู่ตัวหมู่บ้านมีไม่เพียงพอ และบริเวณหลุมขุดคันที่ 2 และ 3 ยังไม่มีการติดตั้งหลอดไฟสำหรับให้แสงสว่าง ปัญหาดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อ การสัญจรของชาวบ้าน แต่ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อนักท่องเที่ยวมากนัก ทั้งนี้เพราะนักท่องเที่ยวไม่นิยมการเดินทางท่องเที่ยวในเวลาค่ำคืน (สุชาติดา, 2546)

4) ระบบประปา

จากการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านได้มีระบบประปาหมู่บ้านให้ใช้เมื่อ พ.ศ. 2537 จนถึงปัจจุบัน แต่ชาวบ้านยังคงใช้น้ำในลำธารปราสาทเพื่อซักล้างเสื้อผ้าล้างอุปกรณ์ต่างๆ และใช้ในการเกษตร (สุชาติดา, 2546)

5) การคมนาคม

ชุมชนตั้งอยู่ติดกับเส้นทางหลวงหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) ซึ่งชาวบ้านเรียกว่าถนนใหญ่ ยานพาหนะของชาวบ้านมีทั้งรถจักรยานยนต์ รถตุ๊กตุ๊กซึ่งมีลักษณะคล้ายกับรถอีแต๋น และรถกระบะซึ่งปัจจุบันมีแนวโน้มว่าชาวบ้านใช้กันมากขึ้น (สุชาติดา, 2546)

3.7.3.5 การท่องเที่ยว

แหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท

ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 บ้านปราสาทใต้ ตำบลธารปราสาท จากตัวเมืองใช้ทางหลวงหมายเลข 2 (นครราชสีมา-ขอนแก่น) ถึงกิโลเมตรที่ 44 มีทางแยกซ้ายเข้าไปอีก 1 กิโลเมตร หากเดินทางโดยรถประจำทางจากกรุงเทพฯหรือนครราชสีมา ให้นั่งรถสายที่จะไป ขอนแก่น อุดรธานี หนองคาย หรือกาฬสินธุ์ ลงรถที่กิโลเมตร 44 แล้วต่อรถจักรยานยนต์รับจ้างจากปากทางเข้าหมู่บ้าน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2548)

บ้านปราสาทนับเป็นแหล่งโบราณคดีแห่งที่สองต่อบ้านเชียง ที่ได้จัดทำในลักษณะพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จากหลักฐานที่ค้นพบสันนิษฐานว่า มีชุมชนอาศัยอยู่ในบริเวณนี้มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์จนถึงสมัยประวัติศาสตร์ มีหลักฐานของกลุ่มวัฒนธรรมแบบทวารวดีและแบบเขมรโบราณ ช่วงระหว่าง 1,500-3,000 ปีมาแล้ว หลุมขุดค้นที่ตกแต่งและเปิดให้ชม มีทั้งหมด 3 แห่ง คือ

- หลุมขุดค้นที่ 1 มีโครงกระดูกฝังอยู่ในชั้นดินแต่ละสมัย แต่ละยุคมีลักษณะการฝังที่ต่างกันไป ยุค 3,000 ปี อยู่ในชั้นดินระดับล่างสุดลึก 5.5 เมตร โครงกระดูกจะหันหัวไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ยุค 2,500 ปี หันหัวไปทางทิศตะวันออก ยุค 2,000 ปี หันหัวไปทางทิศใต้ แต่คติในการฝังจะคล้ายกันคือจะนำเครื่องประดับ เช่น กำไลเปลือกหอย ลูกปัด แหวนสำริด กำไลสำริด เครื่องประดับศีรษะทำด้วยสำริดและภาชนะของผู้ตายฝังรวมไปด้วยกับผู้ตาย ในช่วงสามระยะแรกนี้เป็นภาชนะดินเผาเคลือบน้ำดินสีแดง แบบลายเชือกทาบ ลักษณะหลักของภาชนะเป็นแบบคอแคบปากบาน แต่บางใบมีทรงสูงเหมือนคนโท บางชิ้นมีลักษณะเป็นทรงกลมสั้น ต่อมาในยุค 1,500 ปี นั้นลักษณะภาชนะจะเปลี่ยนเป็นแบบพินายดำ คือ มีสีดำ ผิวขัดมัน เนื้อหยาบบาง

- หลุมขุดค้นที่ 2 ในดินชั้นบนพบร่องรอยของศาสนสถานในพุทธศตวรรษที่ 13-16 เรียกกันว่า "คู่อารปราสาท" และพบเศียรพระพุทธรูปในสมัยเดียวกัน ศิลปะทวารวดีแบบท้องถิ่น นอกจากนี้ยังพบรูปปั้นดินเผาผู้หญิงครึ่งตัวเอามือกุมท้องลักษณะคล้ายตั้งครรรค์ และชิ้นส่วนลายปูนปั้นประดับปราสาท

- หลุมขุดค้นที่ 3 พบโครงกระดูกในชั้นดินที่ 5.5 เมตร เป็นผู้หญิงทั้งหมด เป็นที่น่าสังเกตว่ากระดูกทุกโครงในหลุมนี้ไม่มีศีรษะ และภาชนะนั้นถูกทุบให้แตกก่อนที่จะนำลงฝังด้วยกัน นักโบราณคดีสันนิษฐานว่าเป็นโครงกระดูกของผู้หญิงที่ถูกประหารชีวิตและนำศีรษะไปแห่งประจาน และได้พบส่วนกะโหลกอยู่รวมกันในอีกที่หนึ่ง ซึ่งห่างจากจุดเดิมเพียง 500 เมตร ชาวบ้านปราสาทจะร่วมกันทำบุญอุทิศส่วนกุศลในวันที่ 21 เมษายน ของทุกปี

3.7.3.6 โฮมสเตย์บ้านปราสาท (แหล่งพักชุมชนบ้านปราสาท)

แต่เดิมการพัฒนาชุมชนบ้านปราสาทเป็นการพัฒนาตามโครงการโคราชพัฒนา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความเจริญของหมู่บ้านเหมือนกับชุมชนชนบททั่วไป และในขณะนั้นชาวบ้านยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโบราณสถานหรือโบราณวัตถุที่พบเจอในหมู่บ้าน ประกอบกับชาวบ้านมีรายได้จากการทำนาเพียงอย่างเดียว ดังนั้นในช่วงปี พ.ศ. 2525 เมื่อมีกลุ่มนักค้าโบราณวัตถุจังหวัดสุพรรณบุรีเข้ามาขอเช่าที่จากชาวบ้าน เพื่อทำการขุดหาโบราณวัตถุเพื่อนำไปขาย ชาวบ้านจึงยอมให้นักค้าโบราณวัตถุกลุ่มดังกล่าวขุดเอาไป จนกระทั่งในวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2526 อาจารย์โรงเรียนบ้านธำพรสาทจึงได้แจ้งเรื่องไปยังหน่วยศิลปากรที่ 6 (ปัจจุบัน คือ สำนักงานศิลปากรที่ 12) ทราบเพื่อประสานงานกับนายอำเภอโนนสูงและเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อดำเนินการจับกุม (สุชาติ, 2546) หลังจากนั้นหน่วยศิลปากรที่ 6 จึงได้ดำเนินการของบประมาณ และดำเนินการขุดค้นตั้งแต่วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2526 เป็นเวลา 2 เดือน ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลว่าชุมชนบ้านปราสาทเป็นชุมชนโบราณตั้งแต่สมัย 3,000 ปีที่แล้ว ระหว่างนั้นก็ได้มีการดำเนินการและออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องห้ามขุดค้นโบราณวัตถุและศิลปวัตถุภายในบริเวณชุมชนต่างๆที่กำหนดซึ่งรวมถึงชุมชนบ้านปราสาทด้วย ทั้งนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

จากการออกประกาศฉบับดังกล่าวทำให้ชุมชนบ้านปราสาทมีฐานะเป็นพื้นที่ทำการขุดค้นทางโบราณคดี และหน่วยศิลปากรที่ 6 ได้เข้ามาดำเนินการขุดค้นอีกครั้งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2527 คือ เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2527 การขุดค้นครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนบ้านปราสาทเพิ่มขึ้นอีกมาก แต่ด้วยเหตุผลด้านงบประมาณจึงได้หยุดดำเนินการทางวิชาการไปเป็นเวลาประมาณ 7 ปี จนกระทั่งปี พ.ศ. 2534 หน่วยศิลปากรที่ 6 จึงได้รับการอนุมัติจากกรมศิลปากรให้ดำเนินการอีกครั้ง

ในปี พ.ศ. 2534 นี้เองที่ชุมชนบ้านปราสาทเริ่มได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้เพราะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้รับงบประมาณจำนวน 9 ล้านบาท จากโครงการน้ำพระทัยจากในหลวง หรือรู้จักกันทั่วไปในชื่อ โครงการอีสานเขียว จึงได้นำงบประมาณดังกล่าวมาสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยศิลปากรที่ 6 เพื่อพัฒนาให้ชุมชนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางมรดกวัฒนธรรมของชาติ ดังนั้นการดำเนินการขุดค้นในครั้งนี้นี้จึงเป็นการขุดค้นเพื่อจัดทำเป็นหลุมแสดงกลางแจ้งซึ่งแตกต่างจากการขุดค้นทางวิชาการทั่วไป กล่าวคือ การขุดค้นในครั้งนี้อยู่เมื่อพบโบราณวัตถุและโครงกระดูกที่ไม่สมบูรณ์เจ้าหน้าที่จะขุดขึ้นมาทั้งหมด และเหลือเฉพาะส่วนที่มีสภาพสมบูรณ์เหมาะสมต่อการจัดแสดงไว้เท่านั้น และการขุดค้นทางโบราณคดีที่กล่าวมาต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ซึ่งยินยอมสละที่ดินบางส่วนของตนให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการขุดค้นทางโบราณคดี จนปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวได้กลายเป็นหลุมขุดค้นที่ 1 2 และ 3 ที่เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชม

ตลอดระยะเวลาที่มีการดำเนินงานพัฒนาให้ชุมชนบ้านปราสาทเป็นแหล่งท่องเที่ยว นั้น เจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เจ้าหน้าที่ของหน่วยศิลปากรที่ 6 และชาวบ้านปราสาท ได้มีการปรึกษาหารือและทำความเข้าใจกันตลอดเวลาตั้งแต่ขั้นตอนแรกที่จะมีการเข้าไปขุดค้นและพัฒนา จนมาถึงขั้นการดำเนินงาน และสุดท้ายที่ชาวบ้านปราสาทற்பประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ เช่น ได้รับความสะดวกสบายจากสาธารณูปโภคพื้นฐานที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็วเนื่องจากการเป็นพื้นที่ท่องเที่ยว ได้มีอาชีพเสริม มีรายได้เพิ่มเติมจากการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว

จากการพัฒนาจนบ้านปราสาทเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีความพร้อมในด้านต่างๆ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงได้จัดส่งโครงการพัฒนาแหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท เข้าประกวดในระดับนานาชาติและได้รับรางวัลชนะเลิศ 2 รางวัล คือ เมื่อปี พ.ศ. 2537 ได้รับรางวัลชนะเลิศ PATA GOLD AWARDS 1994 ในประเภท PATA HERITAGE AND CULTURE จากสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (PACIFIC ASIA TRAVEL ASSOCIATION หรือ PATA) และในปี พ.ศ. 2539 ได้รับรางวัลชนะเลิศ THE ASEANTA AWARDS FOR EXCELLENCE IN TOURISM 1996 ในประเภท THE BEST ASEAN CULTURAL PRESERVATION EFFORT

ต่อมาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มีแนวคิดว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวที่บ้านปราสาทนี้จะดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะชาวบ้านเป็นเจ้าของพื้นที่และเป็นผู้ที่จะรับรู้ปัญหาและความต้องการของชาวบ้านด้วยตนเองได้ดีที่สุด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงได้สนับสนุนให้ชาวบ้านจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานด้านการ

ท่องเที่ยวภายในชุมชนของตนเองขึ้น และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเขตภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 1 ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานที่คอยส่งเสริมและให้คำแนะนำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัยและวิจารณ์

4.1 ข้อมูลจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	91	44.0
หญิง	116	56.0
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่านักท่องเที่ยวเพศชาย มีจำนวน 91 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 44 และเพศหญิง มีจำนวน 116 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 56

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 20 ปี	69	33.3
21-30 ปี	42	20.3
31-40 ปี	31	15.0
41-50 ปี	29	14.0
51-60 ปี	29	14.0
มากกว่า 60 ปี	6	2.9
ไม่ระบุ	1	0.5
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี มีจำนวน 69 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาคือ อายุตั้งแต่ 21-30 ปี มีจำนวน 42 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 20.3 อายุตั้งแต่ 31-40 ปี มีจำนวน 31 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 15 ส่วนอายุตั้งแต่ 41-50 ปีกับอายุตั้งแต่ 51-60 ปี มีจำนวนเท่ากัน คือ 29 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 14 อายุมากกว่า 60 ปี มีจำนวน 6 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 2.9 และไม่ระบุ มีจำนวน 1 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.5

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	123	59.4
สมรส	79	38.2
หม้าย/หย่าร้าง	4	1.9
ไม่ระบุ	1	0.5
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่าสถานภาพสมรสของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังโสด มีจำนวน 123 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 59.4 รองลงมาคือ สมรสแล้ว มีจำนวน 79 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 38.2 เป็นหม้าย/หย่าร้าง มีจำนวน 4 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 1.9 และไม่ระบุ มีจำนวน 1 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.5

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามศาสนา

ศาสนา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พุทธ	198	95.7
คริสต์	5	2.4
อิสลาม	2	1.0
พราหมณ์	0	0
ซิกข์	0	0
ฮินดู	0	0
อื่นๆ	0	0
ไม่ระบุ	2	1.0
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.4 พบว่านักท่องเที่ยวยุคใหม่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีจำนวน 198 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 95.7 รองลงมาคือ นับถือศาสนาคริสต์ มีจำนวน 5 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 2.4 นับถือศาสนาอิสลาม มีจำนวน 2 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 1 นับถือศาสนาพราหมณ์, ซิกข์, ฮินดู และอื่นๆ มีจำนวน 0 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 0 และไม่ระบุ มีจำนวน 2 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 1

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามการศึกษาสูงสุด

การศึกษาสูงสุด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้ศึกษา	0	0
ประถมศึกษา	23	11.1
มัธยมต้น	9	4.3
มัธยมปลาย/ปวช	37	17.9
ปวส/อนุปริญญา	21	10.1
ปริญญาตรี	107	51.7
สูงกว่าปริญญาตรี	9	4.3
อื่นๆ	1	0.5
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.5 พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน 107 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 51.7 รองลงมาคือ ระดับมัธยมปลายหรือปวช. มีจำนวน 37 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 17.9 ระดับประถมศึกษา มีจำนวน 23 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 11.1 ระดับปวส. หรืออนุปริญญา มีจำนวน 21 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 10.1 ส่วนระดับมัธยมต้นกับระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวนเท่ากัน คือ 9 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 4.3 อื่นๆ มีจำนวน 1 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.5 และไม่ได้ศึกษา มีจำนวน 0 คน หรือคิดเป็น ร้อยละ 0

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นักเรียน/นักศึกษา	92	44.4
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	25	12.1
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	39	18.8
พนักงานบริษัทเอกชน	6	2.9
รับจ้างแรงงาน/กรรมกร	6	2.9
เกษตรกร/ประมง/เพาะเลี้ยงสัตว์	21	10.1
แม่บ้าน/พ่อบ้าน/เกษียณ	9	4.3
อื่นๆ	5	2.4
ไม่ระบุ	4	1.9
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.6 พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา มีจำนวน 92 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 44.4 รองลงมาคือ ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีจำนวน 39 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 18.8 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีจำนวน 25 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 12.1 เกษตรกร/ประมง/เพาะเลี้ยงสัตว์ มีจำนวน 21 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 10.1 แม่บ้าน/พ่อบ้าน/เกษียณ มีจำนวน 9 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 4.3 ส่วนพนักงานบริษัทเอกชนกับรับจ้างแรงงาน/กรรมกร มีจำนวนเท่ากัน คือ 6 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 2.9 อื่นๆ มีจำนวน 5 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 2.4 และไม่ระบุ มีจำนวน 4 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 1.9

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	132	63.8
10,001-20,000 บาท	25	12.1
20,001-50,000 บาท	22	10.6
สูงกว่า 50,000 บาท	5	2.4
ไม่ระบุ	23	11.1
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.7 พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท มีจำนวน 132 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 63.8 รองลงมาคือ มีรายได้ตั้งแต่ 10,001-20,000 บาท มีจำนวน 25 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 12.1 มีรายได้ตั้งแต่ 20,001-50,000 บาท มีจำนวน 22 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 10.6 มีรายได้สูงกว่า 50,000 บาท มีจำนวน 5 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 2.4 และไม่ระบุ มีจำนวน 23 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 11.1

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามวิธีการเดินทางมาแหล่งท่องเที่ยว

วิธีการเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รถยนต์ส่วนตัว	77	37.2
รถโดยสารสาธารณะ	30	14.5
รถเช่า	61	29.5
จักรยาน/จักรยานยนต์	7	3.4
รถไฟ	3	1.4
เรือ	2	1.0
รถนำเที่ยวของ ชมรมก.	18	8.7
อื่นๆ	9	4.3
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.8 พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัว มีจำนวน 77 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 37.2 รองลงมาคือ ใช้รถเช่า มีจำนวน 61 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.5 ใช้รถโดยสารสาธารณะ มีจำนวน 30 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 14.5 ใช้รถนำเที่ยวของ ชมรมก. มีจำนวน 18 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 8.7 เดินทางโดยวิธีอื่นๆ มีจำนวน 9 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 4.3 ใช้จักรยาน/จักรยานยนต์ มีจำนวน 7 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 3.4 ใช้รถไฟ มีจำนวน 3 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 1.4 และใช้เรือ มีจำนวน 2 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 1

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทการเดินทางมาท่องเที่ยว

ประเภทการเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คนเดียว	13	6.3
เป็นหมู่คณะ	194	93.7
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.9 พบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวคนเดียว มีจำนวน 13 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 6.3 และมาเป็นหมู่คณะ มีจำนวน 194 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 93.7

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยว

เวลาที่ใช้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 วัน	26	12.6
2 วัน	31	15.0
3 วัน	67	32.4
4 วัน	17	8.2
5 วัน	32	15.5
6 วัน	14	6.8
7 วัน	16	7.7
8 วัน	1	0.5
9 วัน	2	1.0
ไม่ระบุ	1	0.5
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.10 พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้เวลาในการท่องเที่ยวจำนวน 3 วัน มีจำนวน 67 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 32.4 รองลงมาคือ จำนวน 5 วัน มีจำนวน 32 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 15.5 จำนวน 2 วัน มีจำนวน 31 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 15 จำนวน 1 วัน มีจำนวน 26 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 12.6 จำนวน 4 วัน มีจำนวน 17 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 8.2 จำนวน 7 วัน มีจำนวน 16 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 7.7 จำนวน 6 วัน มีจำนวน 14 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 6.8 จำนวน 9 วัน มีจำนวน 2 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 1 ส่วนจำนวน 8 วันกับไม่ระบุ มีจำนวนเท่ากัน คือ 1 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.5

ตารางที่ 4.11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามการเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน

การเดินทางไปท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคย	85	41.1
ไม่เคย	122	58.9
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.11 พบว่านักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน มีจำนวน 85 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 41.1 และไม่เคย มีจำนวน 122 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 58.9

ตารางที่ 4.12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามการเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชน

การเดินทางไปท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคย	109	52.7
ไม่เคย	98	47.3
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.12 พบว่านักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชน มีจำนวน 109 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 52.7 และไม่เคย มีจำนวน 98 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 47.3

ตารางที่ 4.13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามการเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ป่าไม้

การเดินทางไปท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคย	94	45.4
ไม่เคย	113	54.6
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.13 พบว่านักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ป่าไม้ มีจำนวน 94 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 45.4 และไม่เคย มีจำนวน 113 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 54.6

ตารางที่ 4.14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามจำนวนค่าใช้จ่ายที่เสียไปในการเดินทางมาท่องเที่ยว

จำนวนค่าใช้จ่าย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 2,500 บาท	89	43.0
25,01-5,000 บาท	49	23.7
สูงกว่า 5,000 บาท	58	28.0
ไม่ระบุ	11	5.3
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.14 พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวต่ำกว่า 2,500 บาท มีจำนวน 89 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 43 รองลงมาคือ เสียค่าใช้จ่ายสูงกว่า 5,000 บาท มีจำนวน 58 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 28 เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่ 25,01-5,000 บาท มีจำนวน 49 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 23.7 และไม่ระบุ มีจำนวน 11 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 5.3

ตารางที่ 4.15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทของค่าใช้จ่ายที่เสียไปในการท่องเที่ยวมากที่สุด

ประเภทของค่าใช้จ่าย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การเดินทาง	62	30.0
ที่พัก	61	29.5
อาหารและเครื่องดื่ม	52	25.1
ค่าเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยว	3	1.4
ของฝาก/ของที่ระลึก	14	6.8
อื่นๆ	8	3.9
ไม่ระบุ	7	3.4
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.15 พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เสียค่าใช้จ่ายไปกับการเดินทาง มีจำนวน 62 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมาคือ ที่พัก มีจำนวน 61 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.5 อาหารและเครื่องดื่ม มีจำนวน 52 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 25.1 ของฝาก/ของที่ระลึก มีจำนวน 14 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 6.8 ค่าใช้จ่ายอื่นๆ มีจำนวน 8 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 3.9 ค่าเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยว มีจำนวน 3 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 1.4 และไม่ระบุ มีจำนวน 7 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 3.4

ตารางที่ 4.16 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามแหล่งความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวลำดับที่ 1

ประเภทของค่าใช้จ่าย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การบอกเล่าของเพื่อน/ญาติ	64	30.9
สื่อ วิทยุ/โทรทัศน์	63	30.4
หนังสือ/หนังสือพิมพ์/นิตยสาร	29	14.0
อินเทอร์เน็ต	18	8.7
ข้อมูลจากบริษัทนำเที่ยว	24	11.6
อื่นๆ	3	1.4
ไม่ระบุ	6	2.9
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.16 พบว่าในลำดับที่ 1 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวจากการบอกเล่าของเพื่อน/ญาติ มีจำนวน 64 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 30.9 รองลงมาคือ จากสื่อ วิทยุ/โทรทัศน์ มีจำนวน 63 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 30.4 จากหนังสือ/หนังสือพิมพ์/นิตยสาร มีจำนวน 29 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 14 ข้อมูลจากบริษัทนำเที่ยว มีจำนวน 24 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 11.6 จากอินเทอร์เน็ต มีจำนวน 18 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 8.7 จากแหล่งอื่นๆ มีจำนวน 3 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 1.4 และไม่ระบุ มีจำนวน 6 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 2.9

ตารางที่ 4.17 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามแหล่งความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวลำดับที่ 2

ประเภทของค่าใช้จ่าย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การบอกเล่าของเพื่อน/ญาติ	9	4.3
สื่อ วิทยุ/โทรทัศน์	46	22.2
หนังสือ/หนังสือพิมพ์/นิตยสาร	72	34.8
อินเทอร์เน็ต	20	9.7
ข้อมูลจากบริษัทนำเที่ยว	9	4.3
อื่นๆ	2	1.0
ไม่ระบุ	49	23.7
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.17 พบว่าในลำดับที่ 2 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวจากหนังสือ/หนังสือพิมพ์/นิตยสาร มีจำนวน 72 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 34.8 จากสื่อ วิทยุ/โทรทัศน์ มีจำนวน 46 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 22.2 จากอินเทอร์เน็ต มีจำนวน 20 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 9.7 ส่วนการบอกเล่าของเพื่อน/ญาติกับข้อมูลจากบริษัทนำเที่ยว มีจำนวนเท่ากัน คือ 9 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 4.3 จากแหล่งอื่นๆ มีจำนวน 2 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 1 และไม่ระบุ มีจำนวน 49 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 23.7

ตารางที่ 4.18 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามแหล่งความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวลำดับที่ 3

ประเภทของค่าใช้จ่าย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การบอกเล่าของเพื่อน/ญาติ	17	8.2
สื่อ วิทยุ/โทรทัศน์	19	9.2
หนังสือ/หนังสือพิมพ์/นิตยสาร	38	18.4
อินเทอร์เน็ต	43	20.8
ข้อมูลจากบริษัทนำเที่ยว	19	9.2
อื่นๆ	0	0
ไม่ระบุ	71	34.3
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.18 พบว่าในลำดับที่ 3 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวจากอินเทอร์เน็ต มีจำนวน 43 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 20.8 หนังสือ/หนังสือพิมพ์/นิตยสาร มีจำนวน 38 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 18.4 ส่วนสื่อ วิทยุ/โทรทัศน์กับข้อมูลจากบริษัทนำเที่ยว มีจำนวนเท่ากัน คือ 19 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 9.2 จากการบอกเล่าของเพื่อน/ญาติ มีจำนวน 17 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 8.2 จากแหล่งอื่นๆ มีจำนวน 0 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 0 และไม่ระบุ มีจำนวน 71 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 34.3

ตารางที่ 4.19 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามความคาดหวังในการท่องเที่ยว

ความคาดหวัง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน	92	44.4
ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว	102	49.3
ชื่อของฝาก ของที่ระลึก	4	1.9
อื่นๆ	5	2.4
ไม่ระบุ	4	1.9
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.19 พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคาดหวังในด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว มีจำนวน 102 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 49.3 รองลงมาคือ ด้านความสนุกสนาน เพลิดเพลิน มีจำนวน 92 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 44.4 ด้านอื่นๆ มีจำนวน 5 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 2.4 ส่วนด้านการซื้อของฝาก ของที่ระลึกกับไม่ระบุ มีจำนวนเท่ากัน คือ 4 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 1.9

ตารางที่ 4.20 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามความพอใจในประสบการณ์จากการท่องเที่ยว

ความพอใจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยมาก	0	0
น้อย	1	0.5
ปานกลาง	44	21.3
มาก	135	65.2
มากที่สุด	27	13.0
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.20 พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพอใจในประสบการณ์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวมาก มีจำนวน 135 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 65.2 รองลงมาคือ พอใจปานกลาง มีจำนวน 44 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 21.3 พอใจมากที่สุด มีจำนวน 27 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 13.0 พอใจน้อย มีจำนวน 1 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.5 และพอใจน้อยมาก มีจำนวน 0 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.21 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามความประทับใจในการท่องเที่ยว

ความประทับใจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความสวยงามของสถานที่	79	38.2
ความซาบซึ้งในคุณค่าทางประวัติศาสตร์	40	19.3
วัฒนธรรม/วิถีชุมชน	72	34.8
อาหาร/ของฝาก/ของที่ระลึก	14	6.8
อื่นๆ	2	1.0
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.21 พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประทับใจความสวยงามของสถานที่ มีจำนวน 79 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 38.2 รองลงมาคือ ประทับใจวัฒนธรรม/วิถีชุมชน มีจำนวน 72 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 34.8 ประทับใจความซาบซึ้งในคุณค่าทางประวัติศาสตร์ มีจำนวน 40 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 19.3 ประทับใจอาหาร/ของฝาก/ของที่ระลึก มีจำนวน 14 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 6.8 และประทับใจด้านอื่นๆ มีจำนวน 2 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 1

ตารางที่ 4.22 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามความพึงพอใจต่อประเด็นต่างๆ ในสถานที่ท่องเที่ยว

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. จุดเด่น ความน่าสนใจของสถานที่ท่องเที่ยว	38 (18.4)	135 (65.2)	34 (16.4)	0 (0)	0 (0)
2. ความสะอาด เรียบร้อย	36 (17.4)	107 (51.7)	64 (30.9)	0 (0)	0 (0)
3. สิ่งอำนวยความสะดวก	20 (9.7)	116 (56.0)	68 (32.9)	3 (1.4)	0 (0)
4. การให้ข้อมูล ความรู้ คำแนะนำเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว	32 (15.5)	99 (47.8)	73 (35.3)	2 (1.0)	1 (0.5)
5. การประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูลข่าวสาร	24 (11.6)	99 (47.8)	82 (39.6)	2 (1.0)	0 (0)
6. ความปลอดภัยต่อชีวิต และทรัพย์สิน	57 (27.5)	98 (47.3)	51 (24.6)	1 (0.5)	0 (0)
7. ค่าใช้จ่ายสำหรับการเข้าชมสถานที่	20 (9.7)	84 (40.6)	76 (36.7)	25 (12.1)	2 (1.0)
8. กฎระเบียบ หรือข้อบังคับในการเข้าชมสถานที่	23 (11.1)	103 (49.8)	77 (37.2)	2 (1.0)	2 (1.0)

จากตารางที่ 4.22 พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในประเด็นจุดเด่น ความน่าสนใจของสถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 135 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 65.2 ประเด็นความสะอาด เรียบร้อยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 107 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 51.7 ประเด็นสิ่งอำนวยความสะดวกส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 116 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 56 ประเด็นการให้ข้อมูล ความรู้ คำแนะนำเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 99 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 47.8 ประเด็นการประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 99 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 47.8 ประเด็นความปลอดภัยต่อชีวิต และทรัพย์สินส่วนใหญ่อยู่ใน

ระดับมาก มีจำนวน 98 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 47.3 ประเด็นค่าใช้จ่ายสำหรับการเข้าชมสถานที่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 84 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 40.6 และประเด็นกฎระเบียบ หรือข้อบังคับในการเข้าชมสถานที่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 103 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 49.8

ตารางที่ 4.23 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามความต้องการในการกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งเมื่อมีโอกาส

ความต้องการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มา	198	95.7
ไม่มา	8	3.9
ไม่ระบุ	1	0.5
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.23 พบว่านักท่องเที่ยวที่จะกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งเมื่อมีโอกาส มีจำนวน 198 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 95.7 ไม่กลับมาท่องเที่ยวอีก มีจำนวน 8 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 3.9 และไม่ระบุ มีจำนวน 1 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.5

4.1.2 ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 4.24 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การได้รับข่าวสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคย	176	85.0
ไม่เคย	31	15.0
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.24 พบว่านักท่องเที่ยวที่เคยได้ยินได้ฟัง หรือรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีจำนวน 176 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 85 และไม่เคย มีจำนวน 31 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 15

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.25 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การบอกเล่าของเพื่อน/ญาติ	28	13.5
หนังสือ/นิตยสาร	45	21.7
โทรทัศน์/วิทยุ	79	38.2
อินเทอร์เน็ต	24	11.6
อื่นๆ	2	1.0
ไม่ระบุ	29	14.0
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.25 พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากโทรทัศน์/วิทยุ มีจำนวน 79 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 38.2 รองลงมาคือ จากหนังสือ/นิตยสาร มีจำนวน 45 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 21.7 จากการบอกเล่าของเพื่อน/ญาติ มีจำนวน 28 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 13.5 จากอินเทอร์เน็ต มีจำนวน 24 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 11.6 จากแหล่งอื่นๆ มีจำนวน 2 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 1 และไม่ระบุ มีจำนวน 29 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 14

ตารางที่ 4.26 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ได้รับ

ประเภทข้อมูลข่าวสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	104	50.2
ความรู้เกี่ยวกับหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	39	18.8
การแนะนำการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	14	6.8
รณรงค์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	20	9.7
อื่นๆ	0	0
ไม่ระบุ	30	14.5
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.26 พบว่านักท่องเที่ยวเคยได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศส่วนใหญ่ในเรื่องการแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีจำนวน 104 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 50.2 รองลงมาคือ เรื่องความรู้เกี่ยวกับหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีจำนวน 39 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 18.8 เรื่องการรณรงค์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีจำนวน 20 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 9.7 เรื่องการแนะนำการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีจำนวน 14 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 6.8 เรื่องอื่นๆ มีจำนวน 0 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 0 และไม่ระบุ มีจำนวน 30 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 14.5

ตารางที่ 4.27 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามการเดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การได้รับข่าวสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคย	106	51.2
ไม่เคย	91	44.0
ไม่ระบุ	10	4.8
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.27 พบว่านักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาก่อน มีจำนวน 106 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 51.2 ไม่เคย มีจำนวน 91 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 44 และไม่ระบุ มีจำนวน 10 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 4.8

ตารางที่ 4.28 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ระดับความรู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อย	0	0.0
ปานกลาง	48	23.2
มาก	159	76.8
รวม	207	100.0

จากตารางที่ 4.28 พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก มีจำนวน 159 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 76.8 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง มีจำนวน 48 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 23.2 และระดับน้อย มีจำนวน 0 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 0

ตารางที่ 4.29 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเพศ

เพศ	ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ชาย	-	24 (26.4)	67 (73.6)	91 (100.0)
หญิง	-	24 (20.7)	92 (79.3)	116 (100.0)
รวม	-	48 (23.2)	159 (76.8)	207 (100.0)

จากตารางที่ 4.29 พบว่านักท่องเที่ยวเพศชายส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก มีจำนวน 67 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 73.6 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง มีจำนวน 24 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 26.4 และระดับน้อย มีจำนวน 0 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 0 และนักท่องเที่ยวหญิงส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก มีจำนวน 92 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 79.3 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง มีจำนวน 24 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 20.7 และระดับน้อย มีจำนวน 0 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 0

ตารางที่ 4.30 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและอายุ

อายุ	ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
น้อยกว่า 20 ปี	-	21 (30.4)	48 (69.6)	69 (100.0)
21-30 ปี	-	12 (28.6)	30 (71.4)	42 (100.0)
31-40 ปี	-	7 (22.6)	24 (77.4)	31 (100.0)
41-50 ปี	-	5 (17.2)	24 (82.8)	29 (100.0)
51-60 ปี	-	3 (10.3)	26 (89.7)	29 (100.0)
มากกว่า 60 ปี	-	-	6 (100.0)	6 (100.0)
รวม	-	48 (23.3)	158 (76.7)	206 (100.0)

จากตารางที่ 4.30 พบว่านักท่องเที่ยวที่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมากที่สุดส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 60 ปี มีจำนวน 6 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 51-60 ปี ช่วงอายุ 41-50 ปี ช่วงอายุ 31-40 ปี ช่วงอายุ 21-30 ปี และอายุน้อยกว่า 20 ปี มีจำนวน 26 คน จำนวน 24 คน จำนวน 24 คน จำนวน 30 คน และจำนวน 48 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 89.7, 82.8, 77.4, 71.4 และ 69.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.31 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
โสด	-	33 (26.8)	90 (73.2)	123 (100.0)
สมรส	-	15 (19.0)	64 (81.0)	79 (100.0)
หม้าย/หย่าร้าง	-	-	4 (100.0)	4 (100.0)
รวม	-	48 (23.3)	158 (76.7)	206 (100.0)

จากตารางที่ 4.31 พบว่านักท่องเที่ยวที่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมากส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสเป็นหม้าย/หย่าร้าง มีจำนวน 4 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือนักท่องเที่ยวที่สมรสแล้ว และนักท่องเที่ยวที่โสด มีจำนวน 64 คน และจำนวน 90 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 81 และ 73.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.32 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและศาสนา

ศาสนา	ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
พุทธ	-	47 (23.7)	151 (76.3)	198 (100.0)
คริสต์	-	-	5 (100.0)	5 (100.0)
อิสลาม	-	1 (50.0)	1 (50.0)	2 (100.0)
พราหมณ์	-	-	-	-
ซิกข์	-	-	-	-
ฮินดู	-	-	-	-
อื่นๆ	-	-	-	-
รวม	-	48 (23.4)	157 (76.6)	205 (100.0)

จากตารางที่ 4.32 พบว่านักท่องเที่ยวที่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมากที่สุดมีจำนวน 5 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ นักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนาพุทธ และนักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนาอิสลาม มีจำนวน 151 คน และจำนวน 1 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 76.3 และ 50 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.33 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการศึกษาสูงสุด

การศึกษาสูงสุด	ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ไม่ได้ศึกษา	-	-	-	-
ประถมศึกษา	-	3 (13.0)	20 (87.0)	23 (100.0)
มัธยมต้น	-	2 (22.2)	7 (77.8)	9 (100.0)
มัธยมปลาย/ปวช.	-	16 (43.2)	21 (56.8)	37 (100.0)
ปวส./อนุปริญญา	-	4 (19.0)	17 (81.0)	21 (100.0)
ปริญญาตรี	-	22 (20.6)	85 (79.4)	107 (100.0)
สูงกว่าปริญญาตรี	-	1 (11.1)	8 (88.9)	9 (100.0)
อื่นๆ	-	-	1 (100.0)	1 (100.0)
รวม	-	48 (23.2)	159 (76.8)	207 (100.0)

จากตารางที่ 4.33 พบว่านักท่องเที่ยวที่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมากส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาในระดับอื่นๆ มีจำนวน 1 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี ระดับประถมศึกษา ระดับปวส./อนุปริญญา ระดับปริญญาตรี ระดับมัธยมต้น และระดับมัธยมปลาย/ปวช. มีจำนวน 8 คน จำนวน 20 คน จำนวน 17 คน จำนวน 85 คน จำนวน 7 คน และจำนวน 21 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 88.9, 87, 81, 79.4, 77.8 และ 56.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.34 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและอาชีพ

อาชีพ	ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
นักเรียน/นักศึกษา	-	27 (29.3)	65 (70.7)	92 (100.0)
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	-	7 (28.0)	18 (72.0)	25 (100.0)
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	-	7 (17.9)	32 (82.1)	39 (100.0)
พนักงานบริษัทเอกชน	-	1 (16.7)	5 (83.3)	6 (100.0)
รับจ้างแรงงาน/กรรมกร	-	1 (16.7)	5 (83.3)	6 (100.0)
เกษตรกร/ประมง/เพาะเลี้ยงสัตว์	-	3 (14.3)	18 (85.7)	21 (100.0)
แม่บ้าน/พ่อบ้าน/เกษียณ	-	-	9 (100.0)	9 (100.0)
อื่นๆ	-	-	5 (100.0)	5 (100.0)
รวม	-	46 (22.7)	157 (77.3)	203 (100.0)

จากตารางที่ 4.34 พบว่านักท่องเที่ยวที่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก ส่วนใหญ่เป็นแม่บ้าน/พ่อบ้าน/เกษียณและประกอบอาชีพอื่นๆ มีจำนวน 9 คน และ 5 คน ตามลำดับ หรือคิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ อาชีพเกษตรกร/ประมง/เพาะเลี้ยงสัตว์ พนักงานบริษัทเอกชน รับจ้างแรงงาน/กรรมกร ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย และนักเรียน/นักศึกษา มีจำนวน 18 คน จำนวน 5 คน จำนวน 5 คน จำนวน 32 คน จำนวน 18 คน และจำนวน 65 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 85.7, 83.3, 83.3, 82.1, 72 และ 70.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.35 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและรายได้

รายได้	ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ต่ำกว่า 10,000 บาท	-	40 (30.3)	92 (69.7)	132 (100.0)
10,001-20,000 บาท	-	5 (20.0)	20 (80.0)	25 (100.0)
20,001-50,000 บาท	-	2 (9.1)	20 (90.9)	22 (100.0)
สูงกว่า 50,000 บาท	-	-	5 (100.0)	5 (100.0)
รวม	-	47 (25.5)	137 (74.5)	184 (100.0)

จากตารางที่ 4.35 พบว่านักท่องเที่ยวที่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมากที่สุดส่วนใหญ่มีรายได้สูงกว่า 50,000 บาท มีจำนวน 5 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ ช่วงรายได้ 20,001-50,000 บาท ช่วงรายได้ 10,001-20,000 บาท และรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท มีจำนวน 20 คน จำนวน 20 คน และจำนวน 92 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 90.9, 80 และ 69.7 ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.36 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	72 (34.8)	129 (62.3)	5 (2.4)	1 (0.5)	0 (0)
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเพียงการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้การท่องเที่ยวเท่านั้น มาสามารถช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้	22 (10.6)	56 (27.1)	31 (15.0)	78 (37.7)	20 (9.7)
3. การเก็บค่าธรรมเนียมการเข้าท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติต่างๆเป็นสิ่งที่ควรทำ เพราะจะช่วยให้มีรายได้สำหรับบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวนั้น	45 (21.7)	119 (57.5)	31 (15.0)	11 (5.3)	1 (0.5)
4. การท่องเที่ยวในวันหยุดหรือเทศกาลที่มีวันหยุดต่อเนื่องเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้จะต้องเผชิญกับความแออัดของนักท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆก็ต้องยอมอดทน	10 (4.8)	66 (31.9)	40 (19.3)	80 (38.6)	11 (5.3)
5. การท่องเที่ยวไปในชุมชนต่างๆ นั้น เป็นการสร้างรายได้ให้กับชาวบ้าน นักท่องเที่ยวเป็นเสมือนลูกค้า จึงไม่จำเป็นต้องเคารพหรือเกรงใจชาวบ้านในชุมชน	45 (21.7)	62 (30.0)	7 (3.4)	68 (32.9)	25 (12.1)
6. การท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นหลัก ไม่จำเป็นต้องได้อะไรมากกว่านี้	20 (9.7)	58 (28.0)	34 (16.4)	70 (33.8)	25 (12.1)
7. การท่องเที่ยวด้วยการเดินป่าศึกษาธรรมชาติและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นเรื่องที่ต้องเหน็ดเหนื่อยยุ่งยาก ไม่น่าปฏิบัติ	22 (10.6)	65 (31.4)	14 (6.8)	80 (38.6)	26 (12.6)
8. นักท่องเที่ยวที่ดี ควรศึกษาข้อมูลในด้านต่างๆเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวก่อนไปเที่ยวทุกครั้ง	70 (33.8)	118 (57.0)	17 (8.2)	2 (1.0)	0 (0)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.36 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
9. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สามารถปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้	87 (42.0)	105 (50.7)	14 (6.8)	0 (0)	1 (0.5)
10. การนำขยะที่ย่อยสลายไม่ได้ตามธรรมชาติทุกชิ้นออกจากป่า หลังการท่องเที่ยวเดินป่า เป็นสิ่งที่ยุ่งยาก ไม่สามารถปฏิบัติได้จริง	42 (20.3)	49 (23.7)	30 (14.5)	64 (30.9)	22 (10.6)
11. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะประสบความสำเร็จได้ ต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งหน่วยงานที่ดูแลด้านการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวด้วย	101 (48.8)	89 (43.0)	13 (6.3)	4 (1.9)	0 (0)
12. ควรสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยว มีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในนั้นๆอย่างแท้จริง	72 (34.8)	121 (58.5)	12 (5.8)	1 (0.5)	1 (0.5)

จากตารางที่ 4.36 พบว่าทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อคำกล่าวที่ว่า "การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน" ส่วนใหญ่เห็นด้วย มีจำนวน 129 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 62.3 คำกล่าวที่ว่า "การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเพียงการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้การท่องเที่ยวเท่านั้น มาสามารถช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้" ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน 78 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 37.7 คำกล่าวที่ว่า "การเก็บค่าธรรมเนียมการเข้าท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติต่างๆเป็นสิ่งที่ควรทำ เพราะจะช่วยให้มีรายได้สำหรับบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในนั้น" ส่วนใหญ่เห็นด้วย มีจำนวน 119 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 57.5 คำกล่าวที่ว่า "การท่องเที่ยวในวันหยุดหรือเทศกาลที่มีวันหยุดต่อเนื่องเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้จะต้องเผชิญกับความแออัดของนักท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆก็ต้องยอมอดทน" ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน 80 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 38.6 คำกล่าวที่ว่า "การท่องเที่ยวไปในชุมชนต่างๆ นั้นเป็นการสร้างรายได้ให้กับชาวบ้าน นักท่องเที่ยวเป็นเสมือนลูกค้า จึงไม่จำเป็นต้องเคารพหรือเกรงใจชาวบ้านในชุมชน" ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน 68 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 32.9 คำกล่าวที่ว่า "การ

ท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นหลัก ไม่จำเป็นต้องได้อะไรมากกว่านี้" ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน 70 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 33.8 คำกล่าวที่ว่า "การท่องเที่ยวด้วยการเดินป่าศึกษาธรรมชาติและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นเรื่องที่ต้องเหน็ดเหนื่อยยุ่งยาก ไม่น่าปฏิบัติ" ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน 80 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 38.6 คำกล่าวที่ว่า "นักท่องเที่ยวที่ดี ควรศึกษาข้อมูลในด้านต่างๆเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวก่อนไปเที่ยวทุกครั้ง" ส่วนใหญ่เห็นด้วย มีจำนวน 118 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 57 คำกล่าวที่ว่า "กิจกรรมการท่องเที่ยวนิเวศ สามารถปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้" ส่วนใหญ่เห็นด้วย มีจำนวน 105 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 50.7 คำกล่าวที่ว่า "การนำขยะที่ย่อยสลายไม่ได้ตามธรรมชาติทุกชิ้นออกจากป่า หลังการท่องเที่ยวเดินป่า เป็นสิ่งที่ยุ่งยาก ไม่สามารถปฏิบัติได้จริง" ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย มีจำนวน 64 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 30.9 คำกล่าวที่ว่า "การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะประสบความสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งหน่วยงานที่ดูแลด้านการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวด้วย" ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีจำนวน 101 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 48.8 และคำกล่าวที่ว่า "ควรสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยว มีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆอย่างแท้จริง" ส่วนใหญ่เห็นด้วย มีจำนวน 121 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 58.5

ตารางที่ 4.37 จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความสำคัญของการให้
ความสำคัญเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ประเด็น	ระดับความสำคัญ จำนวน(ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การสร้างและกระจายรายได้แก่ชุมชนท้องถิ่นใน แหล่งท่องเที่ยว	61 (29.5)	106 (51.2)	36 (17.4)	2 (1.0)	2 (1.0)
2. การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตให้คงเดิม	89 (43.0)	95 (45.9)	20 (9.7)	3 (1.4)	0 (0)
3. การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่ง ท่องเที่ยว	77 (37.2)	111 (53.6)	19 (9.2)	0 (0)	0 (0)
4. การสร้างจิตสำนึกให้กับนักท่องเที่ยว	95 (45.9)	83 (40.1)	28 (13.5)	1 (0.5)	0 (0)
5. การใช้มัดคอคุเทศก์ท้องถิ่นเป็นผู้นำเที่ยว	77 (37.2)	96 (46.4)	33 (15.9)	1 (0.5)	0 (0)
6. การศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในแหล่ง ท่องเที่ยว	66 (31.9)	116 (56.0)	18 (8.7)	6 (2.9)	1 (0.5)
7. การกำหนดคุณสมบัติของนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามา เที่ยวในพื้นที่	32 (15.5)	79 (38.2)	59 (28.5)	28 (13.5)	9 (4.3)
8. การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละช่วงเวลาให้ เหมาะสม	47 (22.7)	89 (43.0)	48 (23.2)	14 (6.8)	9 (4.3)
9. การสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงนิเวศที่ถูกต้องแก่ชุมชนท้องถิ่น เจ้าของพื้นที่	65 (31.4)	110 (53.1)	31 (15.0)	0 (0)	1 (0.5)
10. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหาร จัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของตน	69 (33.3)	97 (46.9)	38 (18.4)	3 (1.4)	0 (0)
11. การกำหนดกฎระเบียบที่เข้มงวด เคร่งครัด กับ นักท่องเที่ยวในช่วงระยะเวลาที่ท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่	39 (18.8)	104 (50.2)	56 (27.1)	8 (3.9)	0 (0)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.37 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความสำคัญของการให้ความสำคัญเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ประเด็น	ระดับความสำคัญ จำนวน(ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
12. การป้องกันนักท่องเที่ยวจากภายนอกเข้ามาเอาเปรียบชุมชนท้องถิ่นในการแสวงหารายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่	52 (25.1)	94 (45.4)	47 (22.7)	12 (5.8)	2 (1.0)
13. การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับที่เหมาะสม	62 (30.0)	109 (52.7)	33 (15.9)	3 (1.4)	0 (0)

จากตารางที่ 4.37 พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรให้ความสำคัญในประเด็นการสร้างและกระจายรายได้แก่ชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวในระดับมาก มีจำนวน 106 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 51.2 ประเด็นการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตให้คงเดิมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 95 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 45.9 ประเด็นการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 111 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 53.6 ประเด็นการสร้างจิตสำนึกให้กับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 95 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 45.9 ประเด็นการใช้มัคคุเทศก์ท้องถิ่นเป็นผู้นำเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 96 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 46.4 ประเด็นการศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 116 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 56 ประเด็นการกำหนดคุณสมบัติของนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาเที่ยวในพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 79 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 38.2 ประเด็นการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละช่วงเวลาให้เหมาะสมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 89 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 43 ประเด็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ถูกต้องแก่ชุมชนท้องถิ่นเจ้าของพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 110 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 53.1 ประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของตนส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 97 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 46.9 ประเด็นการกำหนดกฎระเบียบที่เข้มงวด เกรงครัด กับนักท่องเที่ยวในช่วงระยะเวลาที่ท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 104 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 50.2 ประเด็นการป้องกันนักท่องเที่ยวจากภายนอกเข้ามาเอาเปรียบชุมชนท้องถิ่นในการแสวงหารายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 94 คน หรือคิด

เป็นร้อยละ 45.4 และประเด็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับที่เหมาะสมส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 109 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 52.7

4.2 การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานในการศึกษาครั้งนี้ กำหนดระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐานที่ 1

H_0 : เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

H_1 : เพศมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 4.38 จำนวน ร้อยละ และผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มนักท่องเที่ยว

เพศ	ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ชาย	-	24 (26.4)	67 (73.6)	91 (100.0)
หญิง	-	24 (20.7)	92 (79.3)	116 (100.0)
รวม	-	48 (23.2)	159 (76.8)	207 (100.0)
$\chi^2 = 0.925$ $df = 1$ $p\text{-value} = 0.336$				

จากตารางที่ 4.38 พบว่าค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.336 ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงยอมรับ H_0 นั่นคือเพศไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานที่ 2

H_0 : อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

H_1 : อายุมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 4.39 จำนวน ร้อยละ และผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มนักท่องเที่ยว

อายุ	ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
น้อยกว่า 20 ปี	-	21 (30.4)	48 (69.6)	69 (100.0)
21-30 ปี	-	12 (28.6)	30 (71.4)	42 (100.0)
31-40 ปี	-	7 (22.6)	24 (77.4)	31 (100.0)
41-50 ปี	-	5 (17.2)	24 (82.8)	29 (100.0)
51-60 ปี	-	3 (10.3)	26 (89.7)	29 (100.0)
มากกว่า 60 ปี	-	-	6 (100.0)	6 (100.0)
รวม	-	48 (23.3)	158 (76.7)	206 (100.0)
$\chi^2 = 7.769$ $df = 5$ $p\text{-value} = 0.169$				

จากตารางที่ 4.39 พบว่าค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.169 ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงยอมรับ H_0 นั่นคืออายุไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานที่ 3

H_0 : สถานภาพสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

H_1 : สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 4.40 จำนวน ร้อยละ และผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มนักท่องเที่ยว

สถานภาพสมรส	ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
โสด	-	33 (26.8)	90 (73.2)	123 (100.0)
สมรส	-	15 (19.0)	64 (81.0)	79 (100.0)
หม้าย/หย่าร้าง	-	-	4 (100.0)	4 (100.0)
รวม	-	48 (23.3)	158 (76.7)	206 (100.0)
$\chi^2 = 2.894$ $df = 2$ $p\text{-value} = 0.235$				

จากตารางที่ 4.40 พบว่าค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.235 ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงยอมรับ H_0 นั่นคือสถานภาพสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานที่ 4

H_0 : ศาสนาไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

H_1 : ศาสนามีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 4.41 จำนวน ร้อยละ และผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มนักท่องเที่ยว

ศาสนา	ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
พุทธ	-	47 (23.7)	151 (76.3)	198 (100.0)
คริสต์	-	-	5 (100.0)	5 (100.0)
อิสลาม	-	1 (50.0)	1 (50.0)	2 (100.0)
พราหมณ์	-	-	-	-
ซิกข์	-	-	-	-
ฮินดู	-	-	-	-
อื่นๆ	-	-	-	-
รวม	-	48 (23.4)	157 (76.6)	205 (100.0)
$\chi^2 = 2.328$ $df = 2$ $p\text{-value} = 0.312$				

จากตารางที่ 4.41 พบว่าค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.312 ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงยอมรับ H_0 นั่นคือศาสนาไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานที่ 5

H_0 : การศึกษาสูงสุดไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

H_1 : การศึกษาสูงสุดมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 4.42 จำนวน ร้อยละ และผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาสูงสุดกับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มนักท่องเที่ยว

การศึกษาสูงสุด	ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ไม่ได้ศึกษา	-	-	-	-
ประถมศึกษา	-	3 (13.0)	20 (87.0)	23 (100.0)
มัธยมต้น	-	2 (22.2)	7 (77.8)	9 (100.0)
มัธยมปลาย/ปวช.	-	16 (43.2)	21 (56.8)	37 (100.0)
ปวส./อนุปริญญา	-	4 (19.0)	17 (81.0)	21 (100.0)
ปริญญาตรี	-	22 (20.6)	85 (79.4)	107 (100.0)
สูงกว่าปริญญาตรี	-	1 (11.1)	8 (88.9)	9 (100.0)
อื่นๆ	-	-	1 (100.0)	1 (100.0)
รวม	-	48 (23.2)	159 (76.8)	207 (100.0)
$\chi^2 = 11.345$ $df = 6$ $p\text{-value} = 0.078$				

จากตารางที่ 4.42 พบว่าค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.078 ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงยอมรับ H_0 นั่นคือการศึกษาระดับสูงสุดไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานที่ 6

H_0 : อาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

H_1 : อาชีพมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 4.43 จำนวน ร้อยละ และผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มนักท่องเที่ยว

อาชีพ	ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
นักเรียน/นักศึกษา	-	27 (29.3)	65 (70.7)	92 (100.0)
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	-	7 (28.0)	18 (72.0)	25 (100.0)
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	-	7 (17.9)	32 (82.1)	39 (100.0)
พนักงานบริษัทเอกชน	-	1 (16.7)	5 (83.3)	6 (100.0)
รับจ้างแรงงาน/กรรมกร	-	1 (16.7)	5 (83.3)	6 (100.0)
เกษตรกร/ประมง/เพาะเลี้ยงสัตว์	-	3 (14.3)	18 (85.7)	21 (100.0)
แม่บ้าน/พ่อบ้าน/เกษียณ	-	-	9 (100.0)	9 (100.0)
อื่นๆ	-	-	5 (100.0)	5 (100.0)
รวม	-	46 (22.7)	157 (77.3)	203 (100.0)
$\chi^2 = 8.437$ $df = 7$ $p\text{-value} = 0.296$				

จากตารางที่ 4.43 พบว่าค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.296 ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงยอมรับ H_0 นั่นคืออาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานที่ 7

H_0 : รายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

H_1 : รายได้มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 4.44 จำนวน ร้อยละ และผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มนักท่องเที่ยว

รายได้	ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ต่ำกว่า 10,000 บาท	-	40 (30.3)	92 (69.7)	132 (100.0)
10,001-20,000 บาท	-	5 (20.0)	20 (80.0)	25 (100.0)
20,001-50,000 บาท	-	2 (9.1)	20 (90.9)	22 (100.0)
สูงกว่า 50,000 บาท	-	-	5 (100.0)	5 (100.0)
รวม	-	47 (25.5)	137 (74.5)	184 (100.0)
$\chi^2 = 6.823$ $df = 3$ $p\text{-value} = 0.078$				

จากตารางที่ 4.44 พบว่าค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.078 ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงยอมรับ H_0 นั่นคือรายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานที่ 8

H_0 : เพศต่างกันมีค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

H_1 : เพศต่างกันมีค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.45 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำแนกตามเพศของกลุ่มนักท่องเที่ยว

Z	p-value
-0.792	0.429

จากตารางที่ 4.45 พบว่าค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.429 ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงยอมรับ H_0 นั่นคือระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานที่ 9

H_0 : อายุต่างกันมีค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

H_1 : อายุต่างกันมีค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน อย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 4.46 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำแนกตามอายุของกลุ่มนักท่องเที่ยว

χ^2	df	p-value
10.127	5	0.072

จากตารางที่ 4.46 พบว่าค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.072 ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงยอมรับ H_0 นั่นคือระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของแต่ละช่วงอายุไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานที่ 10

H_0 : สถานภาพสมรสต่างกันมีค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

H_1 : สถานภาพสมรสต่างกันมีค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 4.47 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำแนกตามสถานภาพสมรสของกลุ่มนักท่องเที่ยว

χ^2	df	p-value
7.189	2	0.027

จากตารางที่ 4.47 พบว่าค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.027 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 จึงปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 นั่นคือระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของแต่ละกลุ่มสถานภาพสมรสแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานที่ 11

H_0 : ศาสนาต่างกันมีค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

H_1 : ศาสนาต่างกันมีค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน อย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 4.48 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำแนกตามศาสนาของกลุ่มนักท่องเที่ยว

χ^2	df	p-value
4.231	2	0.121

จากตารางที่ 4.48 พบว่าค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.121 ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงยอมรับ H_0 นั่นคือระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของแต่ละกลุ่มศาสนาไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานที่ 12

H_0 : การศึกษาสูงสุดต่างกันมีค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

H_1 : การศึกษาสูงสุดต่างกันมีค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 4.49 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำแนกตามการศึกษาสูงสุดของกลุ่มนักท่องเที่ยว

χ^2	df	p-value
11.371	6	0.078

จากตารางที่ 4.49 พบว่าค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.078 ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงยอมรับ H_0 นั่นคือระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของแต่ละกลุ่มการศึกษาไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานที่ 13

H_0 : อาชีพต่างกันมีค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

H_1 : อาชีพต่างกันมีค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน
อย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 4.50 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำแนกตามอาชีพของกลุ่มนักท่องเที่ยว

χ^2	df	p-value
26.991	7	0.000

จากตารางที่ 4.50 พบว่าค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 จึงปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 นั่นคือระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของแต่ละกลุ่มอาชีพแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานที่ 14

H_0 : รายได้ต่างกันมีค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

H_1 : รายได้ต่างกันมีค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน อย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 4.51 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำแนกตามรายได้ของกลุ่มนักท่องเที่ยว

χ^2	df	p-value
6.874	3	0.076

จากตารางที่ 4.51 พบว่าค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.076 ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงยอมรับ H_0 นั่นคือระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของแต่ละกลุ่มรายได้ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาทัศนคติของชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อความรู้ และการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป คือ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา การศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้ การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ได้ผลจากการวิเคราะห์ ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปและทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีนักท่องเที่ยวเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 44 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56 เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาคือ อายุตั้งแต่ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.3 อายุตั้งแต่ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 15 ส่วนอายุตั้งแต่ 41-50 ปีกับอายุตั้งแต่ 51-60 ปี มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 14 อายุมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.9 และไม่ระบุ คิดเป็นร้อยละ 0.5 เมื่อจำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า สถานภาพสมรสของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังโสด คิดเป็นร้อยละ 59.4 รองลงมาคือ สมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 38.2 เป็นหม้าย/หย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 1.9 และไม่ระบุ คิดเป็นร้อยละ 0.5 เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 95.7 รองลงมาคือ นับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 2.4 นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 1 นับถือศาสนาพราหมณ์, ซิกข์, ฮินดู และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 0 และไม่ระบุ คิดเป็นร้อยละ 1 เมื่อจำแนกตามการศึกษาสูงสุด พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 51.7 รองลงมาคือ ระดับมัธยมปลายหรือปวช. คิดเป็นร้อยละ 17.9 ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 11.1 ระดับปวส. หรืออนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 10.1 ส่วนระดับมัธยมต้นกับระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 4.3 อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 0.5 และไม่ได้ศึกษา คิดเป็น ร้อยละ 0 เมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 44.4 รองลงมาคือ ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 18.8 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 12.1 เกษตรกร/ประมง/เพาะเลี้ยงสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 10.1 แม่บ้าน/พ่อบ้าน/เกษียณ คิดเป็นร้อยละ 4.3

ส่วนพนักงานบริษัทเอกชนกับรับจ้างแรงงาน/กรรมกร มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2.9 อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 2.4 และไม่ระบุ คิดเป็นร้อยละ 1.9 เมื่อจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 63.8 รองลงมาคือ มีรายได้ตั้งแต่ 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.1 มีรายได้ตั้งแต่ 20,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.6 มีรายได้สูงกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.4 และไม่ระบุ คิดเป็นร้อยละ 11.1

5.1.2 การวิเคราะห์ผลเกี่ยวกับความรู้ของชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 76.8 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 23.2 และไม่มีนักท่องเที่ยวที่มีความรู้ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้ผลดังนี้

5.1.2.1 นักท่องเที่ยวเพศชายส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 73.6 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 26.4 และนักท่องเที่ยวหญิงส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 79.3 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 20.7 และไม่มีนักท่องเที่ยวเพศชายและหญิงที่มีความรู้ในระดับน้อย

5.1.2.2 นักท่องเที่ยวที่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมากส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 51-60 ปี ช่วงอายุ 41-50 ปี ช่วงอายุ 31-40 ปี ช่วงอายุ 21-30 ปี และอายุน้อยกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 89.7, 82.8, 77.4, 71.4 และ 69.6 ตามลำดับ

5.1.2.3 นักท่องเที่ยวที่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมากส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสเป็นหม้าย/หย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ นักท่องเที่ยวที่สมรสแล้ว และนักท่องเที่ยวที่โสด คิดเป็นร้อยละ 81 และ 73.2 ตามลำดับ

5.1.2.4 นักท่องเที่ยวที่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมากส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ นักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนาพุทธ และนักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 76.3 และ 50 ตามลำดับ

5.1.2.5 นักท่องเที่ยวที่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมากส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาในระดับอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี ระดับประถมศึกษา ระดับปวส./อนุปริญญา ระดับปริญญาตรี ระดับมัธยมต้น และระดับมัธยมปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 88.9, 87, 81, 79.4, 77.8 และ 56.8 ตามลำดับ

5.1.2.6 นักท่องเที่ยวที่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมากส่วนใหญ่ เป็นแม่บ้าน/พ่อบ้าน/เกษียณและประกอบอาชีพอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ อาชีพ เกษตรกร/ประมง/เพาะเลี้ยงสัตว์ พนักงานบริษัทเอกชน รับจ้างแรงงาน/กรรมกร ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย และนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 85.7, 83.3, 83.3, 82.1, 72 และ 70.7 ตามลำดับ

5.1.2.7 นักท่องเที่ยวที่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมากส่วนใหญ่ มีรายได้สูงกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ ช่วงรายได้ 20,001-50,000 บาท ช่วง รายได้ 10,001-20,000 บาท และรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 90.9, 80 และ 69.7 ตามลำดับ

5.2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

5.2.1 ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความรู้ของชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มี เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวไม่มี ความสัมพันธ์กับเพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา การศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้ ที่ระดับ นัยสำคัญทางสถิติ 0.05

5.2.2 ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับทัศนคติของชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อ การดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า นักท่องเที่ยวมีค่ามัธยฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกันในระหว่างเพศ อายุ ศาสนา การศึกษาสูงสุด และรายได้ ที่ระดับ นัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ยกเว้นสถานภาพสมรส และอาชีพที่มีค่ามัธยฐานแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

5.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นการท่องเที่ยวที่เป็นกระแสนิยมและมีบทบาทเพิ่ม มากขึ้นเรื่อยๆ ในปัจจุบัน ในเมื่อประชากรของโลกต่างพากันตระหนักถึงภัยแห่งการเสื่อมดุลธรรมชาติของ โลกมนุษย์เรา ดังนั้นในเมื่อศาสตร์สาขาอื่น ๆ หันมาให้ความสำคัญกับเชิงนิเวศแล้วการท่องเที่ยวก็หันมา สนใจเชิงนิเวศด้วยเช่นกัน เพราะทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญส่วนหนึ่งคือธรรมชาติ และการรักษา ธรรมชาติเอาไว้ได้จึงเป็นหัวใจของการท่องเที่ยว ทั้งนี้ก็เพื่อให้ยังคงมี "สินค้า" ไร่ขายแก่นักท่องเที่ยวได้ ตลอดไป

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางด้านทรัพยากรท่องเที่ยวมาก ทั้งทางด้าน ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และก่อนประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและเทศกาล งานประเพณีต่างๆ ซึ่งล้วนแต่ เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น เนื่องจากนักท่องเที่ยวจะได้รับความประทับใจ ความเพลิดเพลิน และ ได้รับความรู้พร้อมทั้งได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่การท่องเที่ยวในแหล่ง ท่องเที่ยวเหล่านี้ อาจมีผลกระทบต่อลักษณะทางชีวภาพอันเปราะบางได้โดยอาจจะเนื่องมาจากการขาด ความระมัดระวังหรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ดังนั้น การกำกับ ดูแล และควบคุมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องเนื่อง กับธรรมชาติหรือ "เชิงนิเวศ" เหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่อาจจะหลีกเลี่ยงได้ เนื่องจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและระบบนิเวศ หากปัจจัยข้างต้นได้รับผลกระทบ กระเทือนจากการใช้ประโยชน์ในรูปแบบใดก็ตาม โอกาสที่จะเกิดความเสื่อมโทรมหรือถูกทำลายจนต้อง คุณค่าไปก็มีอยู่สูง ดังนั้นผู้ประกอบการก็นำเที่ยว มัคคุเทศก์ และรวมไปถึงนักท่องเที่ยว จึงควรมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะหากผู้ประกอบการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ไม่มี ความรู้เรื่องของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายและส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว แหล่งนั้นๆ ถดถอยลงสู่ความเสื่อมโทรมในระยะยาวได้ เพราะถ้าผู้ประกอบการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ที่ ไม่มีความรู้ก็คงไม่สามารถที่จะถ่ายทอดความรู้เหล่านี้ไปสู่นักท่องเที่ยวอย่างถูกต้องได้

จะเห็นได้ว่าการให้ความรู้ความเข้าใจให้แก่นักท่องเที่ยว พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกในการปกป้อง รักษาธรรมชาติแวดล้อมระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวเป็นสิ่งจำเป็น รวมไปถึงการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ให้กับราษฎรท้องถิ่น มัคคุเทศก์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวนั้นด้วย วิธีการสร้างจิตสำนึกในด้านการอนุรักษ์สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่นิยมใช้กันโดยทั่วไป ได้แก่ การ จัดทำโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติ เช่น การจัดตั้งศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว การจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นต่อการศึกษาเรียนรู้ การจัดนิทรรศการ/แผ่นป้ายบรรยายตามจุดท่องเที่ยว ต่างๆ การจัดทำเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ รวมถึงการฝึกอบรมมัคคุเทศก์และเจ้าหน้าที่ให้สามารถ ชี้แนะและอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติและนิเวศวิทยาของสิ่งต่างๆที่นักท่องเที่ยวพบเห็น ตลอดจนควบคุม พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวให้อยู่ในกรอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นต้น

ถึงแม้ว่าในภาพรวม นักท่องเที่ยวจะมีจิตสำนึกเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในทางที่ดี แต่ ผู้วิจัยใคร่จะขอเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ สำหรับนักท่องเที่ยว ดังนี้

1. การเลือกใช้บริการจากผู้ประกอบการที่แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือ สนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. การมีจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม นักท่องเที่ยวควรร่วมเดินทางท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม โดยไม่ทำลายทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ทั้งที่รู้และรู้เท่าไม่ถึงการณ์ พร้อมทั้งระมัดระวังพฤติกรรมที่อาจมีผลเสียต่อวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นนั้นๆ
3. การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับและคำแนะนำ นักท่องเที่ยวควรปฏิบัติตามกฎข้อบังคับและคำแนะนำของแหล่งท่องเที่ยวที่ไปท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด
4. การตระหนักถึงความสำคัญของนิเวศวิทยาและวัฒนธรรมของท้องถิ่น นักท่องเที่ยวไม่ควรซื้อสินค้าหรือบริการที่ทำลายนิเวศวิทยาและวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น สัตว์ป่าโบราณวัตถุ ปะการัง เป็นต้น
5. การให้ความร่วมมือกับรัฐบาลและผู้ประกอบการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวควรให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ทางรัฐบาลและผู้ประกอบการท่องเที่ยวจัดขึ้น

อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาการท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบจากการหวังผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้อง ทำให้มีผลกระทบต่อชุมชนในท้องถิ่นทั้งวิถีชีวิตและวัฒนธรรม รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการจัดการการท่องเที่ยวในปัจจุบันยังขาดมาตรฐานคุณภาพรูปแบบที่เหมาะสม ขาดความตระหนักรู้ ขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน และขาดการร่วมมือของทุกภาคส่วนทั้งราชการ องค์กรเอกชน และประชาชน กรณีการท่องเที่ยวนี้ยังต้องรวมไปถึงนักท่องเที่ยวอีกด้วย

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการบริหารจัดการที่ต้องการความยั่งยืน จำเป็นต้องมีการวางแผนทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวที่เป็นระบบเช่นเดียวกับการบริหารงานอื่นๆ ไม่ว่าจะโดยชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรราชการส่วนกลาง ร่วมกันกับองค์กรเอกชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการท่องเที่ยวแต่ละพื้นที่ ในการช่วยกันดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน การจัดการท่องเที่ยว การส่งเสริมฝึกอบรมให้ประชาชนและเยาวชนตระหนักในคุณค่าหรือมีความรู้ความสามารถเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เพื่อช่วยสร้างรายได้ สร้างงานให้กับประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยลดความจำเป็นในการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติในการดำรงชีพ

บรรณานุกรม

- กมล รัตนวิระกุล. การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน. 30 มีนาคม 2549. www.thma.org
- กรมศิลปากร. กองโบราณคดี. 2534. บ้านปราสาท แหล่งโบราณคดีอีสานล่าง. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. นโยบายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) ปี 2538 - 2539. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด , 2538.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. งานพัฒนาข้อมูลท่องเที่ยว กองข่าวสารการท่องเที่ยว. นครราชสีมา เมืองหญิงกล้า ผ้าไหมดี หมี่โคราช ปราสาทหิน ดินด่านเกวียน, กันยายน 2548.
- จุฑาทิพย์ เจริญลาภ และ รุ่งทิพ ว่องปฏิภกร. การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. ใน พรพิมล นุ่นปาน, บรรณาธิการ. การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี. 2545.
- อภาจ ราชบุรี, ผศ. และคณะ. ความรู้และเจตคติของนักท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. ประวัติการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสามัคคีสาร (ดอกหญ้า) จำกัด , 2538.
- ชาย เสวิกุล. อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา. นครหลวงกรุงเทพธนบุรี : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2512.
- ดรรชนี เอมพันธุ์. การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. ใน พรพิมล นุ่นปาน, บรรณาธิการ. การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี. 2545.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. การวัดทัศนคติเพื่อทำนายพฤติกรรม. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2523.
- ดวงพร โรจน์เจริญวัฒนา. "ทัศนคติของผู้มาท่องเที่ยวเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์". ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ , 2543.
- ทักษิณา นิยมมลรัตน์. "ทัศนคติของชายไทยอายุ 20 -29 ปีต่อแหล่งท่องเที่ยวไทย". อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. ปีที่ 14 เล่ม 3 (กรกฎาคม – กันยายน 2538)

ทิตยา สุวรรณะชญ. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์ , 2527.

ที่มีต่อการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพมหานคร, 2549.

นางลักษณะ อยู่เย็นดี. แนวทางการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน. ใน การสัมมนาทางวิชาการ ครั้งที่ 1 ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (สาขาอุทยานและนันทนาการ), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพ. 2544.

นภดล กรุดนาค. "การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว : ศึกษากรณีหมู่เกาะพีพี จังหวัดกระบี่". ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ , 2541.

ปนัดดา ภัคดีภูวดล. "การสื่อสารเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับนักท่องเที่ยวของมัคคุเทศก์ไทย". วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2540.

พจนา สวนศรี. คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ. กรุงเทพมหานคร. 2546.

พรพรรณ เปล่งปลั่ง. "การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาตลาดน้ำตลิ่งชัน". วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต (สังคมวิทยา) คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2548.

วรรณพร วณิชชานุกร. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : Ecotourism. กรุงเทพมหานคร : กองวิชาการและฝึกอบรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย , 2540.

วิจิตรา ชัยศรี. "ทัศนคติของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดแม่ฮ่องสอน". ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ , 2537.

ศกลวรรณ พาเรือง. "องค์ประกอบที่ส่งเสริมพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร". วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2540.

ศรัณย์ สิงห์ทัน. "ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการเผยแพร่แนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์". วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2539.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. "รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาเพื่อทำแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย". กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย , 2540

สันติ แสงเจริญ. "ผลกระทบของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่อแรงงานท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บนพื้นที่สูง จังหวัดกาญจนบุรี". สารนิพนธ์ สาขาพัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาชน บัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2544.

สุชา จันทร์เอม และ สุรางค์ จันทร์เอม. คู่มือจิตวิทยาการศึกษา(ฉบับเสริมทักษะ). กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์ , 2519.

สุชาดา รัตนภูมิพงษ์. 2546. วัฒนธรรมชุมชนในฐานะที่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว ศึกษากรณีแหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุชาดา วรธนะมานี. "การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) กับการรับรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษา มหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร". วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน) คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2542.

อุษาวดี พูลพิพัฒน์. การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนในประเทศไทย. ใน เอกสารสัมมนาทางวิชาการ ครั้งที่ 1 (สาขาอุทยานและนันทนาการ), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2544.

Good , Carter V. Dictionary of Education. New York : McGraw-Hill , 1973.

Hilgard , Ernest R. Psychology. New York : Harcourt Brace Javanovich Inc., 1971.

Openheim , A. N. Questionnaire Design and Attitude Measurement. New York : Basic Book Inc. ,1966.

Rokeach , Milton. Beliefs , Attitudes and Values. San Francisco : Jossey Bass Inc., 1970.

Triandis , Harry C. Attitude and Attituse Change. New York : John Wiley & Sons Inc., 1971.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อัมพวา

<http://www.thai-tour.com/thaitour/Central/Samutsongkram/data/place/amphawa.htm>

<http://www.amphawa.net/>

<http://www.thaitambon.com/Tambon/ttambon.asp?ID=750301>

เกาะยาวน้อย

www.homestaykohyaonoi.com

www.kohyao-cbt.com

บ้านปราสาท

<http://www.kachon.com/tour/detail.asp?id=318>

<http://www.manager.co.th/Travel/ViewNews.aspx?NewsID=9490000107540>

http://www2.tat.or.th/tat_branch/web/branch_travel.php?SC=22&BR=13

<http://www.ezytrip.com/travel/images/10000/01300/001294.html>

ภาคผนวก

เลขที่.....วันที่.....

ผู้สำรวจ.....สถานที่เก็บข้อมูล.....

แบบสอบถาม กลุ่มนักท่องเที่ยว

เรื่อง ทศนคติของชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ภาควิชาภาษาและสังคม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

กรุณาตอบคำถาม โดยทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อความที่ท่านต้องการตอบ หรือกรอกข้อความลงในช่อง.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ศาสนา พุทธ คริสต์ อิสลาม พราหมณ์
 ซิกข์ ฮินดู อื่น ๆ โปรดระบุ.....
4. ระดับการศึกษา ไม่ได้ศึกษา ประถมศึกษา มัธยมต้น
 มัธยมปลาย / ปวช. ปวส. / อนุปริญญา ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี อื่น ๆ
5. อาชีพ นักเรียน/นักศึกษา ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ
 พนักงานบริษัทเอกชน รับจ้างแรงงาน/กรรมกร เกษตรกร / ประมง / เพาะเลี้ยงสัตว์
 แม่บ้าน/พ่อบ้าน/เกษียณ อื่น ๆ โปรดระบุ.....
6. รายได้เฉลี่ย.....บาท / เดือน
7. ท่านเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆด้วยวิธีการใด
 รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ รถเช่า (เช่น รถตู้ รถบัส เป็นต้น)
 จักรยาน / จักรยานยนต์ รถไฟ เรือ
 รถนำเที่ยวของ ชมรม. อื่นๆ โปรดระบุ.....
8. ท่านเดินทางมาท่องเที่ยวกับใคร
 คนเดียว
 ท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะกับ.....จำนวน.....คน
9. ท่านใช้เวลาท่องเที่ยวทั้งหมด.....วัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10. ท่านเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวประเภทใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ได้แก่.....
- แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชน ได้แก่.....
- แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ป่าไม้ ได้แก่.....

11. ท่านเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวครั้งนี้ประมาณ.....บาท

12. ท่านเสียค่าใช้จ่ายสำหรับการท่องเที่ยวในเรื่องใดมากที่สุด

- การเดินทาง ที่พัก อาหารและเครื่องดื่ม
- ค่าเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยว ของฝาก/ของที่ระลึก อื่นๆ โปรดระบุ.....

13. ท่านรู้จักแหล่งท่องเที่ยวนี้จากแหล่งใด (เรียงลำดับ 3 ลำดับแรก โดยใส่หมายเลข 1 – 3 ลงใน.....

- การบอกเล่าของเพื่อน /ญาติ
- สื่อ วิทยุ / โทรทัศน์
- หนังสือ / หนังสือพิมพ์ / นิตยสาร
- อินเทอร์เน็ต
- ข้อมูลจากบริษัทนำเที่ยว
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

14. ก่อนเดินทางมาท่องเที่ยวนี้ท่านคาดหวังว่าจะได้อะไรมากที่สุด จากสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้

- ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว
- ชื่อของฝาก ของที่ระลึก อื่นๆ โปรดระบุ.....

15. ประสพการณ์จากการท่องเที่ยวครั้งนี้ สมดังที่ท่านคาดหวังไว้มากน้อยเพียงใด

- น้อยมาก น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

16. ท่านประทับใจอะไรมากที่สุดในการท่องเที่ยวครั้งนี้

- ความสวยงามของสถานที่ ความซาบซึ้งในคุณค่าทางประวัติศาสตร์
- วัฒนธรรม/ วิถีชุมชน อาหาร/ ของฝาก/ ของที่ระลึก
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

17. ท่านรู้สึกพึงพอใจมากแค่ไหนต่อประเด็นต่างๆ ในสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. จุดเด่น ความน่าสนใจของสถานที่ท่องเที่ยว					
2. ความสะอาด เรียบร้อย					
3. สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่จอดรถ ร้านค้า ห้องน้ำ เป็นต้น					
4. การให้ข้อมูล ความรู้ คำแนะนำเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว					
5. การประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูลข่าวสาร					
6. ความปลอดภัยต่อชีวิต และทรัพย์สิน					
7. ค่าใช้จ่ายสำหรับการเข้าชมสถานที่					
8. กฎระเบียบ หรือข้อบังคับในการเข้าชมสถานที่					

18. หากมีโอกาสท่านจะกลับมายังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้อีกหรือไม่

- มา เพราะ.....
- ไม่มา เพราะ.....

19. ท่านคิดว่าสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้มีสิ่งใดบ้างที่ควรปรับปรุง

.....

.....

.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

20. ท่านเคยได้ยินได้ฟัง หรือรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ ?

- เคย (ทำต่อข้อ 20.1) ไม่เคย (ข้ามไปข้อ 21)

20.1 ท่านได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากแหล่งใดมากที่สุด

- การบอกเล่าของเพื่อน/ญาติ หนังสือ / นิตยสาร โทรทัศน์ / วิทยุ
- อินเทอร์เน็ต อื่นๆ โปรดระบุ.....

20.2 ชาวสารที่เคยได้รับในข้อ 20.1 กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแง่ใด

- แนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- ความรู้เกี่ยวกับหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- แนะนำการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- รณรงค์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

21. ท่านเคยเดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาก่อนหรือไม่

- ไม่เคย เคย แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ท่านเคยไป คือ

และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ท่านได้เข้าร่วมและประทับใจที่สุด คือ

22. ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำชี้แจง ให้ท่านตอบว่า "ใช่" หรือ "ไม่ใช่" โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

ข้อคำถาม	ใช่	ไม่ใช่
1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องมาจากความต้องการของชุมชนท้องถิ่น		
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือ การท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบ หรือเกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม		
3. แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทป่าเขา เท่านั้น		
4. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือ การท่องเที่ยวภายในแหล่งธรรมชาติ หรือประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ		
5. สิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องเน้นความหรูหรา และทันสมัย		
6. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้อง คำนึงถึงความพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นอันดับแรก		
7. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นกิจกรรมเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้ และสัมผัส สภาพความเป็นธรรมชาติ และระบบนิเวศ		
8. การประกอบอาหารสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องเป็นอาหารที่ดีที่สุด ไม่ควรให้นักท่องเที่ยวรับประทานอาหารพื้นเมือง		
9. รายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องมีส่วนร่วมช่วยส่งเสริมคุณค่าทางสังคม วัฒนธรรม รวมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชน		
10. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมนับตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล		
11. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรเน้นการประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวจำนวนมากเข้ามาท่องเที่ยวภายในชุมชน โดยไม่จำเป็นต้องจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว		
12. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้กับคนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อคำถาม	ใช่	ไม่ใช่
13. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีวัตถุประสงค์ เพื่อเน้นการพัฒนาให้เกิดความเจริญทางวัตถุ เช่น ถนน 4 เลน โรงแรม ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น		
14. การจัดการการท่องเที่ยว มีส่วนช่วยในการกระตุ้นเศรษฐกิจ ของท้องถิ่น ด้วยการสร้างงาน และการกระจายรายได้		
15. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีวัตถุประสงค์ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจให้มีการลงทุนจากภายนอก/นายทุน		

23.ทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้					
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเพียงการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้การท่องเที่ยวเท่านั้น ไม่สามารถช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้					
3. การเก็บค่าธรรมเนียมการเข้าท่องเที่ยวธรรมชาติต่างๆ เป็นสิ่งที่ควรทำ เพราะจะช่วยให้มีรายได้สำหรับบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้น					
4. การท่องเที่ยวในวันหยุดหรือเทศกาลที่มีวันหยุดต่อเนื่องเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้จะต้องเผชิญกับความแออัดของนักท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆก็ต้องยอมทน					
5. การท่องเที่ยวไปในชุมชนต่างๆ นั้น เป็นการช่วยสร้างรายได้ให้กับชาวบ้าน นักท่องเที่ยวเป็นเสมือนลูกค้า จึงไม่จำเป็นต้องเคารพหรือเกรงใจชาวบ้านในชุมชน					
6. การท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นหลัก ไม่จำเป็นต้องได้อะไรมากกว่านี้					
7. การท่องเที่ยวด้วยการเดินป่าศึกษาธรรมชาติและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นเรื่องที่ต้องเหน็ดเหนื่อยและยุ่งยาก ไม่น่าปฏิบัติ					
8. นักท่องเที่ยวที่ดี ควรศึกษาข้อมูลในด้านต่างๆเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวก่อนไปเที่ยวทุกครั้ง					
9. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สามารถช่วยปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
10. การนำขยะที่ย่อยสลายไม่ได้ตามธรรมชาติทุกชิ้นออกจากป่า หลังการท่องเที่ยวเดินป่า เป็นสิ่งที่ยุ่งยาก ไม่สามารถปฏิบัติได้จริง					
11. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะประสบความสำเร็จได้ต้องได้รับความ ร่วมมือจากทั้งหน่วยงานที่ดูแลด้านการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ ท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวด้วย					
12. ควรสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยว มีส่วนร่วม ตัดสินใจในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ อย่างแท้จริง					

24. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรให้ความสำคัญกับสิ่งต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด

ประเด็น	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การสร้างและกระจายรายได้แก่ชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว					
2. การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม / วิถีชีวิตให้คงเดิม					
3. การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว					
4. การสร้างจิตสำนึกให้กับนักท่องเที่ยว					
5. การใช้มัคคุเทศก์ท้องถิ่นเป็นผู้นำเที่ยว					
6. การศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว					
7. การกำหนดคุณสมบัติของนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาเที่ยวในพื้นที่					
8. การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละช่วงเวลาให้เหมาะสม					
9. การสร้างความรู้/ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ ถูกต้องแก่ชุมชนท้องถิ่น / เจ้าของพื้นที่					
10. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของตน					
11. การกำหนดกฎระเบียบที่เข้มงวด เคร่งครัด กับนักท่องเที่ยว ในช่วงระยะเวลาที่ท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่					
12. การป้องกันนักลงทุนจากภายนอกเข้ามาเอาเปรียบชุมชน ท้องถิ่นในการแสวงหารายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่					
13. การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับที่เหมาะสม					

----- ขอขอบพระคุณอย่างสูง -----

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้